

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 5 lipca 2023 r.
(OR. en)

11485/23
ADD 3

LIMITE

COLAC 81
POLCOM 146
SERVICES 27
FDI 15

WNIOSEK

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 5 lipca 2023 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2023) 431 final

Dotyczy: ZAŁĄCZNIK do wniosku dotyczącego DECYZJI RADY w sprawie podpisania, w imieniu Unii Europejskiej, i tymczasowego stosowania Zaawansowanej umowy ramowej między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Chile, z drugiej strony

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2023) 431 final – ANNEX 1 – PART 3/4.

Zał.: COM(2023) 431 final – ANNEX 1 – PART 3/4

Bruksela, dnia 5.7.2023 r.
COM(2023) 431 final

ANNEX 1 – PART 3/4

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego DECYZJI RADY

**w sprawie podpisania, w imieniu Unii Europejskiej, i tymczasowego stosowania
Zaawansowanej umowy ramowej między Unią Europejską i jej państwami
członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Chile, z drugiej strony**

ROZDZIAŁ 17

INWESTYCJE

SEKCJA A

POSTANOWIENIA OGÓLNE

ARTYKUŁ 17.1

Zakres stosowania

Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę odnoszących się do instytucji finansowych drugiej Strony, inwestorów drugiej Strony oraz inwestycji tych inwestorów w instytucje finansowe na terytorium tej Strony w rozumieniu art. 25.2.

ARTYKUŁ 17.2

Definicje

1. Do celów niniejszego rozdziału oraz załączników 17-A, 17-B i 17-C:
 - a) „działalność prowadzona w związku z wykonywaniem władzy publicznej” oznacza działalność, w tym świadczone usługi, która nie jest prowadzona na zasadach komercyjnych ani w ramach konkurencji z co najmniej jednym przedsiębiorcą;
 - b) „usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego” oznaczają czynności prowadzone w odniesieniu do statku powietrznego lub jego części w czasie, gdy jest on wycofany z użytku, i nie obejmują obsługi liniowej;
 - c) „usługi komputerowego systemu rezerwacji (KSR)” oznaczają usługi świadczone przy użyciu systemów komputerowych zawierających informacje o rozkładach lotów przewoźników lotniczych, dostępności oraz opłatach i zasadach pobierania opłat, za pomocą których to systemów można dokonywać rezerwacji lub wystawiać bilety;
 - d) „inwestycja objęta niniejszą Umową” oznacza inwestycję, która jest własnością lub jest kontrolowana, bezpośrednio lub pośrednio, przez inwestora lub inwestorów Strony na terytorium drugiej Strony, dokonaną zgodnie z mającym zastosowanie prawem i istniejącą w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy lub ustanowioną po tym dniu;

- e) „transgraniczne świadczenie usług” oznacza świadczenie usług:
- (i) z terytorium jednej Strony na terytorium drugiej Strony; lub
 - (ii) na terytorium jednej Strony na rzecz usługobiorcy drugiej Strony;
- f) „działalność gospodarcza” oznacza działalność o charakterze przemysłowym, handlowym lub zawodowym lub działalność rzemieślniczą, w tym świadczenie usług, z wyjątkiem działalności prowadzonej w związku z wykonywaniem władzy publicznej;
- g) „przedsiębiorstwo” oznacza osobę prawną, oddział lub przedstawicielstwo ustanowione przez założenie przedsiębiorstwa;
- h) „założenie przedsiębiorstwa” oznacza utworzenie, w tym nabycie¹, przedsiębiorstwa przez inwestora Strony na terytorium drugiej Strony;
- i) „waluta w pełni wymienna” oznacza walutę, którą można swobodnie wymieniać na inne waluty znajdujące się w szerokim obrocie na międzynarodowych rynkach walutowych i powszechnie stosowane w transakcjach międzynarodowych;

¹ Pojęcie „nabycie” należy rozumieć jako obejmujące nabycie udziału kapitałowego w osobie prawnej w celu stworzenia lub utrzymania trwałych powiązań gospodarczych.

- j) „obsługa naziemna” oznacza świadczenie w porcie lotniczym, na podstawie wynagrodzenia lub umowy, następujących usług: reprezentowanie przedsiębiorstw lotniczych, usługi w zakresie administracji i nadzoru; obsługa pasażerów; obsługa bagażu; obsługa ramp; catering; obsługa ładunków lotniczych i poczty lotniczej; zaopatrzenie statków powietrznych w materiały napędowe, obsługa oraz sprzątanie statków powietrznych; transport powierzchniowy; oraz operacje lotnicze, czynności administracyjne związane z załogą i planowanie lotów; obsługa naziemna nie obejmuje: własnej obsługi naziemnej; ochrony; obsługi liniowej; naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego ani eksploatacji niezbędnej scentralizowanej infrastruktury portu lotniczego, takiej jak urządzenia odladzające, systemy dystrybucji paliwa, systemy obsługi bagażu i systemy transportu wewnątrzlotniskowego, lub zarządzania tą infrastrukturą;
- k) „inwestycja” oznacza każdy rodzaj aktywów, które są własnością lub są kontrolowane, bezpośrednio lub pośrednio, przez inwestora i które mają cechy charakterystyczne inwestycji, włącznie z określonym czasem trwania, zaangażowaniem kapitału lub innych zasobów, przewidywaniem zysków lub korzyści lub założeniem ryzyka; formy, jakie inwestycja może przyjąć, obejmują:
- (i) przedsiębiorstwo;
 - (ii) udziały, akcje i inne formy udziałów w kapitale własnym w przedsiębiorstwie;
 - (iii) obligacje, skrypty dłużne oraz inne instrumenty dłużne przedsiębiorstwa;
 - (iv) kontrakty terminowe typu future, opcje i inne instrumenty pochodne;

- (v) koncesje, licencje, zezwolenia, pozwolenia i podobne prawa przyznane zgodnie z prawem wewnętrznym¹;
- (vi) umowy dotyczące projektów „pod klucz”, budowy, zarządzania, produkcji, koncesji, podziału dochodów i innych podobnych umów, w tym takie, które obejmują obecność mienia inwestora na terytorium Strony;
- (vii) prawa własności intelektualnej;
- (viii) inne ruchomości lub nieruchomości, dobra materialne lub niematerialne i związane z nimi prawa rzeczowe, takie jak najem, hipoteka, zatrzymanie i zastaw;

dla większej pewności należy wyjaśnić, że:

- (i) dochody zainwestowane i traktowane jak inwestycje i jakiegokolwiek zmiany formy inwestowania lub reinwestowania aktywów nie mają wpływu na ich kwalifikację jako inwestycji, pod warunkiem że forma każdej inwestycji lub reinwestycji zachowuje zgodność z definicją inwestycji.
- (ii) inwestycje nie obejmują postanowień ani wyroków wydanych w postępowaniach sądowych lub administracyjnych.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że to, czy koncesja, licencja, zezwolenie, pozwolenie czy inny podobny instrument ma charakter inwestycji zależy między innymi od czynników takich jak charakter i zakres praw przysługujących uprawnionemu na podstawie prawa Strony.

- l) „inwestor Strony” oznacza osobę fizyczną lub prawną Strony, która zamierza założyć, zakłada lub założyła przedsiębiorstwo zgodnie z lit. h);
- m) „osoba prawna Strony” oznacza¹:
- (i) w odniesieniu do Strony UE:
- A) osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na mocy prawa Unii Europejskiej lub co najmniej jednego z jej państw członkowskich i prowadzącą znaczące operacje gospodarcze² na terytorium Unii Europejskiej; oraz
- B) przedsiębiorstwa żeglugowe mające siedzibę poza Unią Europejską i kontrolowane przez osoby fizyczne z państwa członkowskiego, których statki są zarejestrowane w państwie członkowskim i pływają pod jego banderą;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przedsiębiorstwa żeglugowe wspomniane w niniejszej definicji, uznaje się za osoby prawne Strony w odniesieniu do ich działalności związanej ze świadczeniem usług transportu morskiego.

² Zgodnie z notyfikacją Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w ramach WTO (dok. WT/REG39/1) Strona UE uznaje, że pojęcie „rzeczywistego i trwałego powiązania” z gospodarką państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 54 TFUE, jest równoważne pojęciu „znaczących operacji gospodarczych”.

- (ii) w przypadku Chile:
- A) osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na mocy prawa Chile i prowadzącą znaczące operacje gospodarcze w Chile; oraz
 - B) przedsiębiorstwa żeglugowe mające siedzibę poza Chile i kontrolowane przez osoby fizyczne z Chile, których statki są zarejestrowane w Chile i pływają pod jego banderą;
- n) „działalność” oznacza prowadzenie i utrzymywanie przedsiębiorstwa, zarządzanie nim, użytkowanie go, korzystanie z niego, a także jego sprzedaż lub rozporządzenie nim w inny sposób przez inwestora Strony na terytorium drugiej Strony;
- o) „dochody” oznaczają wszelkie kwoty uzyskane z inwestycji lub reinwestycji lub z nich się wywodzące, w tym zyski, dywidendy, zyski kapitałowe, opłaty licencyjne, odsetki, płatności związane z prawami własności intelektualnej, świadczenia w miejsce wykonania i inne dochody uzyskane w sposób zgodny z prawem;
- p) „sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego” oznacza możliwość swobodnej sprzedaży i swobodnego wprowadzania do obrotu swoich usług transportu lotniczego przez przewoźnika lotniczego, która obejmuje wszystkie aspekty marketingu, takie jak badanie rynku, reklama i dystrybucja; działalność ta nie obejmuje wyceny usług transportu lotniczego ani mających zastosowanie warunków; oraz
- q) „usługa” oznacza każdą usługę w jakimkolwiek sektorze, z wyjątkiem usług świadczonych w związku z wykonywaniem władzy publicznej;
- r) „Trybunał” oznacza trybunał pierwszej instancji ustanowiony na podstawie art. 17.34.

ARTYKUŁ 17.3

Prawo do wprowadzania regulacji

Strony potwierdzają prawo do wprowadzania na swoich terytoriach regulacji w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki, takich jak ochrona zdrowia publicznego, usługi socjalne, edukacja, bezpieczeństwo, ochrona środowiska, w tym przeciwdziałanie zmianie klimatu, moralność publiczna, ochrona socjalna lub ochrona konsumentów, ochrona prywatności i danych lub wspieranie i ochrona różnorodności kulturowej.

ARTYKUŁ 17.4

Związek z innymi rozdziałami

1. W przypadku niezgodności między niniejszym rozdziałem a rozdziałem 25 pierwszeństwo w zakresie, którego dotyczy niezgodność, ma rozdział 25.
2. Stosowanie przez Stronę wobec usługodawcy drugiej Strony wymogu złożenia kaucji lub innej formy zabezpieczenia finansowego jako warunku transgranicznego świadczenia usługi na jej terytorium nie oznacza samo w sobie, że niniejszy rozdział ma zastosowanie do takiego transgranicznego świadczenia tej usługi. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę odnoszących się do kaucji lub zabezpieczenia finansowego, jeżeli taka kaucja lub takie zabezpieczenie finansowe stanowią inwestycję objętą niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 17.5

Odmowa przyznania korzyści

Strona może odmówić przyznania korzyści wynikających z niniejszego rozdziału inwestorowi drugiej Strony lub inwestycji objętej niniejszą Umową, jeżeli Strona odmawiająca przyjmuje lub utrzymuje środki związane z utrzymaniem międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, w tym ochrony praw człowieka, które:

- a) zakazują prowadzenia transakcji z tym inwestorem lub inwestycją objętą niniejszą Umową; lub
- b) zostałyby naruszone lub ominięte, gdyby przyznano temu inwestorowi lub inwestycji objętej niniejszą Umową korzyści wynikające z niniejszego rozdziału, w tym w przypadku gdy środki te zakazują dokonywania transakcji z osobą, która jest właścicielem inwestora lub inwestycji objętej niniejszą Umową lub sprawuje kontrolę nad tym inwestorem lub tą inwestycją.

ARTYKUŁ 17.6

Podkomitet ds. Usług i Inwestycji

Podkomitet ds. Usług i Inwestycji („Podkomitet”) ustanawia się na podstawie art. 8.8 ust. 1. Przy rozpatrywaniu kwestii związanych z inwestycjami Podkomitet monitoruje i zapewnia właściwe wdrożenie niniejszego rozdziału oraz załączników 17-A, 17-B i 17-C.

SEKCJA B

LIBERALIZACJA INWESTYCJI I NIEDYSKRIMINACJA

ARTYKUŁ 17.7

Zakres stosowania

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę, które mają wpływ na założenie przedsiębiorstwa lub działalność inwestycji objętej niniejszą Umową we wszystkich rodzajach działalności gospodarczej prowadzonej przez inwestora drugiej Strony na jej terytorium.
2. Niniejszej sekcji nie stosuje się do:
 - a) usług audiowizualnych;
 - b) krajowego kabotażu morskiego¹; ani

¹ Bez uszczerbku dla zakresu działalności, która może zostać uznana za kabotaż na podstawie odpowiedniego prawodawstwa krajowego, do celów niniejszego rozdziału pojęcie „krajowy kabotaż morski” obejmuje: przewozy pasażerskie lub przewozy towarów między portem lub punktem znajdującym się w Chile lub w państwie członkowskim a innym portem lub punktem znajdującym się w Chile lub w tym samym państwie członkowskim, w tym na jego szelfie kontynentalnym, jak stanowi Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, oraz ruch rozpoczynający i kończący się w tym samym porcie lub punkcie znajdującym się w Chile lub w państwie członkowskim.

- c) wewnętrznych i międzynarodowych przewozów lotniczych lub powiązanych usług wspierających przewozy lotnicze¹, w przypadku przewozów zarówno regularnych, jak i nieregularnych, oraz usług bezpośrednio związanych z wykonywaniem praw przewozowych, innych niż:
- (i) usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego, podczas których statek powietrzny jest wycofany z użytku;
 - (ii) sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego;
 - (iii) usługi komputerowego systemu rezerwacji (KSR); oraz
 - (iv) obsługa naziemna.
3. Art. 17.8, 17.9, 17.11, 17.12 i 17.13 nie mają zastosowania do zamówień publicznych.
4. Art. 17.8, 17.9, 17.11 i 17.13 nie mają zastosowania do subsydiów udzielanych przez Stronę, w tym pożyczek, gwarancji i ubezpieczeń wspieranych przez władze publiczne.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przewozy lotnicze lub powiązane usługi wspierające przewozy lotnicze obejmują między innymi następujące usługi: transport lotniczy; usługi z wykorzystaniem statku powietrznego, których głównym celem nie jest transport towarów lub pasażerów, takie jak: gaszenie pożarów z powietrza, loty szkoleniowe, loty widokowe, opryski, dokonywanie pomiarów, tworzenie map, fotografowanie, skoki spadochronowe, holowanie szybowców, wycinka drzew i prace budowlane z użyciem śmigłowca, a także inne wykonywane z powietrza usługi rolnicze, przemysłowe i inspekcyjne; wynajem statków powietrznych z załogą oraz usługi w zakresie eksploatacji portu lotniczego.

ARTYKUŁ 17.8

Dostęp do rynku

W sektorach lub podsektorach, w których podejmowane są zobowiązania związane z dostępem do rynku, Strona nie przyjmuje ani nie utrzymuje, w odniesieniu do uzyskiwania dostępu do rynku w drodze założenia lub prowadzenia działalności przedsiębiorstwa przez inwestorów drugiej Strony lub przez przedsiębiorstwa stanowiące inwestycje objęte niniejszą Umową, ani na całym swoim terytorium, ani w jednostkach podziału administracyjnego, środka:

- a) ograniczającego liczbę przedsiębiorstw, które mogą prowadzić określoną działalność gospodarczą, czy to w postaci kontyngentów określonych liczbowo, monopolów, praw wyłącznych, czy też wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;
- b) ograniczającego całkowitą wartość transakcji lub aktywów w formie kontyngentów określonych liczbowo lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;
- c) ograniczającego całkowitą liczbę operacji lub całkowitą ilość produktu wyrażoną w określonych jednostkach liczbowych w formie kontyngentów lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych¹;
- d) wymagającego do prowadzenia działalności gospodarczej przez inwestora drugiej Strony określonych rodzajów podmiotów prawnych lub spółek joint venture lub ograniczającego do nich wykonywanie tej działalności; lub

¹ Lit. a), b) i c) nie obejmują środków wprowadzonych w celu ograniczenia produkcji produktów rolnych lub produktów rybołówstwa.

- e) ograniczającego łączną liczbę osób fizycznych, które mogą być zatrudnione w danym sektorze lub które przedsiębiorstwo może zatrudniać i które są niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej i bezpośrednio związane z jej prowadzeniem, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych.

ARTYKUŁ 17.9

Traktowanie narodowe

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje objęte niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach¹, własnym inwestorom i ich przedsiębiorstwom, w odniesieniu do zakładania przedsiębiorstw.
2. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i inwestycjom objętym niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach², własnym inwestorom i ich inwestycjom, w odniesieniu do prowadzenia działalności.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

3. Traktowanie przyznane przez Stronę na podstawie ust. 1 i 2 oznacza:
- a) w odniesieniu do władz regionalnych lub lokalnych Chile – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten szczebel administracji inwestorom z Chile oraz ich inwestycjom na jego terytorium;
 - b) w odniesieniu do rządu państwa członkowskiego lub rządu w państwie członkowskim – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten rząd inwestorom tego państwa członkowskiego i ich inwestycjom na jego terytorium¹.

ARTYKUŁ 17.10

Zamówienia publiczne

1. Każda ze Stron zapewnia, aby przedsiębiorstwom drugiej Strony ustanowionym na jej terytorium przyznano traktowanie nie mniej korzystne od traktowania przyznanego, w podobnych sytuacjach, jej własnym przedsiębiorstwom w odniesieniu do wszelkich środków dotyczących zakupu towarów lub usług przez podmiot zamawiający do celów publicznych.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie przyznane przez rząd państwa członkowskiego lub rząd w tym państwie członkowskim obejmuje, w stosownych przypadkach, regionalny i lokalny szczebel administracji.

2. Stosowanie obowiązku traktowania narodowego przewidzianego w niniejszym artykule nadal podlega wyjątkom spowodowanym względami bezpieczeństwa i wyjątkom o charakterze ogólnym określonym w art. 28.3.

ARTYKUŁ 17.11

Zasada największego uprzywilejowania

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje objęte niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach¹, inwestorom państw trzecich oraz ich przedsiębiorstwom, w odniesieniu do zakładania przedsiębiorstw.

2. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i inwestycjom objętym niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach², inwestorom państw trzecich oraz ich inwestycjom, w odniesieniu do prowadzenia działalności.

3. Ust. 1 i 2 nie należy rozumieć jako zobowiązujących Stronę do rozszerzenia na inwestorów drugiej Strony lub inwestycje objęte niniejszą Umową korzystniejszego traktowania wynikającego ze środków gwarantujących uznanie norm, w tym norm lub kryteriów dotyczących upoważniania, licencjonowania lub certyfikacji osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej, lub uznanie środków ostrożności.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie obejmuje procedur ani mechanizmów rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych przewidzianych w innych międzynarodowych umowach inwestycyjnych i innych umowach handlowych. Postanowienia prawa materialnego zawarte w innych międzynarodowych umowach inwestycyjnych lub umowach handlowych nie stanowią same w sobie „traktowania”, o którym mowa w ust. 1 i 2, a tym samym nie mogą stanowić naruszenia niniejszego artykułu, w przypadku braku środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę. Środki Strony stosowane na podstawie takich postanowień prawa materialnego mogą natomiast stanowić „traktowanie” w rozumieniu niniejszego artykułu, a tym samym mogą stanowić naruszenie niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 17.12

Wymogi dotyczące wyników

1. Strona nie nakłada ani nie egzekwuje żadnego wymogu ani nie egzekwuje żadnego zobowiązania ani przedsięwzięcia w związku z założeniem przedsiębiorstwa lub działalnością inwestycji Strony lub państwa trzeciego na jej terytorium dotyczącego:
 - a) wywozu określonego poziomu lub odsetka towarów lub usług;
 - b) osiągnięcia określonego poziomu lub odsetka zawartości krajowej;
 - c) nabywania lub wykorzystywania towarów produkowanych lub usług świadczonych na jej terytorium lub przyznania preferencji takim towarom lub usługom, lub też nabywania towarów lub usług od osób fizycznych lub przedsiębiorstw na jej terytorium;

- d) powiązania w jakikolwiek sposób wolumenu lub wartości przywozu z wolumenem lub wartością wywozu lub z kwotą wpływów w walucie obcej związanych z danym przedsiębiorstwem;
- e) ograniczenia na jej terytorium sprzedaży towarów lub usług, które są produkowane lub świadczone przez takie przedsiębiorstwo, poprzez powiązanie tej sprzedaży w jakikolwiek sposób z wolumenem lub wartością jego wywozu lub dochodów w walucie obcej;
- f) przekazania technologii, procesu produkcji lub innej prawnie zastrzeżonej wiedzy na rzecz osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa na jej terytorium;
- g) dostarczania wyłącznie z terytorium tej Strony towarów wyprodukowanych lub usług świadczonych przez dane przedsiębiorstwo na określony rynek regionalny lub światowy;
- h) zlokalizowania siedziby głównej tego inwestora na dany region świata, który jest szerszy niż terytorium Strony, lub na rynek światowy na jej terytorium;
- i) zatrudniania określonej liczby lub określonego odsetka swoich obywateli;
- j) ograniczenia wywozu lub sprzedaży na wywóz; lub

- k) w odniesieniu do wszelkich umów licencyjnych obowiązujących w czasie, kiedy wymóg ten jest nakładany lub egzekwowany lub gdy egzekwowane jest zobowiązanie lub przedsięwzięcie, lub w odniesieniu do wszelkich przyszłych umów licencyjnych¹ zawartych dobrowolnie między investorem a osobą fizyczną lub prawną lub też dowolnym innym podmiotem na terytorium Strony, pod warunkiem że wymóg jest nakładany lub zobowiązanie lub przedsięwzięcie jest egzekwowane w sposób, który stanowi bezpośrednią ingerencję w tę umowę licencyjną przez wykonywanie pozasądowej władzy publicznej Strony, przyjęcia:
- (i) określonej stawki lub kwoty opłaty licencyjnej poniżej określonego poziomu na podstawie umowy licencyjnej; lub
 - (ii) określonego okresu obowiązywania umowy licencyjnej.

2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że ust. 1 lit. k) nie ma zastosowania, gdy umowa licencyjna została zawarta między investorem a Stroną.

3. Strona nie uzależnia otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści, które są związane z założeniem przedsiębiorstwa lub działalnością przedsiębiorstwa Strony lub państwa trzeciego na jej terytorium, od wywiązania się z któregokolwiek z poniższych wymogów:

- a) osiągnięcia określonego poziomu lub odsetka zawartości krajowej;

¹ Umowa licencyjna, o której mowa w niniejszym ustępie, oznacza umowę dotyczącą licencjonowania technologii, procesu produkcji lub innej prawnie zastrzeżonej wiedzy.

- b) nabywania lub wykorzystywania towarów produkowanych lub usług świadczonych na jej terytorium lub przyznania preferencji takim towarom lub usługom, lub też nabywania towarów lub usług od osób fizycznych lub przedsiębiorstw na jej terytorium;
- c) powiązania w jakikolwiek sposób wolumenu lub wartości przywozu z wolumenem lub wartością wywozu lub z kwotą wpływów w walucie obcej związanych z danym przedsiębiorstwem;
- d) ograniczenia na jej terytorium sprzedaży towarów lub usług, które są produkowane lub świadczone przez takie przedsiębiorstwo, poprzez powiązanie tej sprzedaży w jakikolwiek sposób z wolumenem lub wartością jego wywozu lub dochodów w walucie obcej; lub
- e) ograniczenia wywozu lub sprzedaży na wywóz.

4. Ust. 3 nie należy rozumieć się jako uniemożliwiającego Stronie uzależnienie otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści związanych z założeniem przedsiębiorstwa lub prowadzeniem działalności przedsiębiorstwa na jej terytorium przez inwestora Strony lub państwa trzeciego od spełniania wymogu lokalizacji produkcji, świadczenia usług, szkolenia lub zatrudnienia pracowników, budowy lub rozbudowy poszczególnych zakładów lub prowadzenia prac badawczo-rozwojowych na jej terytorium.

5. Ust. 1 lit. f) i k) nie mają zastosowania, jeżeli:
- a) Strona zezwala na korzystanie z prawa własności intelektualnej zgodnie z art. 31 lub art. 31*bis* porozumienia TRIPS lub przyjmuje lub utrzymuje środki wymagające ujawnienia danych lub innych informacji prawnie zastrzeżonych, które wchodzą w zakres art. 39 ust. 3 porozumienia TRIPS i są z nim zgodne; lub
 - b) jeżeli wymóg ten jest nakładany lub zobowiązanie lub przedsięwzięcie jest egzekwowane przez sąd, sąd administracyjny lub organ ochrony konkurencji, aby zaradzić praktyce uznanej w wyniku postępowania sądowego lub administracyjnego za naruszenie prawa konkurencji obowiązującego na terytorium Strony.
6. Ust. 1 lit. a), b) i c) i ust. 3 lit. a) i b) nie mają zastosowania do wymogów dotyczących kwalifikacji towarów lub usług w związku z uczestnictwem w programach wspierania wywozu i pomocy zagranicznej.
7. Ust. 3 lit. a) i b) nie mają zastosowania do wymogów nałożonych przez Stronę dokonującą przywozu dotyczących składu towarów wymaganego, aby towar ten kwalifikował się do objęcia go preferencyjną stawką celną lub preferencyjnym kontyngentem.

8. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszego artykułu nie należy rozumieć jako wymagającego od Strony zezwolenia na świadczenie określonej usługi w wymiarze transgranicznym, w przypadku gdy Strona ta przyjmuje lub utrzymuje ograniczenia lub zakazy dotyczące świadczenia takich usług, które są zgodne z zastrzeżeniami, warunkami lub kwalifikacjami określonymi w odniesieniu do sektora, podsektora lub rodzajów działalności wymienionych w załącznikach 17-A, 17-B i 17-C.

9. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla zobowiązań Strony wynikających z porozumienia WTO.

ARTYKUŁ 17.13

Kadra kierownicza wyższego szczebla i zarząd

Strona nie wymaga, aby przedsiębiorstwo tej Strony będące inwestycją objętą niniejszą Umową powoływało na członków zarządu lub na stanowiska w kadrze kierowniczej najwyższego szczebla, takie jak członkowie kadry zarządzającej lub kierowniczej, osoby fizyczne posiadające określone obywatelstwo.

ARTYKUŁ 17.14

Środki niespełniające wymogów

1. Art. 17.9, 17.11, 17.12 i 17.13 nie mają zastosowania do:
 - a) żadnego istniejącego środka niespełniającego wymogów utrzymywanego przez:
 - (i) w odniesieniu do Strony UE:
 - A) Unię Europejską, jak określono w dodatku 17-A-1;
 - B) administrację centralną państwa członkowskiego, jak określono w dodatku 17-A-1;
 - C) regionalny szczebel administracji państwa członkowskiego, jak określono w dodatku 17-A-1; lub
 - D) lokalny szczebel administracji; oraz
 - (ii) w przypadku Chile:
 - A) administrację centralną, jak określono w dodatku 17-A-2;

B) regionalny szczebel administracji, jak określono w dodatku 17-A-2; lub

C) lokalny szczebel administracji;

b) dalszego stosowania lub szybkiego przedłużenia obowiązywania wszelkich środków niespełniających wymogów, o których mowa w lit. a); ani

c) modyfikacji jakiegokolwiek środka niespełniającego wymogów, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu, w zakresie, w jakim ta modyfikacja nie zmniejsza zgodności środka – w brzmieniu obowiązującym bezpośrednio przed modyfikacją – z art. 17.9, 17.11, 17.12 lub 17.13.

2. Art. 17.9, 17.11, 17.12 i 17.13 nie mają zastosowania do środków Strony w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych w wykazie tej Strony w załączniku 17-B.

3. Strona nie wymaga, na podstawie jakiegokolwiek środka przyjętego po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy i objętego zastrzeżeniami wymienionymi w załączniku 17-B, aby inwestor drugiej Strony ze względu na swoje obywatelstwo sprzedał lub zbył w inny sposób inwestycję objętą niniejszą Umową istniejącą w chwili, gdy ten środek wchodzi w życie.

4. Art. 17.8 nie ma zastosowania do żadnego środka Strony, który jest zgodny z zobowiązaniami określonymi w załączniku 17-C.

5. Art. 17.9 i 17.11 nie mają zastosowania do żadnego środka Strony, który stanowi wyjątek lub odstępstwo od art. 3 lub 4 porozumienia TRIPS, jak szczegółowo określono w art. 3–5 tego porozumienia.

6. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że art. 17.9 i 17.11 nie należy rozumieć jako uniemożliwiających Stronie określenie wymogów informacyjnych, w tym do celów statystycznych, w związku z założeniem przedsiębiorstwa lub prowadzeniem działalności przez inwestorów drugiej Strony lub działalnością inwestycji objętej niniejszą Umową, pod warunkiem że nie stanowi to sposobu na obejście obowiązków tej Strony wynikających z tych artykułów.

SEKCJA C

OCHRONA INWESTYCJI

ARTYKUŁ 17.15

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę mających wpływ na:

- a) inwestycje objęte niniejszą Umową; oraz

- b) inwestorów Strony w odniesieniu do funkcjonowania inwestycji objętych niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 17.16

Inwestycje i środki regulacyjne

1. Art. 17.3 ma zastosowanie do niniejszej sekcji zgodnie z niniejszym artykułem.
2. Postanowień niniejszej sekcji nie można interpretować jako zobowiązania Strony do niedokonywania zmian w swoich ramach prawnych i regulacyjnych, w tym w sposób, który może negatywnie wpłynąć na działalność inwestycji objętych niniejszą Umową lub oczekiwania inwestora w odniesieniu do zysków.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że sam fakt, że subsydium lub dotacja nie zostały wydane, odnowione lub utrzymane, lub nie zostały zmienione lub zmniejszone przez Stronę, nie stanowi naruszenia obowiązków wynikających z niniejszej sekcji, nawet jeśli skutkuje stratą lub szkodą dla inwestycji objętej niniejszą Umową:
 - a) w przypadku braku jakichkolwiek szczegółowych zobowiązań prawnych lub umownych dotyczących przyznania, odnowienia lub utrzymania takiego subsydium lub takiej dotacji; lub
 - b) zgodnie z wszelkimi warunkami, od których zależy przyznanie, odnowienie, zmiana, zmniejszenie lub utrzymanie takiego subsydium lub takiej dotacji.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszej sekcji nie może być rozumiane jako przeszkoda uniemożliwiająca Stronie zaprzestanie udzielania subsydium¹ lub zwrócenie się o jego zwrot w przypadku, gdy takie działanie zostało nakazane przez jeden z jej właściwych organów², ani też jako wymóg, zgodnie z którym Strona powinna wypłacić inwestorowi z tego tytułu rekompensatę.

ARTYKUŁ 17.17

Traktowanie inwestorów i inwestycji objętych niniejszą Umową

1. Każda ze Stron przyznaje na swoim terytorium sprawiedliwe i równe traktowanie inwestycjom drugiej Strony objętym niniejszą Umową i inwestorom w odniesieniu do ich inwestycji objętych niniejszą Umową oraz zapewnia im pełną ochronę i bezpieczeństwo zgodnie z ust. 2–6.

¹ W przypadku Strony UE „subsydium” obejmuje „pomoc państwa” w rozumieniu prawa Unii Europejskiej.

² Przy stosowaniu prawa Unii Europejskiej dotyczącego pomocy państwa w przypadku Strony UE właściwymi organami uprawnionymi do nakazania działań, o których mowa w niniejszym ustępie, są Komisja Europejska lub sąd lub trybunał państwa członkowskiego.

2. Strona nie wywiązuje się z obowiązku sprawiedliwego i równego traktowania, o którym mowa w ust. 1, jeżeli środek lub szereg środków stanowi¹:

- a) odmowę ochrony prawnej w postępowaniu karnym, cywilnym lub administracyjnym;
- b) rażące naruszenie zasad sprawiedliwości proceduralnej w postępowaniu sądowym i administracyjnym;
- c) oczywistą arbitralność;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przy ustalaniu, czy środek lub szereg środków stanowi naruszenie obowiązku sprawiedliwego i równego traktowania, Trybunał bierze pod uwagę między innymi:

- (i) w odniesieniu do lit. a) i b), czy środek lub szereg środków wiąże się z poważnym wykroczeniem stanowiącym naruszenie właściwości sądowej; fakt, że wniesione przez inwestora w czasie postępowania wewnętrznego odwołanie od kwestionowanego środka zostało oddalone, odrzucone lub z innego powodu nie przyniosło rezultatów, sam w sobie nie stanowi odmowy ochrony prawnej, o której mowa w lit. a);
- (ii) w odniesieniu do lit. c) i d), czy środek lub szereg środków jest w oczywisty sposób nieuzasadniony logicznie lub nieoparty na faktach lub czy został w oczywisty sposób oparty na bezprawnych przesłankach, takich jak uprzedzenie czy stronniczość; fakt, że niezgodność z prawem lub niezgodne z prawem lub budzące wątpliwości realizowanie polityki lub stosowanie procedury samo w sobie nie stanowi oczywistej arbitralności, o której mowa w lit. c), podczas gdy całkowite i nieuzasadnione odrzucenie przepisów ustawowych lub wykonawczych lub środka bez powodu lub postępowanie ukierunkowane konkretnie na inwestora lub jego inwestycję objętą niniejszą Umową mające na celu wyrządzenie szkody mogą stanowić oczywistą arbitralność lub dyskryminację, o której mowa w lit. c) i d);
- (iii) w odniesieniu do lit. e), czy Strona przekroczyła swoje uprawnienia oraz czy przypadki domniemanego nękania lub przymusu powtarzały się i występowały stale.

d) ukierunkowaną dyskryminację w oparciu o oczywiście bezprawne kryteria, tj. dyskryminację ze względu na płeć, rasę lub wyznanie; lub

e) nadużycie wobec inwestorów, w tym wymuszenie, przymus i nękanie.

3. Określając naruszenie, o którym mowa w ust. 2, Trybunał może uwzględnić złożone przez Stronę konkretne i jednoznaczne oświadczenia wobec inwestora, na których opierał się on racjonalnie przy podejmowaniu decyzji o dokonaniu lub utrzymaniu inwestycji objętej niniejszą Umową, ale których to oczekiwań Strona nie spełniła.

4. Pełna ochrona i bezpieczeństwo odnosi się do obowiązków Strony związanych z bezpieczeństwem fizycznym inwestorów i inwestycji objętych niniejszą Umową¹.

5. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że naruszenie innego postanowienia niniejszej Umowy lub jakiegokolwiek innej umowy międzynarodowej nie stanowi naruszenia niniejszego artykułu.

6. Fakt, że środek stanowi naruszenie prawa Strony, nie oznacza sam w sobie naruszenia postanowień niniejszego artykułu. Aby ustalić, czy dany środek narusza niniejszy artykuł, Trybunał musi rozstrzygnąć, czy Strona nie przestrzegała postanowień, o których mowa w ust. 1–4.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że pełna ochrona i bezpieczeństwo odnosi się do obowiązków Strony dotyczących podjęcia działań, które mogą być w uzasadnionych przypadkach konieczne do ochrony bezpieczeństwa fizycznego inwestorów i inwestycji objętych niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 17.18

Postępowanie w przypadku konfliktu

1. Strona przyznaje inwestorom Strony, których inwestycje objęte niniejszą Umową ponoszą straty z powodu wojny lub innego konfliktu zbrojnego, rewolucji lub innych konfliktów społecznych, lub stanu wyjątkowego¹ na terytorium drugiej Strony, w odniesieniu do zwrotu mienia, odszkodowania, rekompensaty lub innej formy uregulowania, traktowanie nie mniej korzystne od tego, które przyznaje własnym inwestorom lub inwestorom z jakiegokolwiek państwa trzeciego.
2. Bez uszczerbku dla ust. 1 inwestorom Strony, którzy, w którejkolwiek z sytuacji, o których mowa w tym ustępie, ponieśli straty na terytorium drugiej Strony, Strona ta przyznaje bezzwłoczny, odpowiedni i skuteczny zwrot lub odszkodowanie, jeżeli straty takie wynikają:
 - a) z przejęcia ich inwestycji objętej niniejszą Umową lub jej części przez siły zbrojne lub władze drugiej Strony; lub
 - b) ze zniszczenia ich inwestycji objętej niniejszą Umową lub jej części przez siły zbrojne lub władze drugiej Strony, czego nie wymagały okoliczności zaistniałe w danej sytuacji.
3. Kwotę odszkodowania, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, ustala się od dnia przejęcia lub zniszczenia do dnia faktycznego dokonania płatności, zgodnie z art. 17.19 ust. 2.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że ogłoszenie stanu wyjątkowego nie stanowi samo w sobie naruszenia niniejszego postanowienia.

ARTYKUŁ 17.19

Wywłaszczenie¹

1. Strona nie dokonuje nacjonalizacji ani wywłaszczenia inwestycji objętej niniejszą Umową ani bezpośrednio, ani pośrednio, tzn. za pomocą środków mających skutki równoważne z nacjonalizacją lub wywłaszczeniem (zwanym dalej „wywłaszczeniem”), chyba że następuje to:

- a) do celów publicznych;
- b) w sposób niedyskryminujący;
- c) za bezzwłocznym, odpowiednim i skutecznym odszkodowaniem; oraz
- d) zgodnie z zasadami sprawiedliwości proceduralnej.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 lit. c):

- a) wypłaca się niezwłocznie;
- b) jest równe godziwej wartości rynkowej wywłaszczonej inwestycji w okresie bezpośrednio poprzedzającym wywłaszczenie („data wywłaszczenia”) lub przed jego zapowiedzią, w zależności od tego, co nastąpiło wcześniej;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł interpretuje się zgodnie z załącznikiem 17-D.

- c) jest w pełni wykonalne i transferowalne w walucie w pełni wymiennej; oraz
- d) obejmuje odsetki według stopy przyjętej na rynku komercyjnym w okresie od dnia wyłączenia do dnia płatności.

3. Przepisy obowiązujące na terytorium wyłączającej Strony dają poszkodowanemu inwestorowi prawo do szybkiego rozpatrzenia jego skargi i do dokonania wyceny jego inwestycji przez organ sądowy lub inny niezależny organ tej Strony, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym artykule.

4. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do wydawania licencji przymusowych przyznawanych w związku z prawami własności intelektualnej lub w związku z wygaśnięciem, ograniczeniem lub utworzeniem praw własności intelektualnej w zakresie, w jakim takie wydanie, wygaśnięcie, ograniczenie lub utworzenie jest zgodne z porozumieniem TRIPS¹.

ARTYKUŁ 17.20

Transfery²

1. Każda ze Stron zezwala, by wszelkie transfery odnoszące się do inwestycji objętej niniejszą Umową były wykonywane bez przeszkód i opóźnień w walucie w pełni wymiennej oraz po rynkowym kursie walutowym obowiązującym w dniu transferu. Transfery te obejmują:

- a) wpłaty na poczet kapitału;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że wygaśnięcie praw własności intelektualnej, o którym mowa w niniejszym ustępie, obejmuje anulowanie lub unieważnienie tych praw, a w kontekście ograniczenia praw własności intelektualnej uwzględnia się wyjątki od tych praw.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł podlega załącznikowi 17-E.

- b) zyski, dywidendy, zyski kapitałowe i inne dochody, dochody ze sprzedaży całej lub części inwestycji objętej niniejszą Umową lub częściowej lub całkowitej likwidacji inwestycji objętej niniejszą Umową;
- c) odsetki, tantiemy, opłaty za zarządzanie, opłaty za pomoc techniczną oraz inne opłaty;
- d) płatności dokonane w ramach umowy, której stroną jest inwestor drugiej Strony lub jego inwestycja objęta niniejszą Umową, w tym płatności dokonane na podstawie umowy pożyczki;
- e) zarobki i inne formy wynagrodzenia personelu pozyskanego zza granicy i pracującego przy inwestycji objętej niniejszą Umową;
- f) płatności dokonywane zgodnie z art. 17.18 i 17.19; oraz
- g) płatności wynikające z zastosowania sekcji D.

2. Strona nie może nałożyć na swoich inwestorów obowiązku dokonania transferu ani kary za niedokonanie transferu dochodów, przychodów, zysku lub innych kwot uzyskanych z inwestycji objętych niniejszą Umową na terytorium drugiej Strony lub związanych z takimi inwestycjami.

ARTYKUŁ 17.21

Subrogacja

Jeżeli Strona lub jakakolwiek agencja wyznaczona przez tę Stronę dokonuje płatności na rzecz inwestora tej Strony w ramach gwarancji, umowy ubezpieczenia lub innej formy zabezpieczenia zawartych przez nią w odniesieniu do inwestycji objętej niniejszą Umową, druga Strona, na której terytorium dokonano inwestycji objętej niniejszą Umową, uznaje subrogację lub transfer wszystkich praw, które inwestor posiadałby na podstawie niniejszego rozdziału w odniesieniu do tej inwestycji objętej gwarancją, gdyby nie subrogacja, przy czym inwestor nie będzie dochodził tych praw w zakresie subrogacji.

ARTYKUŁ 17.22

Wypowiedzenie

1. W przypadku wypowiedzenia niniejszej Umowy na podstawie art. 41.14 niniejsza sekcja i sekcja D nadal obowiązują przez okres kolejnych pięciu lat od dnia wypowiedzenia w odniesieniu do inwestycji dokonanych przed dniem wypowiedzenia.
2. Termin, o którym mowa w ust. 1, przedłuża się o jeden dodatkowy okres pięciu lat, pod warunkiem że nie obowiązuje żadna inna umowa o ochronie inwestycji między Stronami.

3. Niniejszego artykułu nie stosuje się, jeżeli tymczasowe stosowanie niniejszej Umowy zostanie zakończone, a niniejsza Umowa nie wejdzie w życie.

ARTYKUŁ 17.23

Związek z innymi umowami

1. Z chwilą wejścia w życie niniejszej Umowy wymienione w załączniku 17-F umowy między państwami członkowskimi a Chile, w tym prawa i obowiązki z nich wynikające, przestają obowiązywać i zostają zastąpione niniejszą częścią Umowy.

2. W przypadku tymczasowego stosowania sekcji C i D niniejszego rozdziału zgodnie z art. 41.5 ust. 2 stosowanie umów wymienionych w załączniku 17-F, w tym praw i obowiązków z nich wynikających, zostaje zawieszane od dnia tymczasowego stosowania sekcji C i D niniejszego rozdziału przez Strony zgodnie z art. 41.5. Jeżeli tymczasowe stosowanie niniejszej Umowy zostanie zakończone, a niniejsza Umowa nie wejdzie w życie, zawieszenie ustaje, a umowy wymienione w załączniku 17-F zaczynają ponownie obowiązywać.

3. Niezależnie od ust. 1 i 2 skarga może zostać wniesiona na podstawie umowy wymienionej w załączniku 17-F, zgodnie z zasadami i procedurami ustanowionymi w tej umowie, pod warunkiem że:

- a) skarga wynika z rzekomego naruszenia tej umowy, które miało miejsce przed dniem zawieszenia stosowania tej umowy na podstawie ust. 2 lub – jeżeli umowa ta nie została zawieszona na podstawie ust. 2 – przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy; oraz
- b) upłynęły nie więcej niż trzy lata od dnia zawieszenia stosowania tej umowy na podstawie ust. 2 lub – jeżeli umowa ta nie została zawieszona na podstawie ust. 2 – od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy do dnia wniesienia skargi.

4. Niezależnie od ust. 1 i 2, jeżeli tymczasowe stosowanie sekcji C i D niniejszego rozdziału zakończy się, a niniejsza Umowa nie wejdzie w życie, skarga może zostać wniesiona na podstawie niniejszej Umowy zgodnie z zasadami i procedurami ustanowionymi w niniejszej Umowie, pod warunkiem że:

- a) skarga wynika z rzekomego naruszenia postanowień niniejszej Umowy, które miało miejsce w okresie tymczasowego stosowania sekcji C i D niniejszego rozdziału; oraz
- b) od dnia zakończenia tymczasowego stosowania do dnia wniesienia skargi upłynęły nie więcej niż trzy lata.

5. Na potrzeby niniejszego artykułu nie stosuje się definicji „wejścia w życie niniejszej Umowy” zawartej w art. 41.5.

ARTYKUŁ 17.24

Odpowiedzialne prowadzenie działalności gospodarczej

1. Bez uszczerbku dla postanowień rozdziału 33 każda ze Stron zachęca do włączenia do swoich wewnętrznych polityk inwestycji objętych niniejszą Umową uznanych na szczeblu międzynarodowym zasad i wytycznych dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw lub odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, takich jak Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw międzynarodowych, Trójstronna deklaracja zasad dotyczących przedsiębiorstw międzynarodowych i polityki społecznej MOP oraz Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka.
2. Strony potwierdzają znaczenie przeprowadzenia przez inwestorów badania *due diligence* w celu określenia ryzyka środowiskowego i społecznego, zapobiegania mu, łagodzenia i uwzględniania go oraz wpływu ich inwestycji.

SEKCJA D

ROZSTRZYGANIE SPORÓW INWESTYCYJNYCH I SYSTEM SĄDÓW DS. INWESTYCJI

PODSEKCJA 1

ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

ARTYKUŁ 17.25

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejszą sekcję stosuje się do sporu między skarżącym jednej Strony a drugą Stroną powstałego w wyniku domniemanego naruszenia postanowień zawartych w art. 17.9 ust. 2 lub art. 17.11 ust. 2 lub sekcji C, które to naruszenie rzekomo powoduje stratę lub szkodę ponoszoną przez skarżącego lub jego lokalnie utworzone przedsiębiorstwo.
2. Niniejsza sekcja ma również zastosowanie do powództw wzajemnych zgodnie z art. 17.31.
3. Decyzję w sprawie skargi w odniesieniu do restrukturyzacji długu Strony podejmuje się zgodnie z załącznikiem 17-G.

4. Do celów niniejszej sekcji:
- a) „skarżący” oznacza inwestora Strony, który jest stroną sporu inwestycyjnego z drugą Stroną i zamierza wnieść lub wniósł skargę na podstawie niniejszej sekcji:
 - (i) działając we własnym imieniu; albo
 - (ii) działając w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, którego jest właścicielem lub które kontroluje; lokalnie utworzone przedsiębiorstwo jest traktowane jako przedsiębiorstwo zarejestrowane w innym umawiającym się państwie na potrzeby art. 25 ust. 2 lit. b) Konwencji z dnia 18 marca 1965 r. o rozstrzyganiu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw (konwencja ICSID);
 - b) „strony sporu” oznaczają skarżącego i pozwanego;
 - c) „zasady dotyczące dodatkowego mechanizmu zarządzania ICSID” oznaczają zasady regulujące dodatkowy mechanizm służący zarządzaniu postępowaniami przez sekretariat Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych;
 - d) „konwencja ICSID” oznacza Konwencję o rozstrzyganiu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw, sporządzoną w Waszyngtonie dnia 18 marca 1965 r.;
 - e) „lokalnie utworzone przedsiębiorstwo” oznacza osobę prawną utworzoną na terytorium Strony będącą własnością inwestora drugiej Strony i przez niego kontrolowaną¹;

¹ Osoba prawna: (i) znajduje się w posiadaniu osoby drugiej Strony, jeśli ponad 50 % udziałów w jej kapitale jest w posiadaniu osoby tej Strony; (ii) znajduje się pod kontrolą osoby drugiej Strony, jeśli taka osoba jest uprawniona do powołania większości jej członków organów zarządzających lub nadzorczych albo może w inny uprawniony sposób kierować jej działaniami.

- f) „konwencja nowojorska” oznacza Konwencję o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 10 czerwca 1958 r.;
- g) „Strona niebędąca stroną sporu” oznacza Chile, w przypadku gdy pozwanym jest Strona UE; albo Stronę UE, w przypadku gdy pozwanym jest Chile;
- h) „postępowanie” oznacza, o ile nie określono inaczej, postępowanie przed Trybunałem lub Trybunałem Odwoławczym na podstawie niniejszej sekcji;
- i) „pozwany” oznacza Chile albo, w przypadku Strony UE, Unię Europejską, albo zainteresowane państwo członkowskie zgodnie z art. 17.28;
- j) „finansowanie przez osobę trzecią” oznacza wszelkie finansowanie zapewnione stronie sporu przez osobę, która sama nie jest stroną sporu, w celu pokrycia części lub całości kosztów postępowania za wynagrodzeniem zależnym od rozstrzygnięcia sporu lub w formie darowizny lub dotacji¹;
- k) „regulamin arbitrażowy UNCITRAL” oznacza regulamin arbitrażowy Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego; oraz
- l) „zasady przejrzystości UNCITRAL” oznaczają zasady UNCITRAL dotyczące przejrzystości w umownych postępowaniach arbitrażowych między inwestorem a państwem.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że takie finansowanie może być przekazywane bezpośrednio lub pośrednio stronie sporu, jej podmiotowi zależnemu lub przedstawicielowi.

PODSEKCJA 2

ALTERNATYWNE METODY ROZWIĄZYWANIA SPORÓW I KONSULTACJE

ARTYKUŁ 17.26

Mediacja

1. Strony sporu mogą w każdej chwili uzgodnić przystąpienie do mediacji.
2. Skorzystanie z mediacji jest dobrowolne i pozostaje bez uszczerbku dla sytuacji prawnej każdej ze stron sporu.
3. Postępowania mediacyjne są regulowane zasadami określonymi w załączniku 17-H oraz zasadami dotyczącymi mediacji przyjętymi przez Podkomitet, o ile są one dostępne¹. Podkomitet dokłada wszelkich starań, by zapewnić przyjęcie zasad dotyczących mediacji nie później niż pierwszego dnia tymczasowego stosowania lub wejścia w życie niniejszej Umowy, w zależności od przypadku, a w każdym razie nie później niż dwa lata po tym dniu.
4. W dniu wejścia w życie niniejszej Umowy Podkomitet sporządza listę sześciu osób o wysokich kwalifikacjach moralnych, uznawanych za ekspertów w dziedzinie prawa, handlu, przemysłu lub finansów, na których można polegać w zakresie wydawania niezależnych opinii i które są skłonne i zdolne pełnić funkcję mediatorów.

¹ Każdy termin, o którym mowa w załączniku 17-H, można zmienić za porozumieniem stron sporu.

5. Mediatora wyznacza się za porozumieniem stron sporu. Strony sporu mogą również zwrócić się wspólnie do przewodniczącego Trybunału o wyznaczenie mediatora z listy sporządzonej na podstawie niniejszego artykułu albo, w przypadku braku takiej listy, spośród osób zaproponowanych przez jedną ze Stron. Mediatorzy stosują się odpowiednio do postanowień zawartych w załączniku 17-I.

6. Jeżeli strony sporu uzgodnią przystąpienie do mediacji, terminy określone w art. 17.27 ust. 5, art. 17.27 ust. 8, art. 17.54 ust. 10 i art. 17.55 ust. 5 zawieszają się od dnia, w którym strony sporu uzgodniły przystąpienie do mediacji, do dnia, w którym jedna ze stron sporu zdecyduje się zakończyć mediację w drodze pisemnego powiadomienia przekazanego mediatorowi i drugiej stronie sporu. Na wniosek obu stron sporu Trybunał lub Trybunał Odwoławczy zawieszają postępowanie.

ARTYKUŁ 17.27

Konsultacje i ugodowe rozstrzygnięcie sporu

1. Spór można, i w miarę możliwości należy, rozstrzygnąć polubownie w drodze negocjacji, dobrych usług lub mediacji oraz, w stosownych przypadkach, przed złożeniem wniosku o konsultacje na podstawie niniejszego artykułu. Takie rozstrzygnięcie sporu może zostać uzgodnione na każdym etapie, w tym po wszczęciu postępowania.

2. O wspólnie uzgodnionym rozwiązaniu między stronami sporu zgodnie z ust. 1 powiadamia się Stronę niebędącą stroną sporu w ciągu 15 dni od osiągnięcia wspólnie uzgodnionego rozwiązania. Każda ze stron sporu stosuje się do wszelkich wspólnie uzgodnionych rozwiązań zgodnie z niniejszym artykułem lub art. 17.26. Podkomitet nadzoruje wdrażanie takiego wspólnie uzgodnionego rozwiązania, a Strona takiego wspólnie uzgodnionego rozwiązania regularnie składa Podkomitetowi sprawozdania z wdrażania takiego rozwiązania.

3. Jeżeli spór nie może zostać rozstrzygnięty w sposób przewidziany w ust. 1 niniejszego artykułu, skarżący jednej ze Stron, który zarzuca naruszenie postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, i dąży do wniesienia skargi, przedkłada drugiej Stronie wniosek o przeprowadzenie konsultacji.

4. Skarga zawiera następujące informacje:

- a) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres skarżącego oraz – w przypadku gdy wniosek jest przedkładany w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa – nazwę i adres oraz miejsce uzyskania zdolności prawnej lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa;
- b) opis inwestycji oraz jej struktury własności i kontroli;
- c) postanowienia, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, które rzekomo zostały naruszone;
- d) podstawę prawną i merytoryczną skargi, w tym środek, który jest rzekomo niespójny z postanowieniami, o których mowa w art. 17.25 ust. 1;

- e) żądania skargi oraz szacowaną kwotę dochodzonego odszkodowania; oraz
 - f) informacje dotyczące uprawnionego właściciela i struktury korporacyjnej skarżącego oraz dowód stwierdzający, że skarżący jest inwestorem drugiej Strony, że posiada lub kontroluje inwestycję oraz, jeśli działa w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, że posiada lub kontroluje to lokalnie utworzone przedsiębiorstwo.
5. Jeżeli strony sporu nie uzgodnią dłuższego terminu, konsultacje należy rozpocząć w ciągu 60 dni od dnia przedłożenia wniosku o konsultacje.
6. O ile strony sporu nie postanowiły inaczej, konsultacje przeprowadzane są w:
- a) Santiago, jeżeli konsultacje dotyczą domniemanego naruszenia, którego dopuściło się Chile;
 - b) Brukseli, jeżeli konsultacje dotyczą domniemanego naruszenia, którego dopuściła się Unia Europejska; lub
 - c) stolicy danego państwa członkowskiego, jeżeli konsultacje dotyczą domniemanego naruszenia, którego dopuściło się wyłącznie to państwo członkowskie.
7. Strony sporu mogą zdecydować o przeprowadzeniu konsultacji w drodze wideokonferencji lub, w stosownych przypadkach, za pomocą innych środków.

8. Wniosek o konsultacje składa się:

- a) w ciągu trzech lat od dnia, w którym skarżący lub – w przypadku, gdy skarżący działa w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa – od dnia, w którym lokalnie utworzone przedsiębiorstwo po raz pierwszy dowiedziało się lub powinno się było dowiedzieć o środku rzekomo niezgodnym z postanowieniami, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, oraz domniemanej poniesionej w związku z nim stracie lub szkodzie; lub
- b) w ciągu dwóch lat od dnia, w którym skarżący lub – jeżeli skarżący działa w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa – od dnia, w którym lokalnie utworzone przedsiębiorstwo zrezygnuje z roszczeń ze skargi lub z prowadzenia postępowania przed wewnętrznym trybunałem lub sądem na mocy prawa Strony; oraz w każdym przypadku nie później niż pięć lat od dnia, w którym skarżący lub – jeżeli skarżący działa w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa – od dnia, w którym lokalnie utworzone przedsiębiorstwo po raz pierwszy dowiedziało się lub powinno się było dowiedzieć o środku rzekomo niezgodnym z postanowieniami, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, oraz domniemanej poniesionej w związku z nim stracie lub szkodzie.

9. W przypadku gdy skarżący nie przedłożył skargi na podstawie art. 17.30 w ciągu 18 miesięcy od przedłożenia wniosku o konsultacje, uznaje się, że skarżący wycofał swój wniosek o konsultacje oraz, w stosownych przypadkach, swój wniosek o ustalenie pozwanego na podstawie art. 17.28 i nie może złożyć skargi na podstawie niniejszej sekcji w odniesieniu do tego samego domniemanego naruszenia. Okres ten można wydłużyć za porozumieniem stron sporu biorących udział w konsultacjach.

10. Ciągłe naruszenie nie może powodować przedłużenia ani przerwania biegu terminów określonych w ust. 8.

11. Jeżeli wniosek o konsultacje dotyczy domniemanego naruszenia niniejszej Umowy, którego dopuściła się Strona UE, przesyła się go do Unii Europejskiej. W przypadku stwierdzenia domniemanego naruszenia niniejszej Umowy przez państwo członkowskie wniosek o konsultacje należy przesłać również do zainteresowanego państwa członkowskiego.

PODSEKCJA 3

WNIESIENIE SKARGI I WARUNKI ZAWIESZAJĄCE

Artykuł 17.28

Wniosek o ustalenie pozwanego

1. Jeżeli sporu nie można rozstrzygnąć w terminie 90 dni od przedłożenia wniosku o konsultacje, wniosek dotyczy domniemanego naruszenia niniejszej Umowy, którego dopuściła się Strona UE, a skarżący zamierza wszcząć postępowanie na podstawie art. 17.30, skarżący przekazuje Unii Europejskiej wniosek o ustalenie pozwanego.

2. We wniosku wskazuje się środki, w odniesieniu do których skarżący zamierza wszcząć postępowanie. Jeżeli wskazany zostaje środek państwa członkowskiego, taki wniosek należy przesłać również do zainteresowanego państwa członkowskiego.

3. Po ustaleniu pozwanego Strona UE, jak najszybciej, a w każdym razie nie później niż 60 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w ust. 1, informuje skarżącego, czy jest nim Unia Europejska, czy też państwo członkowskie¹.
4. Jeżeli skarżący nie został poinformowany o ustaleniu pozwanego w terminie 60 od przekazania wniosku, o którym mowa w ust. 3, pozwanym jest:
- a) państwo członkowskie, jeżeli środek lub środki wskazane we wniosku, o którym mowa w ust. 1, są wyłącznie środkami państwa członkowskiego; lub
 - b) Unia Europejska, jeżeli środek lub środki wskazane we wniosku, o którym mowa w ust. 1, obejmują środki Unii Europejskiej.
5. Jeżeli skarżący składa skargę na podstawie art. 17.30, dokonuje tego opierając się na przekazanym ustaleniu, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, a jeżeli nie powiadomiono skarżącego o żadnym takim ustaleniu, na podstawie ust. 4.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona UE dokonuje takiego ustalenia wyłącznie na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 912/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiającego ramy zarządzania odpowiedzialnością finansową związaną z trybunałami do spraw rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem, utworzonymi na mocy umów międzynarodowych, których stroną jest Unia Europejska (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 121).

6. Jeżeli w następstwie ustalenia dokonanego na podstawie ust. 3 pozwanym jest Unia Europejska albo państwo członkowskie, Unia Europejska ani dane państwo członkowskie nie mogą przedstawiać twierdzenia o niedopuszczalności skargi, braku właściwości Trybunału ani w inny sposób sprzeciwiać się skardze lub orzeczeniu, opierając się na argumente, że właściwym pozwanym jest lub powinna być Unia Europejska, a nie państwo członkowskie, albo odwrotnie.

7. Wiążące dla Trybunału i Trybunału Odwoławczego jest ustalenie dokonane na podstawie ust. 3, a jeżeli nie powiadomiono skarżącego o żadnym takim ustaleniu, na podstawie ust. 4.

8. Żadne z postanowień niniejszej Umowy ani żadna z obowiązujących zasad rozstrzygania sporów nie uniemożliwia wymiany między Unią Europejską a zainteresowanym państwem członkowskim wszystkich informacji na temat sporu.

ARTYKUŁ 17.29

Wymogi dotyczące wnoszenia skargi

1. Przed wniesieniem skargi skarżący:

- a) wycofuje wszelkie skargi lub postępowania będące w toku przed wewnętrznym lub międzynarodowym sądem lub trybunałem na mocy prawa krajowego lub międzynarodowego, dotyczące jakiegokolwiek środka rzekomo stanowiącego naruszenie postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1;

- b) składa pisemne oświadczenie o zrzeczeniu się prawa do wniesienia skargi lub wszczęcia postępowania przed wewnętrznym lub międzynarodowym sądem lub trybunałem na mocy prawa krajowego lub międzynarodowego, dotyczącego jakiegokolwiek środka rzekomo stanowiącego naruszenie postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1;
- c) przedstawia oświadczenie potwierdzające, że nie wykona żadnego orzeczenia wydanego na podstawie niniejszej sekcji do czasu, aż stanie się ono ostateczne zgodnie z art. 17.56, i nie będzie dążyć do odwołania, nie wystąpi o kontrolę, uchylenie, unieważnienie, zmianę orzeczenia wydanego na podstawie niniejszej sekcji ani nie będzie wszczynać innej podobnej procedury przed wewnętrznym lub międzynarodowym sądem lub trybunałem w odniesieniu do orzeczenia wydanego na podstawie niniejszej sekcji.

2. Trybunał odrzuca skargę sporządzoną przez skarżącego, który wniósł inną skargę do Trybunału lub innego wewnętrznego lub międzynarodowego sądu lub trybunału dotyczącą tego samego środka, co środek któremu zarzuca się brak spójności z postanowieniami, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, chyba że powód wycofa taką nierozpoznaną skargę. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania, jeżeli skarżący wnosi skargę do wewnętrznego sądu lub trybunału w celu uzyskania tymczasowego nakazu sądowego lub wydania deklaratywnego orzeczenia ustalającego.

3. Na potrzeby niniejszego artykułu skarżący włącza inwestora oraz, jeżeli inwestor działał w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, także lokalnie utworzone przedsiębiorstwo. Ponadto na potrzeby ust. 1 lit. a) i ust. 2 skarżący uwzględnia również:

- a) jeżeli inwestor wniósł skargę we własnym imieniu, wszystkie osoby, które posiadają, bezpośrednio lub pośrednio, udziały własnościowe lub podlegają kontroli tego inwestora i twierdzą, że poniosły taką samą stratę lub szkodę¹ jak ten inwestor; lub
- b) jeżeli inwestor wniósł skargę w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, wszystkie osoby, które posiadają, bezpośrednio lub pośrednio, udziały własnościowe lub podlegają kontroli tego lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa i twierdzą, że poniosły taką samą stratę lub szkodę² jak to lokalnie utworzone przedsiębiorstwo.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że taka sama strata lub szkoda oznacza stratę lub szkodę wynikającą z tego samego źródła, do których odzyskania dana osoba dąży w tym samym charakterze co skarżący (np. jeśli skarżący skarży w charakterze udziałowca, niniejsze postanowienie obejmowałoby powiazaną osobę również dążącą do odzyskania środków jako udziałowiec).

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że taka sama strata lub szkoda oznacza stratę lub szkodę wynikającą z tego samego źródła, do których odzyskania dana osoba dąży w tym samym charakterze co skarżący (np. jeśli skarżący skarży w charakterze udziałowca, niniejsze postanowienie obejmowałoby powiazaną osobę również dążącą do odzyskania środków jako udziałowiec).

ARTYKUŁ 17.30

Wniesienie skargi

1. Jeżeli sporu nie można rozstrzygnąć w terminie sześciu miesięcy od przedłożenia wniosku o konsultacje oraz, w stosownych przypadkach, upłynęły co najmniej trzy miesiące od złożenia wniosku o ustalenie pozwanego na podstawie art. 17.28, skarżący może wnieść skargę do Trybunału, o ile spełnia wymogi określone w niniejszym artykule i w art. 17.32.
2. Skargę można wnieść do Trybunału na podstawie jednego z poniższych zbiorów zasad rozstrzygania sporów:
 - a) konwencji ICSID, pod warunkiem, że zarówno pozwany, jak i państwo, z którego pochodzi skarżący, są stronami konwencji ICSID;
 - b) zasad dotyczących dodatkowego mechanizmu zarządzania ICSID, pod warunkiem, że pozwany albo państwo, z którego pochodzi skarżący, jest stroną konwencji ICSID;
 - c) regulaminu arbitrażowego UNCITRAL; lub
 - d) jakichkolwiek innych zasad uzgodnionych przez strony sporu na wniosek skarżącego.

3. Zasady rozstrzygnięcia sporów, o których mowa w ust. 2, stosuje się z zastrzeżeniem zasad określonych w niniejszej sekcji, uzupełnionych zasadami przyjętymi przez Podkomitet.
4. Wszystkie roszczenia określone przez skarżącego w skardze na podstawie niniejszego artykułu opierają się na informacjach określonych we wniosku o konsultacje na podstawie art. 17.27 ust. 4 lit. c) i d).
5. Skargi wniesione w imieniu grupy składającej się z wielu niezidentyfikowanych skarżących lub zgłoszone przez przedstawiciela zamierzającego prowadzić postępowanie, działającego na rzecz wielu zidentyfikowanych lub niezidentyfikowanych skarżących, którzy przekazują wszystkie decyzje dotyczące postępowania w ich imieniu, nie są dopuszczalne.
6. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że skarżący nie może wnieść skargi na podstawie niniejszej sekcji, jeżeli inwestycji dokonano poprzez świadome wprowadzenie w błąd, zatajenie, korupcję lub działanie stanowiące nadużycie prawa procesowego.

ARTYKUŁ 17.31

Powództwa wzajemne

1. Pozwany może wystąpić z powództwem wzajemnym na podstawie niewykonania przez skarżącego zobowiązania międzynarodowego obowiązującego na terytoriach obu Stron¹, które to niewykonanie wynikło w związku z podstawą faktyczną skargi².
2. Powództwo wzajemne wnosi się nie później niż w dniu wyznaczonym na przedłożenie odpowiedzi pozwanego na zarzuty lub odpowiedzi na skargę lub na późniejszym etapie postępowania, jeżeli Trybunał uzna, że opóźnienie było uzasadnione danymi okolicznościami.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że zgoda wyrażona przez skarżącego na zastosowanie procedur na podstawie niniejszej sekcji, o których mowa w art. 17.32, obejmuje wytoczenie powództw wzajemnych przez pozwanego.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że obowiązki, o których mowa w niniejszym ustępie, opierają się na zobowiązaniach prawnych, na które Strony wyraziły zgodę.

² Na wniosek Strony Wspólna Rada wydaje wiążące wykładnie zgodnie z art. 17.38 ust. 6, aby sprecyzować zakres zobowiązań międzynarodowych, o których mowa w niniejszym ustępie.

ARTYKUŁ 17.32

Zgoda

1. Pozwany wyraża zgodę na wniesienie skargi na podstawie niniejszej sekcji.
2. Uznaje się, że zgoda, o której mowa w ust. 1, oraz wniesienie skargi na podstawie niniejszej sekcji spełniają wymogi:
 - a) art. 25 konwencji ICSID oraz zasad dotyczących dodatkowego mechanizmu zarządzania ICSID w zakresie pisemnej zgody stron sporu; oraz
 - b) art. II konwencji nowojorskiej w odniesieniu do umowy pisemnej.
3. Uznaje się, że skarżący wyraża zgodę zgodnie z procedurami przewidzianymi w niniejszej sekcji w chwili składania wniosku na podstawie art. 17.30.

ARTYKUŁ 17.33

Finansowanie przez osobę trzecią

1. Jeżeli strona sporu otrzymała lub otrzymuje finansowanie stanowiące finansowanie przez osobę trzecią lub zawarła umowę w sprawie finansowania przez osobę trzecią, strona sporu korzystająca z takiego finansowania ujawnia drugiej stronie sporu oraz składowi orzekającemu Trybunału lub, jeżeli skład orzekający Trybunału nie został ustanowiony, przewodniczącemu Trybunału, nazwę i adres osoby trzeciej udzielającej finansowania i – w stosownych przypadkach – właściciela rzeczywistego oraz strukturę korporacyjną.
2. Strona sporu przekazuje te informacje na podstawie ust. 1 w chwili wniesienia skargi lub – jeżeli umowa w sprawie finansowania przez osobę trzecią została zawarta po wniesieniu skargi – bezzwłocznie po zawarciu umowy lub przekazaniu darowizny lub dotacji. Strona sporu natychmiast powiadamia Trybunał o wszelkich zmianach w przekazanych informacjach.
3. Trybunał może, jeżeli uzna to za konieczne, nakazać przekazanie dalszych informacji na temat umowy w sprawie finansowania i osoby trzeciej udzielającej finansowania na dowolnym etapie postępowania.

PODSEKCJA 4

SYSTEM SĄDÓW DS. INWESTYCJI

ARTYKUŁ 17.34

Trybunał Pierwszej Instancji

1. Niniejszym ustanawia się Trybunał Pierwszej Instancji („Trybunał”) do rozpatrywania skarg wniesionych na podstawie art. 17.30.
2. Wspólny Komitet powołuje sędziów Trybunału z chwilą wejścia w życie niniejszej Umowy. Trzech sędziów musi być obywatelami państwa członkowskiego, trzech obywatelami Chile, a trzech obywatelami państw trzecich. Zachęca się Wspólny Komitet, by przy powoływaniu sędziów rozważył potrzebę zapewnienia różnorodności i sprawiedliwej równowagi płci.
3. Wspólny Komitet może zdecydować o zwiększeniu lub zmniejszeniu liczby sędziów o liczbę będącą wielokrotnością trzech. Powołanie dodatkowych członków odbywa się zgodnie z kryteriami przewidzianymi w ust. 2.

4. Sędziowie muszą posiadać kwalifikacje do powołania na stanowisko sędziego wymagane w państwach, których są obywatelami, lub być prawnikami o uznanych kompetencjach. Sędziowie Trybunału muszą wykazać się wiedzą specjalistyczną z zakresu prawa międzynarodowego publicznego. Pożądane jest, aby posiadali oni wiedzę specjalistyczną z zakresu międzynarodowego prawa inwestycji, międzynarodowego prawa handlowego i rozstrzygania sporów związanych z międzynarodowymi umowami inwestycyjnymi lub handlowymi.

5. Sędziowie są powoływani na pięcioletnią kadencję. W przypadku pięciu sędziów (dwóch obywateli państwa członkowskiego, dwóch obywateli Chile i jednego obywatela państwa trzeciego) z dziewięciu sędziów powołanych natychmiast po wejściu w życie niniejszej Umowy, wskazanych w drodze losowania, kadencję wydłuża się jednak do ośmiu lat. Wakaty obsadza się w miarę ich powstawania. Sędzia powołany do zastąpienia innego sędziego, którego kadencja nie wygasła, sprawuje urząd przez okres, jaki pozostał do końca kadencji jego poprzednika. Sędzia, który w chwili upływu kadencji jest członkiem składu orzekającego Trybunału, może za zgodą przewodniczącego Trybunału pozostać w tym składzie do czasu zakończenia prowadzonego przez ten skład postępowania i, wyłącznie do tego celu, jest w dalszym ciągu uznawany za sędziego Trybunału.

6. Na czele Trybunału stoją przewodniczący i wiceprzewodniczący, odpowiedzialni za kwestie organizacyjne przy wsparciu sekretariatu. Przewodniczący i wiceprzewodniczący są wybierani na dwuletnią kadencję drogą losowania spośród sędziów będących obywatelami państw trzecich. Pełnią oni służbę w systemie rotacyjnym, ustalonym w drodze losowania, które przeprowadzają wspólnie przewodniczący Wspólnego Komitetu. Jeżeli przewodniczący nie może sprawować swojej funkcji, zastępuje go wiceprzewodniczący.

7. Trybunał rozpatruje sprawy w składach orzekających złożonych z trzech sędziów, spośród których jeden jest obywatelem państwa członkowskiego, jeden obywatelem Chile, a jeden obywatelem państwa trzeciego. Składowi orzekającemu przewodniczy sędzia będący obywatelem państwa trzeciego.
8. W przypadku wniesienia skargi na podstawie art. 17.30 przewodniczący Trybunału, w systemie rotacyjnym, ustala skład orzekający Trybunału rozpatrującego sprawę, zapewniając, aby skład wybierany był losowo i w sposób nieprzewidywalny, dając przy tym wszystkim sędziom równe szanse pełnienia służby.
9. Niezależnie od niniejszego artykułu ust. 7 strony sporu mogą wyrazić zgodę, aby sprawa została rozpoznana przez sędziego będącego obywatelem państwa trzeciego, który zostanie wyznaczony przez przewodniczącego Trybunału. Pozwany przychylnie rozpatruje wniosek skarżącego, w szczególności gdy rekompensata lub odszkodowanie, o które wniesiono w skardze, są stosunkowo niskie. Taki wniosek należy złożyć jednocześnie z wniesieniem skargi na podstawie art. 17.30.
10. Trybunał określa własne procedury pracy po omówieniu tej kwestii ze Stronami.
11. Sędziowie są dostępni bezzwłocznie, przez cały czas i posiadają aktualne informacje na temat działań związanych z rozstrzygnięciem sporów w ramach niniejszej części Umowy.
12. W celu zapewnienia dostępności sędziów wypłaca się im miesięczne wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków, którego wysokość ustala Wspólny Komitet w drodze decyzji. Przewodniczący Trybunału oraz, w stosownych przypadkach wiceprzewodniczący, pobiera wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia ustalonego na podstawie art. 17.35 ust. 11 za każdy przepracowany dzień w ramach pełnienia funkcji przewodniczącego Trybunału na podstawie niniejszej sekcji.

13. Wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków jest wpłacane przez Strony, z uwzględnieniem ich odpowiedniego poziomu rozwoju, na rachunek zarządzany przez sekretariat Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych („ICSID”). W przypadku niedokonania przez jedną ze Stron wpłaty wynagrodzenia za gotowość do pełnienia obowiązków druga Strona może zdecydować się uiścić tę płatność. Wszelkie takie zaległe płatności pozostaną należne wraz z odpowiednimi odsetkami. Wspólny Komitet dokonuje regularnego przeglądu wysokości i podziału tych wynagrodzeń i może zalecić ich odpowiednie dostosowanie.

14. O ile Wspólny Komitet nie przyjmie decyzji zgodnie z ust. 15 niniejszego artykułu, wysokość pozostałych wynagrodzeń i wydatków sędziów składu orzekającego Trybunału określa się na podstawie regulacji 14 pkt 1 regulaminu administracyjnego i finansowego konwencji ICSID obowiązujących w dniu wniesienia skargi i kwota ta jest rozdzielana przez Trybunał między strony sporu zgodnie z art. 17.54 ust. 5, 6 i 7.

15. Wspólny Komitet może zdecydować o trwałym przekształceniu wynagrodzenia za gotowość do pełnienia obowiązków oraz pozostałych wynagrodzeń i wydatków w stałe wynagrodzenie. W takim przypadku sędziowie pełnią swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy, a Wspólny Komitet ustala wysokość ich wynagrodzenia i powiązane kwestie organizacyjne. Sędziowie otrzymujący stałe wynagrodzenie nie mogą wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że w drodze wyjątku wyrazi na to zgodę przewodniczący Trybunału.

16. Sekretariat ICSID pełni funkcję sekretariatu Trybunału i zapewnia mu odpowiednie wsparcie. Wydatki na ten cel są rozdzielane przez Trybunał pomiędzy strony sporu zgodnie z art. 17.54 ust. 5, 6 i 7.

ARTYKUŁ 17.35

Trybunał Odwoławczy

1. Niniejszym ustanawia się stały Trybunał Odwoławczy, którego zadaniem jest rozpatrywanie odwołań od orzeczeń wydanych przez Trybunał.
2. Po wejściu w życie niniejszej Umowy Wspólny Komitet powołuje sześciu członków Trybunału Odwoławczego. Dwoch członków musi być obywatelami państwa członkowskiego, dwóch obywatelami Chile, a dwóch obywatelami państw trzecich. Zachęca się Wspólny Komitet, by przy powoływaniu członków Trybunału Odwoławczego rozważył potrzebę zapewnienia różnorodności i sprawiedliwej równowagi płci.
3. Wspólny Komitet może zdecydować o zwiększeniu liczby członków Trybunału Odwoławczego o liczbę będącą wielokrotnością trzech. Powołanie dodatkowych członków odbywa się zgodnie z kryteriami przewidzianymi w ust. 2.
4. Członkowie Trybunału Odwoławczego muszą posiadać kwalifikacje do zajmowania najwyższych stanowisk sądowych wymagane w państwach, których są obywatelami, lub być prawnikami o uznanych kompetencjach. Członkowie muszą wykazać się wiedzą specjalistyczną z zakresu prawa międzynarodowego publicznego. Pożądane jest, aby posiadali oni wiedzę specjalistyczną z zakresu międzynarodowego prawa inwestycji, międzynarodowego prawa handlowego i rozstrzygania sporów związanych z międzynarodowymi umowami inwestycyjnymi lub handlowymi.

5. Członkowie Trybunału Odwoławczego powoływani są na pięcioletnią kadencję. W przypadku trzech z sześciu członków powołanych natychmiast po wejściu w życie niniejszej Umowy, wybranych w drodze losowania, kadencję wydłuża się do ośmiu lat. Wakaty obsadza się w miarę ich powstawania. Członek powołany do zastąpienia innego członka, którego kadencja nie wygasła, sprawuje urząd przez okres, jaki pozostał do końca kadencji jego poprzednika. Członek, który w chwili upływu kadencji jest członkiem składu orzekającego Trybunału Odwoławczego, może za zgodą przewodniczącego Trybunału pozostać w tym składzie do czasu zakończenia prowadzonego przez ten skład postępowania i, wyłącznie do tego celu, jest w dalszym ciągu uznawany za członka Trybunału Odwoławczego.

6. Na czele Trybunału Odwoławczego stoją przewodniczący i wiceprzewodniczący odpowiedzialni za kwestie organizacyjne przy wsparciu sekretariatu. Przewodniczący i wiceprzewodniczący są wybierani na dwuletnią kadencję drogą losowania spośród członków będących obywatelami państw trzecich. Pełnią oni służbę w systemie rotacyjnym, ustalonym w drodze losowania, które przeprowadzają wspólnie przewodniczący Wspólnego Komitetu. Jeżeli przewodniczący nie może sprawować swojej funkcji, zastępuje go wiceprzewodniczący.

7. Trybunał Odwoławczy rozpatruje odwołania w składach orzekających złożonych z trzech członków, spośród których jeden jest obywatelem państwa członkowskiego, jeden obywatelem Chile, a jeden obywatelem państwa trzeciego. Składowi orzekającemu przewodniczy członek będący obywatelem państwa trzeciego.

8. Przewodniczący Trybunału Odwoławczego ustala w systemie rotacyjnym skład orzekający, który rozpatruje każde odwołanie, zapewniając, aby każdy skład wybierany był losowo i w sposób nieprzewidywalny, dając przy tym wszystkim członkom równe szanse pełnienia służby.

9. Trybunał Odwoławczy określa własne procedury pracy po omówieniu tej kwestii ze Stronami.
10. Wszyscy członkowie Trybunału Odwoławczego są dostępni bezzwłocznie, przez cały czas i posiadają aktualne informacje na temat działań związanych z rozstrzygnięciem pozostałych sporów w ramach niniejszej części Umowy.
11. W celu zapewnienia dostępności członków Trybunału Odwoławczego wypłaca się im miesięczne wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków, przy czym pobierają oni wynagrodzenie za każdy dzień pracy jako członek, przy czym wysokość tych wynagrodzeń określa Wspólny Komitet w drodze decyzji. Przewodniczący Trybunału Odwoławczego oraz, w stosownych przypadkach wiceprzewodniczący, pobiera wynagrodzenie za każdy przepracowany dzień w ramach pełnienia swojej funkcji na podstawie niniejszej sekcji.
12. Wynagrodzenie członków jest wpłacane przez Strony, z uwzględnieniem ich odpowiedniego poziomu rozwoju, na rachunek zarządzany przez sekretariat ICSID. W przypadku niedokonania przez jedną ze Stron wpłaty wynagrodzenia za gotowość do pełnienia obowiązków druga Strona może zdecydować się uiścić tę płatność. Wszelkie takie zaległe płatności pozostaną należne wraz z odpowiednimi odsetkami. Wspólny Komitet dokonuje regularnego przeglądu wysokości i podziału tych wynagrodzeń i może zalecić ich odpowiednie dostosowanie.
13. Wspólny Komitet może zdecydować o trwałym przekształceniu wynagrodzenia za gotowość do pełnienia obowiązków oraz wynagrodzeń za każdy przepracowany dzień w stałe wynagrodzenie. W takim przypadku członkowie Trybunału Odwoławczego pełnią swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy, a Wspólny Komitet ustala wysokość ich wynagrodzenia i powiązane kwestie organizacyjne. Członkowie otrzymujący stałe wynagrodzenie nie mogą wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że w drodze wyjątku wyrazi na to zgodę przewodniczący Trybunału Odwoławczego.

14. Sekretariat ICSID pełni funkcję sekretariatu Trybunału Odwoławczego i zapewnia mu odpowiednie wsparcie. Wydatki na ten cel są rozdzielane przez Trybunał Odwoławczy pomiędzy strony sporu zgodnie z art. 17.54 ust. 5, 6 i 7.

ARTYKUŁ 17.36

Normy etyczne

1. Sędziowie Trybunału i członkowie Trybunału Odwoławczego są wybierani spośród osób, których niezależność jest niekwestionowana. Nie są oni powiązani z żadnym rządem¹. Nie przyjmują poleceń od żadnego rządu ani żadnej organizacji w sprawach związanych ze sporem. Nie uczestniczą oni w rozpatrywaniu żadnego sporu, który powodowałby bezpośrednio lub pośrednio konflikt interesów. Postępują zgodnie z załącznikiem 17-I. Po powołaniu wstrzymują się od działania w charakterze doradcy lub wyznaczonego przez stronę eksperta lub świadka w jakimkolwiek toczącym się lub nowym sporze inwestycyjnym w ramach niniejszej Umowy lub dowolnej innej umowy lub krajowego systemu prawnego.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że fakt, że dana osoba otrzymuje dochód od rządu lub była wcześniej zatrudniona przez rząd, lub pozostaje w związku rodzinnym z urzędnikiem państwowym, sam w sobie nie powoduje, że dana osoba nie spełnia wymaganych warunków.

2. Jeżeli strona sporu uważa, że sędzia lub członek Trybunału Odwoławczego nie spełnia wymogów określonych w ust. 1, przesyła zawiadomienie o sprzeciwie wobec powołania odpowiednio do przewodniczącego Trybunału lub przewodniczącego Trybunału Odwoławczego. Zawiadomienie o sprzeciwie przesyła się w ciągu 15 dni od dnia poinformowania strony sporu o składzie orzekającym Trybunału lub Trybunału Odwoławczego lub w ciągu 15 dni od dnia faktycznego uzyskania przez stronę sporu istotnych informacji, jeżeli racjonalnie nie mogły być one znane w momencie ustanowienia składu orzekającego. Zawiadomienie o sprzeciwie zawiera uzasadnienie sprzeciwu.

3. Jeżeli w ciągu 15 dni od dnia zawiadomienia o sprzeciwie sędzia lub członek Trybunału Odwoławczego, którego dotyczy sprzeciw, podjął decyzję o nieskładaniu rezygnacji z orzekania w danej sprawie, odpowiednio przewodniczący Trybunału lub przewodniczący Trybunału Odwoławczego, po wysłuchaniu stron sporu i po zapewnieniu sędziemu lub członkowi Trybunału Odwoławczego możliwości przedłożenia wszelkich uwag, wydaje decyzję w ciągu 45 dni od dnia otrzymania powiadomienia o sprzeciwie oraz natychmiast powiadamia o tej decyzji strony sporu i innych sędziów lub członków składu orzekającego.

4. W przypadku sprzeciwu wobec powołania do składu orzekającego przewodniczącego Trybunału decyzję podejmuje przewodniczący Trybunału Odwoławczego i odwrotnie.

5. Na podstawie uzasadnionego zalecenia przewodniczącego Trybunału Odwoławczego¹ Strony – w drodze decyzji Wspólnego Komitetu – mogą podjąć decyzję o usunięciu sędziego z Trybunału lub członka z Trybunału Odwoławczego, jeżeli zachowanie tego sędziego lub członka jest niezgodne z obowiązkami określonymi w ust. 1 niniejszego artykułu i nie do pogodzenia z ich dalszym członkostwem w Trybunale lub Trybunale Odwoławczym. Jeżeli przedmiotowe zachowanie zarzuca się przewodniczącemu Trybunału Odwoławczego, uzasadnione zalecenie przekazuje przewodniczący Trybunału. Postanowienia art. 17.34 ust. 2 i 17.35 ust. 2 stosuje się odpowiednio do obsadzania wolnych stanowisk, które mogą powstać na podstawie niniejszego ustępu.

ARTYKUŁ 17.37

Wielostronne mechanizmy rozstrzygania sporów

Strony dążą do współpracy na rzecz ustanowienia wielostronnego trybunału inwestycyjnego i mechanizmu odwoławczego służącego rozstrzyganiu sporów inwestycyjnych. Po wejściu w życie umowy międzynarodowej zawartej między Stronami, przewidującej taki wielostronny mechanizm mający zastosowanie do sporów objętych zakresem tej części niniejszej Umowy, odpowiednie części niniejszej sekcji przestają mieć zastosowanie. Wspólny Komitet może przyjąć decyzję, w której określi wszelkie uzgodnienia przejściowe.

¹ Zalecenie to pozostaje bez uszczerbku dla możliwości zwrócenia uwagi przewodniczącego Trybunału Odwoławczego przez Wspólny Komitet na zachowanie sędziego Trybunału lub członka Trybunału Odwoławczego, które może być niezgodne z obowiązkami określonymi w ust. 1 i nie do pogodzenia z jego dalszym członkostwem w Trybunale lub Trybunale Odwoławczym

PODSEKCJA 5

PRZEBIEG POSTĘPOWANIA

Artykuł 17.38

Prawo właściwe i zasady wykładni

1. Trybunał ustala, czy środek, w odniesieniu do którego skarżący wnosi skargę, jest niezgodny z którymkolwiek z postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1.
2. Ustalając to, Trybunał stosuje postanowienia niniejszej Umowy i inne normy prawa międzynarodowego obowiązujące między Stronami. Dokonuje on wykładni niniejszej Umowy zgodnie ze zwyczajowymi zasadami wykładni prawa międzynarodowego publicznego określonymi w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przy określaniu zgodności środka z postanowieniami, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, Trybunał uwzględnia, w stosownych przypadkach, prawo Strony jako element stanu faktycznego. Trybunał kieruje się przy tym aktualną wykładnią takiego prawa dokonaną przez sądy lub organy tej Strony, a interpretacja takiego prawa przez Trybunał nie jest wiążąca dla sądów ani organów tej Strony.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał nie jest właściwy do ustalania zgodności z prawem środka, który rzekomo narusza postanowienia, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, na podstawie prawa strony sporu.

5. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli inwestor Strony wniesie skargę na podstawie niniejszej sekcji, w tym skargę, w której zarzuca Stronie naruszenie art. 17.17, to na inwestorze spoczywa obowiązek przedstawienia dowodów uzasadniających jego skargę, zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego mającymi zastosowanie do sporu.

6. W przypadku powstania poważnych zastrzeżeń w kwestiach dotyczących wykładni w odniesieniu do sekcji C¹ lub D Wspólna Rada może przyjąć decyzje dotyczące wykładni niniejszej Umowy. Każda taka wykładnia jest wiążąca dla Trybunału i Trybunału Odwoławczego. Wspólna Rada może zdecydować, że wykładnia jest wiążąca od określonego dnia.

ARTYKUŁ 17.39

Wykładnia załączników

1. W następstwie wniosku o konsultacje zgodnie z art. 17.27 ust. 3 pozwany może skierować pisemny wniosek do Podkomitetu w celu rozstrzygnięcia, czy, a jeżeli tak, to w jakim zakresie, środek będący przedmiotem wniosku o konsultacje wchodzi w zakres środka niespełniającego wymogów określonego w załączniku 17-A lub 17-B.

¹ O której mowa w art. 17.25.

2. Wniosek do Podkomitetu składa się niezwłocznie po otrzymaniu wniosku o konsultację. Na wniosek Podkomitetu zawiesza się bieg terminów, o których mowa w art. 17.27 ust. 5, art. 17.27 ust. 8, art. 17.54 ust. 10 i art. 17.55 ust. 5.
3. Podkomitet podejmuje w dobrej wierze próbę dokonania wnioskowanego ustalenia. Każde takie ustalenie przekazuje się bezzwłocznie stronom sporu.
4. Jeżeli Podkomitet nie podejmie decyzji w ciągu trzech miesięcy od złożenia wniosku w tej sprawie, zawieszenie biegu tych terminów przestaje obowiązywać.

ARTYKUŁ 17.40

Pozostałe skargi

W przypadku wniesienia skarg dotyczących tego samego domniemanego naruszenia postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, na podstawie niniejszej sekcji i rozdziału 38 lub innej umowy międzynarodowej, oraz gdy istnieje możliwość pokrywania się odszkodowań lub gdy druga skarga międzynarodowa mogłaby mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie skargi wniesionej na podstawie niniejszej sekcji, Trybunał – w stosownych przypadkach – po wysłuchaniu stron sporu uwzględnia postępowanie na podstawie rozdziału 38 lub innej umowy międzynarodowej w swojej decyzji, postanowieniu lub orzeczeniu. W tym celu może również zawiesić prowadzone przez siebie postępowanie. Podejmując działania zgodnie z niniejszym artykułem, Trybunał stosuje się do postanowień art. 17.54 ust. 10.

ARTYKUŁ 17.41

Przeciwdziałanie obchodzeniu środków

Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał stwierdza brak swojej właściwości, jeżeli spór powstał lub był w sposób racjonalnie możliwy do przewidzenia w momencie nabycia przez skarżącego własności inwestycji będącej przedmiotem sporu lub prawa do jej kontroli, lub w momencie zaangażowania się w restrukturyzację przedsiębiorstwa, a Trybunał ustalił na podstawie faktów w sprawie, że skarżący nabył własność takiej inwestycji lub prawo do jej kontroli, lub zaangażował się w restrukturyzację przedsiębiorstwa w wyłącznym celu wniesienia skargi na podstawie niniejszej sekcji. Możliwość stwierdzenia braku właściwości w takich okolicznościach pozostaje bez uszczerbku dla innych sprzeciwów dotyczących właściwości, które mogłyby zostać zbadane przez Trybunał.

ARTYKUŁ 17.42

Skargi w sposób oczywisty pozbawione uzasadnienia prawnego

1. Nie później niż 30 dni po ustanowieniu składu orzekającego Trybunału na podstawie art. 17.34 ust. 7, a w każdym przypadku przed jego pierwszym posiedzeniem, lub 30 dni po poznaniu przez pozwanego faktów będących podstawą sprzeciwu, pozwany może wnieść sprzeciw wobec skargi, która jest w sposób oczywisty pozbawiona uzasadnienia prawnego.
2. Pozwany jak najdokładniej wskazuje podstawę sprzeciwu.

3. Po umożliwieniu stronom sporu przedstawienia swoich uwag dotyczących sprzeciwu, na pierwszym posiedzeniu składu orzekającego lub bezzwłocznie po nim Trybunał wydaje decyzję lub orzeczenie wstępne w sprawie sprzeciwu, z uzasadnieniem. W przypadku otrzymania sprzeciwu po pierwszym posiedzeniu składu orzekającego Trybunału Trybunał wydaje wspomnianą decyzję lub orzeczenie wstępne tak szybko, jak to możliwe, ale nie później niż 120 dni po wniesieniu sprzeciwu. Podejmując decyzję w sprawie sprzeciwu, Trybunał przyjmuje, że podnoszone przez skarżącego fakty są prawdziwe i również może wziąć pod uwagę wszelkie istotne fakty, które nie są przedmiotem sporu.

4. Decyzja Trybunału pozostaje bez uszczerbku dla prawa strony sporu do wniesienia sprzeciwu na podstawie art. 17.43 lub w toku postępowania co do zasadności prawnej skargi oraz bez uszczerbku dla właściwości Trybunału do rozpatrywania innych sprzeciwów jako kwestii wstępnej.

ARTYKUŁ 17.43

Skargi nieuzasadnione prawnie

1. Bez uszczerbku dla właściwości Trybunału do rozpatrywania innych sprzeciwów jako kwestii wstępnej lub dla prawa pozwanego do wniesienia takich sprzeciwów we właściwym czasie Trybunał rozpatruje i rozstrzyga jako kwestię wstępną każdy sprzeciw wniesiony przez pozwanego, zgodnie z którym skarga lub jakakolwiek jej część nie jest w świetle prawa skargą, w przypadku której możliwe jest wydanie orzeczenia na korzyść skarżącego na podstawie art. 17.54, nawet gdyby okoliczności faktyczne, na które wskazuje skarżący, zostały uznane za prawdziwe. Trybunał może również wziąć pod uwagę wszelkie istotne fakty, które nie są przedmiotem sporu.

2. Sprzeciw, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 1, wnosi się do Trybunału niezwłocznie po ustanowieniu składu orzekającego Trybunału, a w każdym przypadku nie później niż w dniu wyznaczonym przez Trybunał na przedłożenie przez pozwanego odpowiedzi na zarzuty lub odpowiedzi na skargę. Sprzeciwu, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 1, nie można wnieść, dopóki toczy się postępowanie na podstawie art. 17.42, chyba że Trybunał zezwoli na wniesienie sprzeciwu na podstawie niniejszego artykułu, po uprzednim należyтым uwzględnieniu okoliczności sprawy.

3. Po otrzymaniu sprzeciwu na podstawie ust. 1 i o ile Trybunał nie stwierdzi, że sprzeciw jest w sposób oczywisty nieuzasadniony, Trybunał zawiesza wszelkie postępowania dotyczące istoty sprawy, ustala harmonogram rozpatrzenia sprzeciwu, który to harmonogram jest zgodny z innymi ustanowionymi przez niego harmonogramami dotyczącymi rozpatrywania wszelkich innych kwestii wstępnych, oraz wydaje postanowienie lub orzeczenie wstępne w sprawie sprzeciwu, z uzasadnieniem.

ARTYKUŁ 17.44

Przejrzystość

1. Zasady przejrzystości UNCITRAL stosuje się odpowiednio w odniesieniu do sporów na podstawie niniejszej sekcji wraz z następującymi dodatkowymi zasadami.

2. Wykaz dokumentów, o którym mowa w art. 3 ust. 1 zasad przejrzystości UNCITRAL, obejmuje następujące dokumenty: porozumienie w sprawie przystąpienia do mediacji, o której mowa w art. 17.26, wniosek o konsultacje, o którym mowa w art. 17.27, wniosek o ustalenie pozwanego oraz ustalenie pozwanego, o którym mowa w art. 17.28, zawiadomienie o sprzeciwie i decyzję w sprawie sprzeciwu, o której mowa w art. 17.36, oraz wniosek o skonsolidowanie skarg, o którym mowa w art. 17.53.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że dowody rzeczowe można podać do wiadomości publicznej zgodnie z art. 3 ust. 3 zasad przejrzystości UNCITRAL.
4. Niezależnie od art. 2 zasad przejrzystości UNCITRAL Strona UE lub Chile, w zależności od przypadku, podaje do wiadomości publicznej, w sposób terminowy i przed ustanowieniem składu orzekającego, wniosek o konsultacje, o którym mowa w art. 17.27, wniosek o ustalenie pozwanego oraz ustalenie pozwanego, o których mowa w art. 17.28, z zastrzeżeniem utajnienia zawartych w nich informacji poufnych lub chronionych¹. Takie dokumenty można udostępnić do publicznej wiadomości, przekazując je do repozytorium, o którym mowa w zasadach przejrzystości UNCITRAL.
5. Każda strona sporu, która zamierza podczas rozprawy wykorzystać informacje uznane za poufne lub chronione, powiadamia o tym Trybunał.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że pojęcie „informacje poufne lub chronione” należy rozumieć w taki sposób, w jaki zdefiniowano je i określono w art. 7 zasad przejrzystości UNCITRAL.

6. Każda strona sporu, która twierdzi, że określone informacje stanowią informacje poufne lub chronione, powinna wyraźnie oznaczyć je jako takie w chwili przekładania ich Trybunałowi.

7. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszej sekcji nie wymaga od pozwanego niepodawania do publicznej wiadomości informacji, które ma on obowiązek ujawnić na mocy obowiązujących go przepisów.

ARTYKUŁ 17.45

Środki tymczasowe

Trybunał może nakazać zastosowanie tymczasowych środków ochrony w celu zabezpieczenia praw strony sporu lub zapewnienia pełnej skuteczności właściwości Trybunału do rozstrzygania sporów, w tym zastosowanie nakazu zabezpieczenia dowodów posiadanych lub kontrolowanych przez stronę sporu lub też w celu ochrony właściwości Trybunału. Trybunał nie może nakazać zajęcia mienia ani uniemożliwić stosowania środka rzekomo stanowiącego naruszenie.

ARTYKUŁ 17.46

Cofnięcie skargi

Jeżeli po wniesieniu skargi na podstawie niniejszej sekcji skarżący nie podejmie żadnych działań w ramach postępowania w ciągu kolejnych 180 dni lub w takim okresie, jaki uzgodnią strony sporu, uznaje się, że skarżący wycofał swoją skargę, a postępowanie zostało umorzone. Na wniosek pozwanego i po zawiadomieniu stron sporu Trybunał wydaje postanowienie, w którym stwierdza umorzenie postępowania, oraz wydaje orzeczenie w sprawie kosztów. Po wydaniu takiego postanowienia Trybunał przestaje być właściwy do rozstrzygnięcia sporu. Skarżący nie może następnie wnieść skargi w tej samej sprawie.

ARTYKUŁ 17.47

Zabezpieczenie kosztów

1. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał może, na wniosek pozwanego, nakazać skarżącemu zabezpieczenie całości lub części kosztów, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że skarżący może nie być w stanie zastosować się do wydanego przeciwko niemu ewentualnego orzeczenia w sprawie kosztów.
2. Jeżeli zabezpieczenie kosztów nie zostanie złożone w całości w ciągu 30 dni od wydania postanowienia przez Trybunał lub w dowolnym innym terminie wyznaczonym przez Trybunał, Trybunał informuje o tym strony sporu. Trybunał może nakazać zawieszenie lub zakończenie postępowania.

3. Trybunał rozpatruje wszystkie dowody przedstawione w związku z okolicznościami, o których mowa w ust. 1, w tym istnienie finansowania przez stronę trzecią.

ARTYKUŁ 17.48

Strona niebędąca stroną sporu

1. W ciągu 30 dni od otrzymania lub bezzwłocznie po rozstrzygnięciu sporu dotyczącego informacji poufnych lub chronionych pozwany przekazuje Stronie niebędącej stroną sporu:

- a) wniosek o konsultacje, o którym mowa w art. 17.27, wniosek o ustalenie pozwanego, o którym mowa w art. 17.28, skargę, o której mowa w art. 17.30, oraz wszelkie inne dokumenty dołączone do tych dokumentów;
- b) na wniosek Strony niebędącej stroną sporu:
 - (i) pisma procesowe, oświadczenia, streszczenia sprawy, wnioski i inne dokumenty przedłożone Trybunałowi przez stronę sporu;
 - (ii) stanowiska pisemne przedłożone Trybunałowi przez osobę trzecią;

- (iii) protokoły posiedzeń Trybunału lub transkrypcje tych posiedzeń, jeżeli są dostępne; oraz
 - (iv) postanowienia, orzeczenia i decyzje Trybunału; oraz
- c) na wniosek i koszt Strony niebędącej stroną sporu – wszystkie lub niektóre dowody przekazane do Trybunału.
2. Strona niebędąca stroną sporu ma prawo do udziału w posiedzeniu na podstawie niniejszej sekcji.
3. Trybunał przyjmuje pisemne lub ustne stanowiska w sprawie wykładni niniejszej Umowy od Strony niebędącej stroną sporu lub, po konsultacji ze stronami sporu, może wezwać taką Stronę do ich złożenia. Trybunał zapewnia stronom sporu odpowiednią możliwość przedstawienia swoich uwag w odniesieniu do dowolnego stanowiska przekazanego przez Stronę niebędącą stroną sporu.

ARTYKUŁ 17.49

Interwencja osób trzecich

1. Trybunał zezwala każdej osobie, która jest w stanie wykazać bezpośredni i faktyczny interes w konkretnych okolicznościach sporu („interwenient”), na wstąpienie w charakterze strony trzeciej. Interwencja ogranicza się do poparcia, w całości lub w części, sytuacji prawnej jednej ze stron sporu.

2. Wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta należy złożyć w ciągu 90 dni od opublikowania zawiadomienia o wniesieniu skargi na podstawie art. 17.30. Po umożliwieniu stronom sporu przedstawienia uwag Trybunał wydaje orzeczenie w sprawie tego wniosku w ciągu 90 dni.
3. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta, interwenient otrzymuje kopię każdego postanowienia proceduralnego doręczonego stronom sporu, z wyjątkiem, w stosownych przypadkach, informacji poufnych lub chronionych. Interwenient może złożyć oświadczenie w terminie wyznaczonym przez Trybunał po przekazaniu postanowień proceduralnych. Strony sporu mają możliwość udzielenia odpowiedzi na oświadczenie interwenienta. Interwenientowi zezwala się na udział w przesłuchaniach prowadzonych na podstawie niniejszej sekcji oraz na złożenie oświadczenia ustnego.
4. W przypadku odwołania interwenient jest uprawniony do wystąpienia przed Trybunałem Odwoławczym. Ust. 3 stosuje się odpowiednio.
5. Prawo do interwencji przyznane w niniejszym artykule pozostaje bez uszczerbku dla możliwości przyjmowania przez Trybunał pisma *amicus curiae* od osób trzecich, które mają ważny interes w postępowaniu zgodnie z art. 4 zasad przejrzystości UNCITRAL.
6. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że fakt, iż dana osoba jest wierzycielem skarżącego, nie może być sam w sobie uznany za wystarczający do ustalenia, że ma ona bezpośredni i faktyczny interes w konkretnych okolicznościach sporu.

ARTYKUŁ 17.50

Opinie ekspertów

Bez uszczerbku dla możliwości powoływania innych rodzajów ekspertów, gdy zezwalają na to obowiązujące zasady, o których mowa w art. 17.30 ust. 2, Trybunał, na wniosek strony sporu lub, po konsultacji ze stronami sporu, z własnej inicjatywy, może wyznaczyć eksperta lub większą ich liczbę w celu przedstawiania mu pisemnych sprawozdań dotyczących wszelkich kwestii faktycznych w zakresie kwestii takich jak środowisko naturalne, zdrowie, bezpieczeństwo lub innych kwestii podniesionych przez stronę sporu w ramach postępowania.

ARTYKUŁ 17.51

Odszkodowanie lub inna rekompensata

Trybunał nie dopuszcza jako ważnej odpowiedzi na skargę lub podobnej skargi faktu, że skarżący lub lokalnie utworzone przedsiębiorstwo otrzymali lub otrzymają rekompensatę lub inne odszkodowanie na podstawie umowy ubezpieczeniowej lub gwarancyjnej w odniesieniu do całości lub części odszkodowania dochodzonego w sporze wszczętym na podstawie niniejszego rozdziału.

ARTYKUŁ 17.52

Rola Stron

1. Strona nie wnosi skargi międzynarodowej w odniesieniu do sporu wszczętego na podstawie art. 17.30, chyba że druga Strona nie zastosowała się do orzeczenia wydanego w takim sporze. Nie wyklucza to możliwości rozstrzygnięcia sporów na podstawie rozdziału 38 w odniesieniu do środka o zasięgu ogólnym, nawet jeżeli taki środek rzekomo naruszył postanowienia niniejszej Umowy w zakresie konkretnej inwestycji, w stosunku do której wszczęto spór na podstawie art. 17.30. Pozostaje to bez uszczerbku dla art. 17.48.
2. Postanowienia ust. 1 nie wykluczają przeprowadzania nieoficjalnej wymiany informacji wyłącznie do celów ułatwienia rozstrzygnięcia sporu.

ARTYKUŁ 17.53

Konsolidacja

1. W przypadku gdy co najmniej dwie skargi wniesione odrębnie na podstawie niniejszej sekcji dotyczą tej samej kwestii prawnej lub faktycznej oraz wynikają z takich samych zdarzeń i okoliczności, pozwany może zwrócić się do przewodniczącego Trybunału z wnioskiem o skonsolidowane rozpatrzenie wszystkich takich skarg lub ich części. We wniosku wskazuje się:
 - a) imiona i nazwiska lub nazwy oraz adresy stron sporu w odniesieniu do skarg, które mają podlegać konsolidacji;

b) zakres wnioskowanej konsolidacji; oraz

c) uzasadnienie złożonego wniosku.

2. Ponadto pozwany przekłada każdemu skarżącemu wniosek dotyczący skarg, które pozwany zamierza skonsolidować.

3. Jeżeli wszystkie strony sporu w odniesieniu do skarg, które mają podlegać konsolidacji, zgadzają się na łączne rozpoznanie skarg, strony sporu mogą zwrócić się wspólnie do przewodniczącego Trybunału zgodnie z ust. 1. O ile przewodniczący Trybunału nie stwierdzi, że wniosek jest w sposób oczywisty nieuzasadniony, w ciągu 30 dni od otrzymania takiego wniosku ustanawia na podstawie art. 17.34 nowy skład orzekający Trybunału („skład orzekający na potrzeby konsolidacji”), który jest właściwy do rozstrzygania niektórych lub wszystkich skarg, w całości lub w części, będących przedmiotem wniosku o konsolidację.

4. Jeżeli strony sporu, o których mowa w niniejszym artykule ust. 3, nie osiągnęły porozumienia w sprawie połączenia w ciągu 30 dni od otrzymania przez ostatniego skarżącego wniosku o konsolidację, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 1, przewodniczący Trybunału ustanawia skład orzekający Trybunału na potrzeby konsolidacji na podstawie art. 17.34. Skład orzekający na potrzeby konsolidacji stwierdza swoją właściwość do rozstrzygania niektórych lub wszystkich skarg, w całości lub w części, jeżeli po rozpatrzeniu stanowisk stron sporu jest on przekonany, że skargi wniesione na podstawie art. 17.30 dotyczą tej samej kwestii prawnej lub faktycznej oraz powstały w wyniku takich samych wydarzeń lub okoliczności, a ich konsolidacja leżałaby w interesie sprawiedliwego i skutecznego rozstrzygnięcia skarg, w tym w interesie spójności orzeczeń.

5. Jeżeli skarżący nie uzgodnili zasad rozstrzygnięcia sporów z listy określonej w art. 17.30 ust. 2 w ciągu 30 dni od daty otrzymania przez ostatniego skarżącego wniosku o konsolidację, skargi podlegające konsolidacji przekazuje się do składu orzekającego Trybunału na potrzeby konsolidacji zgodnie z regulaminem arbitrażowym UNCITRAL z zastrzeżeniem zasad określonych w niniejszej sekcji.
6. Składy orzekające Trybunału ustanowione na podstawie art. 17.34 przekazują właściwość do rozpatrywania skarg lub ich części, które obejmuje swoją właściwością skład orzekający na potrzeby konsolidacji, przy czym postępowania przed takimi składami orzekającymi zawiesza się. Orzeczenie składu orzekającego Trybunału na potrzeby konsolidacji w sprawie części skarg, które objął swoją właściwością, jest wiążące dla składów orzekających, które są właściwe do rozstrzygnięcia pozostałych skarg, od dnia, w którym orzeczenie staje się ostateczne zgodnie z art. 17.56.
7. Skarżący, którego skarga podlega konsolidacji, może wycofać swoją skargę lub jej część podlegającą konsolidacji z postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu na podstawie niniejszego artykułu; w takim przypadku skarga ta lub jej część nie może zostać ponownie wniesiona na podstawie art. 17.30.
8. Na wniosek pozwanego skład orzekający Trybunału na potrzeby konsolidacji, na tej samej podstawie i z takim samym skutkiem jak w ust. 3–6, może zdecydować, czy jest właściwy do rozpoznania całości lub części skargi objętej zakresem ust. 1, która została wniesiona po wszczęciu postępowania konsolidacyjnego.

9. Na wniosek jednego ze skarżących skład orzekający Trybunału na potrzeby konsolidacji może zastosować odpowiednie środki w celu zachowania poufności informacji poufnych lub chronionych dotyczących tego skarżącego, wobec innych skarżących. Środki te mogą obejmować przedkładanie pozostałym skarżącym utajnionych wersji dokumentów zawierających informacje poufne lub chronione lub uzgodnienia dotyczące rozpoznawania części kwestii na posiedzeniu niejawnym.

ARTYKUŁ 17.54

Orzeczenie wstępne

1. Jeżeli Trybunał uzna, że pozwany naruszył, jak twierdzi skarżący, którekolwiek z postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, Trybunał może, na wniosek skarżącego i po wysłuchaniu stron sporu, zasądzić wyłącznie:
 - a) odszkodowanie pieniężne i wszelkie należne odsetki; oraz
 - b) zwrot mienia, w którym to przypadku w orzeczeniu dopuszcza się możliwość wypłaty przez pozwanego odszkodowania pieniężnego i wszelkich należnych odsetek określonych zgodnie z art. 17.19 zamiast zwrotu mienia.

Jeżeli skargę wniesiono w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, na podstawie niniejszego ustępu w orzeczeniu:

- a) nakazuje się wypłatę całości odszkodowania pieniężnego i odsetek na rzecz lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa;
- b) nakazuje się, aby wszelkie mienie zostało zwrócone lokalnie utworzonemu przedsiębiorstwu;

Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał nie może zasądzić środków zaradczych innych niż środki, o których mowa w akapicie pierwszym, ani uchylenia, zaprzestania stosowania lub zmiany tego środka.

2. Odszkodowanie pieniężne nie może przewyższać straty poniesionej przez skarżącego lub – jeżeli powód działał w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa – przez lokalnie utworzone przedsiębiorstwo w wyniku naruszenia odpowiednich postanowień, o których mowa w art. 17.25 ust. 1, pomniejszonej o wszelkie wcześniejsze odszkodowania lub rekompensaty przekazane przez zainteresowaną Stronę. Trybunał ustala wysokość takiego odszkodowania pieniężnego na podstawie oświadczeń stron sporu i bierze pod uwagę, w stosownych przypadkach, zarówno umyślność działania, jak i zaniedbanie, lub brak złagodzenia szkody.

3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli inwestor Strony wniesie skargę na podstawie art. 17.30, może on odzyskać jedynie wartość straty lub szkody, jakie poniósł, działając w charakterze inwestora Strony.

4. Trybunał nie orzeka odszkodowania karnego.

5. Trybunał nakazuje, by koszty postępowania ponosiła strona sporu przegrywająca sprawę. W wyjątkowych okolicznościach Trybunał może podzielić takie koszty między strony sporu, jeżeli ustali, że taki podział jest właściwy w danych okolicznościach sprawy.
6. Trybunał nakazuje również pokrycie innych uzasadnionych kosztów, w tym uzasadnionych kosztów zastępstwa prawnego i pomocy prawnej, przez przegrywającą stronę sporu, w przypadku gdy oddała skargę i wydaje orzeczenie na podstawie art. 17.42 lub 17.43. W innych okolicznościach Trybunał ustala podział innych uzasadnionych kosztów, w tym uzasadnionych kosztów zastępstwa prawnego i pomocy prawnej, pomiędzy strony sporu, biorąc pod uwagę wynik postępowania i inne istotne okoliczności, takie jak postępowanie stron sporu.
7. Jeżeli skarga została rozpatrzona pozytywnie jedynie częściowo, koszty koryguje się proporcjonalnie do liczby lub zakresu części skargi, które zostały pozytywnie rozpatrzone.
8. Trybunał Odwoławczy ustala podział kosztów zgodnie z niniejszym artykułem.
9. Nie później niż rok od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy Wspólny Komitet przyjmuje dodatkowe zasady w sprawie opłat na potrzeby określenia maksymalnej kwoty kosztów zastępstwa prawnego i pomocy prawnej, które mogą być ponoszone przez określone kategorie przegrywających stron sporu z uwzględnieniem ich zasobów finansowych.

10. Trybunał wydaje orzeczenie wstępne w ciągu 24 miesięcy od dnia wniesienia skargi. Jeżeli termin ten nie może być dotrzymany, Trybunał wydaje decyzję w tym przedmiocie, w której podaje stronom sporu przyczyny takiego opóźnienia i wskazuje przewidywaną datę wydania orzeczenia wstępnego.

ARTYKUŁ 17.55

Procedura odwoławcza

1. Każda ze stron sporu może wnieść odwołanie od orzeczenia wstępnego do Trybunału Odwoławczego w ciągu 90 dni od jego wydania. Podstawy odwołania są następujące:

- a) Trybunał dopuścił się błędu w wykładni lub stosowaniu prawa właściwego;
- b) Trybunał popełnił oczywisty błąd w ocenie faktów, w tym, w stosownych przypadkach, w ocenie prawa Strony; lub
- c) podstawy przewidziane w art. 52 konwencji ICSID, w zakresie, w jakim nie są one objęte lit. a) lub b).

2. Trybunał Odwoławczy odrzuca odwołanie, jeżeli stwierdzi, że jest ono bezzasadne. Trybunał Odwoławczy może również odrzucić odwołanie w trybie przyspieszonym, gdy jest jasne, że odwołanie jest oczywiście bezzasadne.

3. Jeżeli Trybunał Odwoławczy stwierdzi, że odwołanie jest zasadne, orzeka o zmianie lub odrzuceniu ustaleń prawnych i wniosków zawartych w orzeczeniu wstępnym w całości lub w części. W orzeczeniu wskazuje on dokładnie, w jaki sposób zmienił lub odrzucił przedmiotowe ustalenia i wnioski Trybunału.
4. Jeżeli fakty ustalone przez Trybunał na to pozwalają, Trybunał Odwoławczy stosuje własne ustalenia prawne i wnioski do takich faktów i wydaje ostateczną decyzję. Jeżeli nie jest to możliwe, kieruje sprawę do ponownego rozpatrzenia do Trybunału.
5. Co do zasady czas trwania postępowania odwoławczego nie przekracza 180 dni od dnia oficjalnego zawiadomienia przez stronę sporu o jej decyzji o wniesieniu odwołania do dnia, w którym Trybunał Odwoławczy wyda orzeczenie. Jeżeli Trybunał Odwoławczy uzna, że nie może wydać orzeczenia w ciągu 180 dni, informuje strony sporu o przyczynach opóźnienia na piśmie, podając równocześnie przypuszczalny termin wydania orzeczenia. Czas trwania postępowania nie może w żadnym przypadku przekraczać 270 dni.
6. Strona sporu, która wnosi odwołanie, składa wniosek o udzielenie zabezpieczenia w odniesieniu do kosztów odwołania.
7. Art. 17.33, 17.44, 17.45, 17.46, 17.48 oraz, w stosownych przypadkach, inne postanowienia niniejszej sekcji stosuje się odpowiednio w odniesieniu do procedury odwoławczej.

ARTYKUŁ 17.56

Ostateczne orzeczenie

1. Orzeczenie wstępne wydane na podstawie niniejszej sekcji staje się ostateczne, jeżeli żadna ze stron sporu nie odwołała się od niego zgodnie z art. 17.55.
2. Jeżeli od orzeczenia wstępnego wniesiono odwołanie, a Trybunał Odwoławczy odrzucił odwołanie na podstawie art. 17.55, orzeczenie wstępne staje się ostateczne w dniu odrzucenia odwołania przez Trybunał Odwoławczy.
3. Jeżeli od orzeczenia wstępnego wniesiono odwołanie, a Trybunał Odwoławczy wydał ostateczną decyzję, orzeczenie wstępne zmienione lub uchylone przez Trybunał Odwoławczy staje się ostateczne w dniu wydania ostatecznej decyzji przez Trybunał Odwoławczy.
4. Jeżeli od orzeczenia wstępnego wniesiono odwołanie, a Trybunał Odwoławczy zmienił lub odrzucił ustalenia prawne i wnioski zawarte w orzeczeniu wstępnym i skierował sprawę do ponownego rozpatrzenia do Trybunału, Trybunał, po wysłuchaniu w stosownych przypadkach stron sporu, zmienia swoje orzeczenie wstępne w celu uwzględnienia ustaleń i wniosków Trybunału Odwoławczego. Trybunał jest związany ustaleniami Trybunału Odwoławczego. Trybunał dąży do wydania zmienionego orzeczenia w terminie 90 dni od otrzymania decyzji Trybunału Odwoławczego. Zmienione orzeczenie wstępne staje się ostateczne w ciągu 90 dni od jego wydania.

5. Ostateczne orzeczenie obejmuje wszelkie ostateczne decyzje Trybunału Odwoławczego wydane na podstawie art. 17.55.

ARTYKUŁ 17.57

Wykonywanie orzeczeń

1. Orzeczenie wydane na podstawie niniejszej sekcji nie podlega wykonaniu, dopóki nie stanie się ostateczne zgodnie z art. 17.56. Ostateczne orzeczenia wydane na podstawie niniejszej sekcji są wiążące dla stron sporu i nie podlegają odwołaniu, kontroli, uchyleń, unieważnieniu ani żadnym innym środkom prawnym¹.

2. Każda ze Stron uznaje orzeczenie wydane na podstawie niniejszej sekcji za wiążące i egzekwuje na swoim terytorium zobowiązania pieniężne, tak jakby było ono prawomocnym wyrokiem wewnętrznego trybunału lub sądu tej Strony.

3. Wykonanie orzeczenia jest regulowane przepisami ustawowymi i wykonawczymi dotyczącymi wykonania wyroków lub orzeczeń, które obowiązują w chwili wystąpienia o takie wykonanie.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że art. 41.10 nie uniemożliwia uznania, wykonania ani egzekwowania orzeczeń wydanych na podstawie niniejszej sekcji.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że nie uniemożliwia to stronie sporu zwrócenia się do Trybunału o przeprowadzenie przeglądu lub dokonanie wykładni orzeczenia zgodnie z obowiązującymi zasadami rozstrzygania sporów, jeżeli w zasadach tych przewidziano taką możliwość.

5. Do celów art. 1 konwencji nowojorskiej ostatecznymi orzeczeniami wydanymi na podstawie niniejszej sekcji są orzeczenia arbitrażowe odnoszące się do skarg uznanych za powstałe w wyniku stosunków lub transakcji handlowych.

6. Dla większej pewności i zgodnie z niniejszym artykułem ust. 1 należy zaznaczyć, że w przypadku gdy skargę wniesiono na podstawie art. 17.30 ust. 2 lit. a), ostateczne orzeczenie wydane na podstawie niniejszej sekcji kwalifikuje się jako orzeczenie na podstawie sekcji 6 konwencji ICSID.

ROZDZIAŁ 18

TRANSGRANICZNY HANDEL USŁUGAMI

ARTYKUŁ 18.1

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków Strony, które mają wpływ na transgraniczny handel usługami świadczonymi przez usługodawców drugiej Strony. Takie środki obejmują działania, które mają wpływ na:

a) produkcję, dystrybucję, marketing, sprzedaż i dostarczanie usługi;

- b) zakup usługi, korzystanie z niej lub jej opłacanie;
- c) dostęp do usług i korzystanie, w związku ze świadczeniem usługi, z usług, co do których istnieje określony przez Strony wymóg oferowania ich publicznie, w tym z sieci dystrybucji, transportu lub sieci telekomunikacyjnych; oraz
- d) złożenie kaucji lub innej formy zabezpieczenia finansowego jako warunku świadczenia usługi.

2. Niniejszego rozdziału nie stosuje się do:

- a) usług finansowych w rozumieniu art. 25.2;
- b) usług audiowizualnych;
- c) krajowego kabotażu morskiego¹;

¹ Bez uszczerbku dla zakresu działalności, która może zostać uznana za kabotaż na podstawie odpowiedniego prawodawstwa krajowego, do celów niniejszego rozdziału pojęcie „krajowy kabotaż morski” obejmuje: przewozy pasażerskie lub przewozy towarów między portem lub punktem znajdującym się w Chile lub w państwie członkowskim a innym portem lub punktem znajdującym się w Chile lub w tym samym państwie członkowskim, w tym na jego szelfie kontynentalnym, jak stanowi Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, oraz ruch rozpoczynający i kończący się w tym samym porcie lub punkcie znajdującym się w Chile lub w państwie członkowskim.

- d) wewnętrznych i międzynarodowych przewozów lotniczych lub powiązanych usług wspierających przewozy lotnicze¹, w przypadku przewozów zarówno regularnych, jak i nieregularnych, oraz usług bezpośrednio związanych z wykonywaniem praw przewozowych, innych niż:
- (i) usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego, podczas których statek powietrzny jest wycofany z użytku;
 - (ii) sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego;
 - (iii) usługi komputerowego systemu rezerwacji (KSR); oraz
 - (iv) obsługa naziemna;
- e) udzielania zamówień publicznych; ani
- f) subsydiów lub dotacji udzielanych przez Stronę lub przedsiębiorstwo państwowe, w tym pożyczek, gwarancji i ubezpieczeń wspieranych przez władze publiczne.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przewozy lotnicze lub powiązane usługi wspierające przewozy lotnicze obejmują między innymi następujące usługi: transport lotniczy; usługi z wykorzystaniem statku powietrznego, których głównym celem nie jest transport towarów lub pasażerów, takie jak: gaszenie pożarów z powietrza, loty szkoleniowe, loty widokowe, opryski, dokonywanie pomiarów, tworzenie map, fotografowanie, skoki spadochronowe, holowanie szybowców, wycinka drzew i prace budowlane z użyciem śmigłowca, a także inne wykonywane z powietrza usługi rolnicze, przemysłowe i inspekcyjne; wynajem statków powietrznych z załogą oraz usługi w zakresie eksploatacji portu lotniczego.

ARTYKUŁ 18.2

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału oraz załączników 17-A, 17-B i 17-C:

- a) „usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego” oznaczają czynności prowadzone w odniesieniu do statku powietrznego lub jego części w czasie, gdy jest on wycofany z użytku, i nie obejmują obsługi liniowej;
- b) „usługi komputerowego systemu rezerwacji (KSR)” oznaczają usługi świadczone przy użyciu systemów komputerowych zawierających informacje o rozkładach lotów przewoźników lotniczych, dostępności oraz opłatach i zasadach pobierania opłat, za pomocą których to systemów można dokonywać rezerwacji lub wystawiać bilety;
- c) „transgraniczny handel usługami” lub „transgraniczne świadczenie usług” oznacza świadczenie usług:
 - (i) z terytorium jednej Strony na terytorium drugiej Strony; lub
 - (ii) na terytorium jednej Strony na rzecz usługobiorcy drugiej Strony;

- d) „przedsiębiorstwo” oznacza osobę prawną, oddział lub przedstawicielstwo ustanowione przez założenie przedsiębiorstwa;
- e) „obsługa naziemna” oznacza świadczenie w porcie lotniczym na podstawie wynagrodzenia lub umowy takich usług, jak: reprezentowanie przedsiębiorstw lotniczych, usługi w zakresie administracji i nadzoru; obsługa pasażerów; obsługa bagażu; obsługa ramp; catering, z wyjątkiem przygotowywania żywności; obsługa ładunków lotniczych i poczty lotniczej; zaopatrzenie statków powietrznych w materiały napędowe; obsługa oraz sprzątanie statków powietrznych; transport powierzchniowy; oraz operacje lotnicze, czynności administracyjne związane z załogą i planowanie lotów; obsługa naziemna nie obejmuje: własnej obsługi naziemnej; ochrony; obsługi liniowej; naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego ani eksploatacji niezbędnej scentralizowanej infrastruktury portu lotniczego, takiej jak urządzenia odladzające, systemy dystrybucji paliwa, systemy obsługi bagażu i systemy transportu wewnątrzlotniskowego, lub zarządzania tą infrastrukturą;

- f) „osoba prawna Strony” oznacza¹:
- (i) w odniesieniu do Strony UE:
 - A) osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na mocy prawa Unii Europejskiej lub co najmniej jednego z jej państw członkowskich i prowadzącą znaczące operacje gospodarcze² na terytorium Unii Europejskiej; oraz
 - B) przedsiębiorstwa żeglugowe mające siedzibę poza Unią Europejską i kontrolowane przez osoby fizyczne z państwa członkowskiego, których statki są zarejestrowane w państwie członkowskim i pływają pod jego banderą;
 - (ii) w przypadku Chile:
 - A) osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na mocy prawa Chile i prowadzącą znaczące operacje gospodarcze w Chile; oraz
 - B) przedsiębiorstwa żeglugowe mające siedzibę poza Chile i kontrolowane przez osoby fizyczne z Chile, których statki są zarejestrowane w Chile i pływają pod jego banderą;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przedsiębiorstwa żeglugowe wspomniane w niniejszej definicji, uznaje się za osoby prawne Strony w odniesieniu do ich działalności związanej ze świadczeniem usług transportu morskiego.

² Zgodnie z notyfikacją Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w ramach WTO (dok. WT/REG39/1) Strona UE uznaje, że pojęcie „rzeczywistego i trwałego powiązania” z gospodarką państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 54 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jest równoważne pojęciu „znaczących operacji gospodarczych”.

- g) „sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego” oznacza możliwość swobodnej sprzedaży i swobodnego wprowadzania do obrotu swoich usług transportu lotniczego przez przewoźnika lotniczego, która obejmuje wszystkie aspekty marketingu, takie jak badanie rynku, reklama i dystrybucja; działalność ta nie obejmuje wyceny usług transportu lotniczego ani mających zastosowanie warunków;
- h) „usługa” oznacza każdą usługę w jakimkolwiek sektorze, z wyjątkiem usług świadczonych w związku z wykonywaniem władzy publicznej;
- i) „usługa świadczona w związku z wykonywaniem władzy publicznej” oznacza dowolną usługę, która nie jest prowadzona na zasadach komercyjnych ani w ramach konkurencji z co najmniej jednym usługodawcą. oraz
- j) „usługodawca Strony” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną Strony, która zamierza świadczyć lub świadczy usługi.

ARTYKUŁ 18.3

Prawo do wprowadzania regulacji

Strony potwierdzają prawo do wprowadzania na swoich terytoriach regulacji w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki, takich jak ochrona zdrowia publicznego, usługi socjalne, edukacja, bezpieczeństwo, ochrona środowiska, w tym przeciwdziałanie zmianie klimatu, moralność publiczna, ochrona socjalna lub ochrona konsumentów, ochrona prywatności i danych lub wspieranie i ochrona różnorodności kulturowej.

ARTYKUŁ 18.4

Traktowanie narodowe

1. Każda ze Stron przyznaje usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od tego, jakie przyznaje w podobnych sytuacjach własnym usługom i usługodawcom.
2. Traktowanie przyznane przez Stronę na podstawie ust. 1 oznacza:
 - a) w odniesieniu do władz regionalnych lub lokalnych Chile – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten szczebel administracji jego własnym usługom i usługodawcom;
 - b) w odniesieniu do rządu państwa członkowskiego lub rządu w państwie członkowskim – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten rząd jego własnym usługom i usługodawcom.
3. Strona może spełniać wymóg ust. 1 przez przyznanie usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowania identycznego z formalnego punktu widzenia z tym, które stosuje wobec własnych usług i usługodawców, albo od niego różnego z formalnego punktu widzenia.
4. Identyczne lub różne z formalnego punktu widzenia traktowanie uznaje się za mniej korzystne, jeżeli zmienia ono warunki konkurencji na korzyść usług lub usługodawców danej Strony w porównaniu z usługodawcami drugiej Strony.

5. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być interpretowane jako wymagające od Strony rekompensaty za nieodłączne niekorzystne czynniki konkurencji, które wynikają z faktu, że odnośne usługi lub usługodawcy pochodzą z zagranicy.

ARTYKUŁ 18.5

Zasada największego uprzywilejowania

1. Każda ze Stron przyznaje usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od tego, jakie przyznaje w podobnych sytuacjach usługom i usługodawcom pochodzącym z państwa trzeciego.
2. Ust. 1 nie należy rozumieć jako zobowiązującego Stronę do rozszerzenia na usługi i usługodawców drugiej Strony korzystniejszego traktowania wynikającego ze środków gwarantujących uznanie norm, w tym norm lub kryteriów dotyczących upoważniania, licencjonowania lub certyfikacji osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej lub środków ostrożności.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie, o którym mowa w ust. 1, nie obejmuje procedur ani mechanizmów rozstrzygania sporów przewidzianych w innych umowach międzynarodowych lub umowach handlowych. Postanowienia prawa materialnego zawarte w innych umowach międzynarodowych lub umowach handlowych nie stanowią same w sobie traktowania, o którym mowa w ust. 1, a tym samym nie mogą stanowić naruszenia niniejszego artykułu, w przypadku braku środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę. Środki Strony stosowane na podstawie takich postanowień prawa materialnego mogą natomiast stanowić „traktowanie” w rozumieniu niniejszego artykułu, a tym samym mogą stanowić naruszenie niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 18.6

Obecność lokalna

Strona nie wymaga od usługodawcy drugiej Strony – jako warunku transgranicznego świadczenia usługi – założenia ani utrzymania przedsiębiorstwa na terytorium Strony, ani bycia jej rezydentem.

ARTYKUŁ 18.7

Dostęp do rynku

W sektorach lub podsektorach, w których podejmowane są zobowiązania związane z dostępem do rynku, Strona nie przyjmuje ani nie utrzymuje na całym swoim terytorium ani w jednostkach podziału regionalnego środków, które:

- a) nakładają ograniczenia odnoszące się do:
 - (i) liczby usługodawców, czy to w postaci kontyngentów liczbowych, monopolów, usługodawców na zasadzie wyłączności, czy też wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;
 - (ii) całkowitej wartości transakcji usługowych lub aktywów, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;

- (iii) całkowitej liczby transakcji usługowych lub całkowitego wolumenu wykonanych usług wyrażonych jako określone jednostki liczbowe, w postaci kontyngentów lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych¹; lub
 - (iv) całkowitej liczby osób fizycznych, które mogą być zatrudnione w danym sektorze lub które usługodawca może zatrudniać i które są niezbędne do świadczenia określonej usługi i bezpośrednio związane z jej świadczeniem, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych; lub
- b) nakładają ograniczenia lub wymagania dotyczące tego, za pośrednictwem jakich konkretnych rodzajów podmiotów prawnych lub wspólnych przedsięwzięć usługodawca może świadczyć usługę.

¹ Niniejszy podpunkt nie obejmuje środków Strony ograniczających nakłady na dostawy usług.

ARTYKUŁ 18.8

Środki niespełniające wymogów

1. Art. 18.4, 18.5 i 18.6 nie mają zastosowania do:
 - a) żadnego istniejącego środka niespełniającego wymogów utrzymywanego przez:
 - (i) w odniesieniu do Strony UE:
 - A) Unię Europejską, jak określono w dodatku 17-A-1;
 - B) administrację centralną państwa członkowskiego, jak określono w dodatku 17-A-1;
 - C) regionalny szczebel administracji państwa członkowskiego, jak określono w dodatku 17-A-1; lub
 - D) lokalny szczebel administracji; oraz
 - (ii) w przypadku Chile:
 - A) administrację centralną, jak określono w dodatku 17-A-2;

- B) regionalny szczebel administracji, jak określono w dodatku 17-A-2; lub
- C) lokalny szczebel administracji;
- b) dalszego stosowania lub szybkiego przedłużenia obowiązywania wszelkich środków niespełniających wymogów, o których mowa w lit. a); ani
- c) jakiegokolwiek zmiany jakiegokolwiek środka niespełniającego wymogów, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu, w zakresie, w jakim zmiana ta nie zmniejsza stopnia zgodności danego środka z postanowieniami art. 18.4, 18.5 i 18.6 w stosunku do zgodności istniejącej bezpośrednio przed wprowadzeniem zmiany.
2. Art. 18.4, 18.5 i 18.6 nie mają zastosowania do żadnego ze środków Strony w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych w załączniku 17-B.
3. Art. 18.7 nie ma zastosowania do żadnego ze środków Strony w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych w załączniku 17-C.

ARTYKUŁ 18.9

Odmowa przyznania korzyści

Strona może odmówić usługodawcy drugiej Strony przyznania korzyści wynikających z niniejszego rozdziału, jeżeli Strona odmawiająca przyjmuje lub utrzymuje środki związane z utrzymaniem międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, w tym ochrony praw człowieka, które:

- a) zakazują transakcji z tym usługodawcą lub z osobą, która jest właścicielem tego usługodawcy lub sprawuje nad nim kontrolę; lub
- b) zostałyby naruszone lub ominięte, gdyby przyznano temu usługodawcy korzyści wynikające z niniejszego rozdziału.

ARTYKUŁ 18.10

Podkomitet ds. Usług i Inwestycji

1. Podkomitet ds. Usług i Inwestycji („Podkomitet”) ustanawia się na podstawie art. 8.8 ust. 1. Przy rozpatrywaniu kwestii związanych z usługami Podkomitet monitoruje i zapewnia właściwe wdrożenie rozdziałów 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 i 26 oraz załączników 17-A, 17-B, 17-C, 19-A, 19-B, 19-C, 21-A i 21-B.

ROZDZIAŁ 19

CZASOWY POBYT OSÓB FIZYCZNYCH ODBYWAJĄCYCH WIZYTY SŁUŻBOWE

ARTYKUŁ 19.1

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków Strony dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej w związku z wjazdem i pobytem czasowym na jej terytorium osób fizycznych drugiej Strony, które są osobami odbywającymi wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa, inwestorami, osobami przeniesionymi wewnątrz przedsiębiorstwa, osobami odbywającymi krótkoterminową wizytę służbową, usługodawcami umownymi i osobami wykonującymi wolny zawód.
2. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do sektorów, o których mowa w art. 18.1 ust. 2 lit. b), c) i d).
3. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków Strony odnoszących się do osób fizycznych drugiej Strony starających się o dostęp do jej rynku pracy ani do środków dotyczących obywatelstwa, narodowości, stałego pobytu lub stałego zatrudnienia.
4. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie uniemożliwia Stronie stosowania środków regulujących wjazd lub pobyt czasowy osób fizycznych drugiej Strony na jej terytorium, w tym środków, które są niezbędne do ochrony integralności granic oraz zapewnienia zorganizowanego przemieszczania się osób fizycznych przez jej granice, pod warunkiem że środki te nie są stosowane w sposób niweczący lub naruszający korzyści przypadające drugiej Stronie na mocy niniejszej części Umowy.

5. Samego faktu wymagania przez Stronę wizy od osób drugiej Strony nie uznaje się za niweczący lub naruszający korzyści przypadające drugiej Stronie na mocy niniejszej Umowy.

6. W zakresie nieobjętym zobowiązaniami w niniejszym rozdziale nadal mają zastosowanie wszystkie wymogi przewidziane w prawie Strony dotyczące wjazdu i pobytu czasowego osób fizycznych, w tym przepisy ustawowe i wykonawcze dotyczące okresu pobytu.

7. Niezależnie od postanowień niniejszego rozdziału nadal mają zastosowanie wszystkie wymogi przewidziane w prawie Strony dotyczące pracy i środków zabezpieczenia społecznego, w tym przepisy ustawowe i wykonawcze dotyczące płacy minimalnej i układów zbiorowych w zakresie płac.

8. Zobowiązania objęte niniejszym rozdziałem dotyczące wjazdu i pobytu czasowego osób fizycznych odbywających wizytę służbową nie mają zastosowania do przypadków, w których celem lub skutkiem wjazdu i pobytu czasowego jest ingerowanie lub wpłynięcie w inny sposób na wynik sporu zbiorowego albo negocjacji pracowniczych lub kierowniczych, lub zatrudnienie osób fizycznych uczestniczących w takim sporze.

ARTYKUŁ 19.2

Definicje

1. Do niniejszego rozdziału oraz do załączników 19-A, 19-B i 19-C zastosowanie mają definicje zawarte w art. 17.2 i 18.2, z wyjątkiem definicji inwestora zawartej w art. 17.2 ust. 1 lit. j).

2. Do celów niniejszego rozdziału oraz załączników 19-A, 19-B i 19-C:
- a) „sprzedawcy biznesowi” oznaczają osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową, które:
- (i) są przedstawicielami dostawcy usług lub towarów Strony do celów negocjacji sprzedaży usług lub towarów lub zawarcia umowy dotyczącej sprzedaży usług lub towarów w imieniu tego dostawcy, w tym: uczestniczą w spotkaniach lub konferencjach; angażują się w konsultacje ze współnikami, przyjmują zamówienia lub negocjują umowy z przedsiębiorstwem znajdującym się na terytorium drugiej Strony;
 - (ii) nie świadczą usługi na podstawie umowy zawartej między przedsiębiorstwem niemającym obecności handlowej na terytorium Strony, na którym przebywają czasowo osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową, a konsumentem na tym terytorium; oraz
 - (iii) nie są pośrednikami pobierającymi prowizje;
- b) „osoby odbywające wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa” oznaczają osoby fizyczne pracujące na wyższym stanowisku w ramach osoby prawnej Strony, które są odpowiedzialne za założenie przedsiębiorstwa takiej osoby prawnej na terytorium drugiej Strony, które nie oferują ani nie świadczą usług ani nie prowadzą jakiejkolwiek działalności gospodarczej innej niż działalność wymagana do celów założenia przedsiębiorstwa i które nie otrzymują wynagrodzenia ze źródeł znajdujących się na terytorium drugiej Strony;
- c) „usługodawcy umowni” oznaczają osoby fizyczne zatrudnione przez osobę prawną Strony, która sama nie ma siedziby na terytorium drugiej Strony i nie jest agencją świadczącą usługi pośrednictwa pracy i pozyskiwania personelu ani nie działa za pośrednictwem takiej agencji i zawarła umowę w dobrej wierze o świadczenie usług na rzecz konsumenta końcowego na terytorium drugiej Strony, wymagającą czasowej obecności jej pracowników na terytorium tej drugiej Strony w celu wykonania umowy o świadczenie usług¹;

¹ Umowa o świadczenie usług, o której mowa w lit. b) i c), musi być zgodna z prawem Strony, na terytorium której umowa jest wykonywana.

- d) „osoby wykonujące wolny zawód” oznaczają osoby fizyczne świadczące usługę i prowadzące działalność na własny rachunek na terytorium Strony, ale nie na terytorium drugiej Strony, które zawarły w dobrej wierze umowę, inną niż za pośrednictwem agencji świadczącej usługi pośrednictwa pracy i pozyskiwania personelu, w celu świadczenia usług na rzecz konsumenta końcowego na terytorium drugiej Strony, wymagających czasowej obecności tych osób na terytorium tej drugiej Strony¹;
- e) „instalatorzy i osoby dokonujące konserwacji” oznaczają osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową, posiadające specjalistyczną wiedzę niezbędną do wypełnienia zobowiązań umownych sprzedawcy lub leasingodawcy, świadczące usługi lub prowadzące szkolenia dla pracowników świadczących usługi, na podstawie gwarancji lub innej umowy o świadczenie usługi związanej ze sprzedażą lub leasingiem wyposażenia lub maszyn handlowych lub przemysłowych, w tym usług informatycznych, zakupionych lub będących przedmiotem leasingu od przedsiębiorstwa znajdującego się poza terytorium Strony, do której występuje się o zezwolenie na wjazd i pobyt czasowy, w całym okresie gwarancji lub umowy o świadczenie usług;
- f) „osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa” oznaczają osoby fizyczne, które są zatrudnione przez osobę prawną Strony lub są co najmniej od roku jej partnerami i zostają czasowo przeniesione do przedsiębiorstwa tej osoby prawnej znajdującego się na terytorium drugiej Strony oraz które należą do jednej z następujących kategorii:
- (i) członkowie kadry kierowniczej;
 - (ii) specjaliści;
 - (iii) pracownicy odbywający staż;
- g) „inwestor” oznacza osobę fizyczną zakładającą na terytorium drugiej Strony przedsiębiorstwo, na które ta osoba fizyczna lub osoba prawna zatrudniająca tę osobę

¹ Umowa o świadczenie usług, o której mowa w lit. b) i c), musi być zgodna z prawem Strony, na terytorium której umowa jest wykonywana.

fizyczną przeznaczyla znaczny kapitał lub jest w trakcie przeznaczania takiego kapitału, a także rozwijającą działalność tego przedsiębiorstwa lub zarządzającą nim w ramach uprawnień nadzorczych lub wykonawczych;

- h) „członkowie kadry kierowniczej” oznaczają osoby fizyczne pracujące na wyższym stanowisku w ramach osoby prawnej Strony, które przede wszystkim kierują zarządzaniem przedsiębiorstwem na terytorium drugiej Strony¹, a przy tym podlegają ogólnemu nadzorowi lub otrzymują wytyczne głównie od kadry zarządzającej wyższego szczebla, zarządu lub udziałowców przedsiębiorstwa bądź osób im równoważnych oraz których zakres obowiązków obejmuje:
- (i) kierowanie przedsiębiorstwem lub jego departamentem lub działem;
 - (ii) nadzorowanie i kontrolowanie pracy innych pracowników nadzoru, pracowników sprawujących funkcje specjalistyczne lub kadry kierowniczej; oraz
 - (iii) osobiste upoważnienie do naboru i zwalniania pracowników lub do wydawania zaleceń w kwestii naboru, zwalniania pracowników lub innych działań dotyczących personelu;
- i) „osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową” oznaczają osoby fizyczne ubiegające się o wjazd i pobyt czasowy na terytorium drugiej Strony, które nie prowadzą sprzedaży bezpośrednio na rzecz ogółu społeczeństwa, nie otrzymują wynagrodzenia ze źródeł znajdujących się na terytorium drugiej Strony i należą do jednej z następujących kategorii:
- (i) sprzedawcy biznesowi;
 - (ii) instalatorzy i osoby dokonujące konserwacji;
- j) „specjaliści” oznaczają osoby fizyczne pracujące w ramach osoby prawnej Strony posiadające specjalistyczną wiedzę, która jest niezbędna dla obszarów działalności przedsiębiorstwa,

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że definicja ta nie wyklucza członków kadry kierowniczej, którzy, mimo że nie wykonują bezpośrednio zadań związanych z faktycznym świadczeniem usług, wykonują zadania w ramach pełnienia obowiązków opisanych w tej definicji, które są niezbędne do świadczenia usług.

technik lub zarządzania przedsiębiorstwem; przy ocenie takiej wiedzy uwzględnia się nie tylko wiedzę specyficzną dla danego przedsiębiorstwa, ale również to, czy dana osoba posiada wysoki poziom kwalifikacji, w tym odpowiednie doświadczenie zawodowe, odnoszących się do rodzaju pracy lub działalności wymagającej szczególnej wiedzy technicznej, łącznie z akredytacją w zawodzie regulowanym; oraz

- k) „pracownicy odbywający staż” oznaczają osoby fizyczne, które posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych i zostają czasowo przeniesione w celu rozwoju kariery lub odbycia szkolenia w zakresie technik lub metod biznesowych¹.

ARTYKUŁ 19.3

Osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa, osoby odbywające wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa i inwestorzy

1. Z zastrzeżeniem odpowiednich warunków i kwalifikacji określonych w załączniku 19-A

Strony:

- a) zezwalają na wjazd i pobyt czasowy osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa, osób odbywających wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa i inwestorów drugiej Strony;
- b) umożliwiają zatrudnienie na swoim terytorium osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa drugiej Strony;

¹ Na przedsiębiorstwo przyjmujące może zostać nałożony wymóg przedstawienia, celem uprzedniego zatwierdzenia, programu stażu obejmującego okres pobytu i wskazującego, że celem pobytu jest szkolenie. W przypadku AT, CZ, DE, FR, ES, HU i LT szkolenie musi być związane z uzyskaniem dyplomu ukończenia studiów wyższych.

- c) nie utrzymują ani nie przyjmują ograniczeń – w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych – całkowitej liczby osób fizycznych, którym przyznaje się prawo wjazdu, w konkretnym sektorze, w charakterze osób odbywających wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa lub inwestorów, ani osób fizycznych, które można zatrudnić jako osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa, ani w poszczególnych jednostkach podziału administracyjnego, ani na całym swoim terytorium; oraz
- d) przyznaje osobom przeniesionym wewnątrz przedsiębiorstwa, osobom odbywającym wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa i inwestorom drugiej Strony, w odniesieniu do ich pobytu czasowego na jej terytorium, traktowanie nie mniej korzystne od tego, które przyznaje, w podobnych sytuacjach, własnym osobom fizycznym.

2. Dopuszczalna długość pobytu jest następująca:

- a) w przypadku Chile – nie więcej niż dwa lata, który to okres można przedłużyć bez wymogu ubiegania się o pobyt stały, pod warunkiem dalszego spełniania warunków przyznania pobytu; oraz
- b) w przypadku Strony UE – nie więcej niż trzy lata w przypadku kadry kierowniczej i specjalistów; nie więcej niż rok w przypadku pracowników odbywających staż i inwestorów oraz nie więcej niż 90 dni w każdym okresie sześciu miesięcy w przypadku osób odbywających wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa.

ARTYKUŁ 19.4

Osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową

1. Z zastrzeżeniem wyłączeń z zakresu określonych w art. 17.7 ust. 2 oraz z zastrzeżeniem odpowiednich warunków i kwalifikacji określonych w załączniku 19-A Strona zezwala na wjazd i pobyt czasowy osób odbywających krótkoterminową wizytę służbową, nie wymagając zezwolenia na pracę, testu potrzeb ekonomicznych ani wcześniejszego poddania się innej procedurze o podobnym charakterze.
2. Jeżeli osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową Strony świadczą usługi na rzecz konsumenta na terytorium Strony, na którym przebywają czasowo, Strona ta przyznaje im, w odniesieniu do świadczenia tej usługi, traktowanie nie mniej korzystne od tego, które przyznaje, w podobnych sytuacjach, swoim własnym usługodawcom.
3. Dopuszczalna długość pobytu wynosi do 90 dni w każdym okresie 12 miesięcy.

ARTYKUŁ 19.5

Usługodawcy umowni i osoby wykonujące wolny zawód

1. W odniesieniu do sektorów, podsektorów i rodzajów działalności wymienionych w załączniku 19-B każda ze Stron zezwala na wjazd i pobyt czasowy na jej terytorium usługodawców umownych drugiej Strony, z zastrzeżeniem odpowiednich warunków i kwalifikacji w nim określonych oraz pod warunkiem, że:

- a) takie osoby fizyczne są zaangażowane w świadczenie usług jako pracownicy osoby prawnej, która zawarła umowę o świadczenie usług na okres nieprzekraczający 12 miesięcy;
- b) takie osoby fizyczne wjeżdżające na terytorium drugiej Strony były zatrudnione jako pracownicy osoby prawnej, o której mowa w lit. a), przez okres nie krótszy niż rok bezpośrednio poprzedzający datę złożenia wniosku o wjazd na terytorium drugiej Strony i posiadają, w chwili złożenia wniosku o wjazd, co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe, uzyskane po osiągnięciu pełnoletności, w sektorze działalności będącej przedmiotem umowy;
- c) takie osoby fizyczne wjeżdżające na terytorium drugiej Strony posiadają:
 - (i) dyplom ukończenia studiów wyższych lub kwalifikacje potwierdzające posiadanie wiedzy na równoważnym poziomie¹; oraz
 - (ii) kwalifikacje zawodowe, jeżeli są one wymagane do prowadzenia działalności zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony, na terytorium której świadczona jest usługa;

¹ Jeżeli dyplom lub kwalifikacje nie zostały uzyskane na terytorium Strony, na którym świadczona jest usługa, Strona ta może ocenić, czy są one równoważne z dyplomem ukończenia studiów wyższych na jej terytorium.

- d) z tytułu świadczenia usług na terytorium drugiej Strony taka osoba fizyczna nie otrzymuje innego wynagrodzenia niż wynagrodzenie płacone przez osobę prawną zatrudniającą tę osobę fizyczną; oraz
- e) dostęp przyznany na podstawie niniejszego artykułu odnosi się wyłącznie do usług, które są przedmiotem umowy, i nie upoważnia do posługiwania się tytułem zawodowym Strony, na której terytorium świadczona jest dana usługa.

2. Każda ze Stron zezwala na wjazd i pobyt czasowy na jej terytorium osób wykonujących wolny zawód drugiej Strony w odniesieniu do sektorów, podsektorów i działalności określonych w załączniku 19-B, z zastrzeżeniem odpowiednich warunków i kwalifikacji w nim określonych oraz pod warunkiem, że:

- a) okres obowiązywania zawartej umowy nie przekracza 12 miesięcy;
- b) w dniu złożenia wniosku o wjazd i pobyt czasowy takie osoby fizyczne posiadają co najmniej sześciolateknie doświadczenie zawodowe w sektorze działalności, który jest przedmiotem umowy.
- c) takie osoby fizyczne wjeżdżające na terytorium drugiej Strony posiadają:
 - (i) dyplom ukończenia studiów wyższych lub kwalifikacje potwierdzające posiadanie wiedzy na równoważnym poziomie¹; oraz

¹ Jeżeli dyplom lub kwalifikacje nie zostały uzyskane na terytorium Strony, na którym świadczona jest usługa, Strona ta może ocenić, czy są one równoważne z dyplomem ukończenia studiów wyższych na jej terytorium.

- (ii) kwalifikacje zawodowe, jeżeli są one wymagane do prowadzenia działalności zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony, na terytorium której świadczona jest usługa;
- d) dostęp przyznany na podstawie niniejszego artykułu odnosi się wyłącznie do usług, które są przedmiotem umowy; nie upoważnia on do posługiwania się tytułem zawodowym Strony, na której terytorium świadczona jest dana usługa.
3. Strona nie przyjmuje ani nie utrzymuje ograniczeń – w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych – dotyczących całkowitej liczby usługodawców umownych lub osób wykonujących wolny zawód drugiej Strony, którym zezwala się na wjazd i pobyt czasowy.
4. Strona przyznaje usługodawcom umownym i osobom wykonującym wolny zawód drugiej Strony, w odniesieniu do świadczenia przez te podmioty usług na jej terytorium, traktowanie nie mniej korzystne od tego, które przyznaje, w podobnych sytuacjach, swoim własnym usługodawcom.
5. Dopuszczalna długość pobytu jest następująca:
- a) w przypadku Strony UE – łączny okres nieprzekraczający sześciu miesięcy w ciągu każdego 12-miesięcznego okresu lub okresu obowiązywania umowy, w zależności od tego, który z tych okresów jest krótszy; oraz
- b) w przypadku Chile – nie więcej niż rok, który to okres można przedłużyć o kolejne okresy, pod warunkiem dalszego spełniania warunków przyznania pobytu.

ARTYKUŁ 19.6

Środki niespełniające wymogów

W zakresie, w jakim odpowiedni środek wpływa na wjazd lub pobyt czasowy osób fizycznych odbywających wizytę służbową, art. 19.3 ust. 1 lit. c) i d) oraz art. 19.5 ust. 3 i 4 nie mają zastosowania do:

- a) wszelkich istniejących środków Strony niespełniających wymogów na poziomie:
 - (i) w odniesieniu do Strony UE:
 - A) Unii Europejskiej, jak określono w dodatku 17-A-1;
 - B) administracji centralnej państwa członkowskiego, jak określono w dodatku 17-A-1;
 - C) władz regionalnych państwa członkowskiego, jak określono w dodatku 17-A-1;
lub
 - D) władz lokalnych, innych niż te, o których mowa w lit. C); oraz
 - (ii) w przypadku Chile:
 - A) administracji centralnej, jak określono w dodatku 17-A-2;

- B) jednostek podziału regionalnego, jak określono w dodatku 17-A-2; lub
- C) władz lokalnych;
- b) dalszego stosowania lub szybkiego przedłużenia obowiązywania wszelkich środków niespełniających wymogów, o których mowa w lit. a);
- c) modyfikacji jakiegokolwiek środka niespełniającego wymogów, o którym mowa w niniejszym artykule lit. a) i b), w zakresie, w jakim ta modyfikacja nie zmniejsza zgodności środka – w brzmieniu obowiązującym bezpośrednio przed modyfikacją – z art. 19.3 ust. 1 lit. c) i d) oraz art. 19.5 ust. 3 i 4; ani
- d) żadnego środka Strony, który jest zgodny z warunkami lub kwalifikacjami określonymi w załączniku 17-B.

ARTYKUŁ 19.7

Przejrzystość

1. Strona podaje do wiadomości publicznej informacje dotyczące wjazdu i pobytu czasowego osób fizycznych drugiej Strony, o których mowa w art. 19.1 ust. 1.

2. Informacje, o których mowa w niniejszym artykule ust. 1, obejmują, w stosownych przypadkach, informacje na temat:

- a) kategorii wiz, pozwoleń lub wszelkich podobnych rodzajów zezwolenia w odniesieniu do wjazdu i pobytu czasowego;
- b) wymaganych dokumentów oraz warunków, jakie należy spełnić;
- c) sposobu złożenia wniosku i możliwości jego złożenia, np. w urzędzie konsularnym lub przez internet;
- d) opłat za wniosek oraz orientacyjnych ram czasowych rozpatrywania wniosku;
- e) maksymalnej długości pobytu na podstawie każdego rodzaju zezwolenia, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu;
- f) warunków możliwego przedłużenia lub odnowienia;
- g) przepisów dotyczących towarzyszących osób pozostających na utrzymaniu;
- h) dostępnych procedur przeglądu i odwołania; oraz
- i) odpowiednich przepisów o zasięgu ogólnym odnoszących się do wjazdu i pobytu czasowego osób fizycznych.

3. W odniesieniu do informacji, o których mowa w niniejszym artykule ust. 1 i 2, Strona dokłada wszelkich starań, aby bezzwłocznie poinformować drugą Stronę o wprowadzeniu wszelkich nowych wymogów lub procedur lub wszelkich zmian w wymogach lub procedurach, które mają wpływ na skuteczne składanie wniosków o przyznanie prawa do wjazdu, pobytu czasowego oraz, w stosownych przypadkach, zezwolenie na wykonywanie działalności zarobkowej na terytorium tej pierwszej Strony.

ARTYKUŁ 19.8

Niestosowanie mechanizmu rozstrzygania sporów

Rozdział 38 nie ma zastosowania do odmowy przyznania prawa do wjazdu i pobytu czasowego, chyba że sprawa dotyczy ustalonego sposobu postępowania.

ROZDZIAŁ 20

REGULACJE WEWNĘTRZNE

ARTYKUŁ 20.1

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków Stron dotyczących wymogów w zakresie licencjonowania i procedur licencjonowania, a także wymogów dotyczących kwalifikacji i procedur kwalifikacyjnych oraz norm technicznych¹ wpływających na:

- a) transgraniczne świadczenie usług;
- b) świadczenie usług lub prowadzenie jakiegokolwiek innej działalności gospodarczej przez założenie przedsiębiorstwa lub działalność inwestycji objętej niniejszą Umową; lub
- c) świadczenie usług w ramach pobytu czasowego pewnych kategorii osób fizycznych Strony na terytorium drugiej Strony, jak określono w art. 19.1.

2. Niniejszy rozdział ma zastosowanie wyłącznie do sektorów, w odniesieniu do których Strona podjęła szczegółowe zobowiązania określone w rozdziałach 17, 18 i 19, oraz w zakresie, w jakim te szczegółowe zobowiązania mają zastosowanie.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli chodzi o środki dotyczące norm technicznych, niniejszy rozdział ma zastosowanie tylko do środków mających wpływ na handel usługami.

3. Niezależnie od ust. 2 niniejszy rozdział nie ma zastosowania do wymogów w zakresie licencjonowania i procedur licencjonowania, wymogów dotyczących kwalifikacji i procedur kwalifikacyjnych oraz norm technicznych, które dotyczą:

- a) wytwarzania podstawowych chemikaliów i innych produktów chemicznych;
- b) wytwarzania wyrobów z kauczuku;
- c) wytwarzania wyrobów z tworzyw sztucznych;
- d) wytwarzania silników elektrycznych, generatorów i transformatorów;
- e) wytwarzania akumulatorów, baterii i baterii pierwotnych; oraz
- f) recyklingu odpadów i pozostałości metali i niemetali.

4. Niezależnie od ust. 1 niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków Strony w zakresie, w jakim stanowią one ograniczenia uwzględnione w wykazach na podstawie art. 17.5, 17.6, art. 17.11 ust. 1 i 2, art. 18.4, 18.6, 18.7, art. 18.8 ust. 1 i 2, art. 19.3 ust. 1, art. 19.4 ust. 2, art. 19.5 ust. 1 i art. 19.6.

5. Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „zezwoenie” oznacza pozwolenie na prowadzenie któregoś z rodzajów działalności, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i c), będące wynikiem procedury, której musi przestrzegać wnioskodawca w celu wykazania zgodności z wymogami w zakresie licencjonowania, wymogami dotyczącymi kwalifikacji lub normami technicznymi;

- b) „właściwy organ” oznacza władzę lub organ administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej lub podmiot pozarządowy uczestniczący w sprawowaniu władzy delegowanej przez władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej, które są uprawnione do podejmowania decyzji dotyczących zezwoleń na świadczenie usług, w tym przez założenie przedsiębiorstwa, lub dotyczących zezwoleń na prowadzenie jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej;
- c) „procedury licencjonowania” oznaczają przepisy administracyjne lub proceduralne, których musi przestrzegać osoba fizyczna lub prawna ubiegająca się o zezwolenie, w tym zmianę lub odnowienie zezwolenia, w celu wykazania zgodności z wymogami w zakresie licencjonowania;
- d) „wymogi w zakresie licencjonowania” oznaczają wymogi materialne, inne niż wymogi dotyczące kwalifikacji, które osoba fizyczna lub prawna musi spełnić, aby uzyskać, zmienić lub odnowić zezwolenie;
- e) „procedury kwalifikacyjne” oznaczają przepisy administracyjne lub proceduralne, których musi przestrzegać osoba fizyczna w celu wykazania zgodności z wymogami dotyczącymi kwalifikacji, aby uzyskać zezwolenie; oraz
- f) „wymogi dotyczące kwalifikacji” oznaczają wymogi materialne związane z kompetencjami osoby fizycznej do świadczenia usług, które to wymogi osoba fizyczna musi spełnić, aby uzyskać, zmienić lub odnowić zezwolenie.
6. Do celów niniejszego rozdziału stosuje się również definicje zawarte w art. 17.2 i 18.2.

ARTYKUŁ 20.2

Warunki dotyczące licencjonowania i kwalifikacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby środki związane z wymogami w zakresie licencjonowania, procedurami licencjonowania oraz wymogami dotyczącymi kwalifikacji i procedurami kwalifikacyjnymi były oparte na kryteriach, które uniemożliwiają właściwym organom wykonywanie uprawnień do przeprowadzania oceny w sposób arbitralny.
2. Kryteria, o których mowa w ust. 1, muszą być:
 - a) jasne;
 - b) obiektywne i przejrzyste¹; oraz
 - c) z wyprzedzeniem udostępniane publicznie i zainteresowanym osobom.
3. Każda ze Stron zachęca swoje właściwe organy, aby przyjmując normy techniczne, przyjmowały normy techniczne opracowane w drodze otwartych i przejrzystych procesów, a także zachęca organy, w tym odpowiednie organizacje międzynarodowe², wyznaczone do opracowywania norm technicznych, do stosowania otwartych i przejrzystych procesów.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że kryteria te mogą obejmować między innymi kompetencje i zdolność do świadczenia usług lub prowadzenia jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej, w tym w sposób zgodny z wymogami regulacyjnymi Strony, takimi jak wymogi w zakresie ochrony zdrowia i środowiska. Właściwe organy mogą przyznać poszczególnym kryteriom określoną wagę.

² Pojęcie „odpowiednie organizacje międzynarodowe” odnosi się do organów międzynarodowych, w których członkostwo jest otwarte dla odpowiednich organów obu Stron.

4. Zezwolenie, w zależności od dostępności, przyznaje się natychmiast po jego wydaniu w świetle wyników stosownego badania stwierdzającego, że warunki jego uzyskania zostały spełnione.
5. Jeżeli liczba dostępnych licencji na daną działalność jest ograniczona z powodu braku dostępnych zasobów naturalnych lub możliwości technicznych, każda ze Stron stosuje procedurę selekcji wobec potencjalnych kandydatów, która zapewnia pełne gwarancje bezstronności i przejrzystości, w tym w szczególności odpowiednie informowanie o rozpoczęciu, przeprowadzeniu i zakończeniu procedury.
6. Przy ustanawianiu zasad procedury wyboru każda ze Stron może, z zastrzeżeniem ust. 5, wziąć pod uwagę uzasadnione cele polityki, w tym względy zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska i zachowania dziedzictwa kulturowego.

ARTYKUŁ 20.3

Procedury licencjonowania i procedury kwalifikacyjne

1. Procedury licencjonowania i procedury kwalifikacyjne oraz formalności muszą być jasne, udostępniane publicznie z wyprzedzeniem i nie mogą same w sobie stanowić ograniczenia świadczenia usług lub prowadzenia jakiegokolwiek innej działalności gospodarczej. Każda ze Stron dąży do zapewnienia, aby te procedury i formalności były jak najprostsze, oraz nie komplikuje ani nie opóźnia nadmiernie świadczenia usług ani prowadzenia jakiegokolwiek innej działalności gospodarczej.

2. Jeżeli zezwolenie jest wymagane, każda ze Stron bezzwłocznie publikuje lub w inny sposób udostępnia publicznie informacje niezbędne wnioskodawcy do spełnienia wymogów i przestrzegania procedur dotyczących uzyskania, utrzymania, zmiany i odnowienia takiego zezwolenia. Informacje te obejmują co najmniej następujące elementy, o ile takie istnieją:

- a) wymagania i procedury;
- b) dane kontaktowe odpowiednich właściwych organów;
- c) opłaty;
- d) normy techniczne;
- e) procedury odwoławcze lub kontrolne w odniesieniu do decyzji dotyczących wniosków;
- f) procedury monitorowania lub egzekwowania zgodności z warunkami licencji lub kwalifikacji;
- g) możliwości udziału obywateli, na przykład w formie wysłuchania lub zgłoszenia uwag; oraz
- h) orientacyjne ramy czasowe rozpatrywania wniosku.

3. Każda opłata za zezwolenie¹, którą mogą ponosić wnioskodawcy, musi być uzasadniona, przejrzysta i nie może sama w sobie stanowić ograniczenia świadczenia danej usługi lub prowadzenia danej działalności gospodarczej.
4. Każda ze Stron zapewnia, aby procedury stosowane przez właściwy organ oraz jego decyzje w ramach procesu udzielania zezwoleń były bezstronne względem wszystkich wnioskodawców. Właściwy organ podejmuje decyzje w sposób niezależny i nie odpowiada przed żadną osobą świadczącą usługi lub prowadzącą działalność gospodarczą, w odniesieniu do których wymagane jest zezwolenie.
5. Jeżeli zastosowanie mają określone terminy składania wniosków, zapewnia się, aby termin przewidziany na złożenie wniosku przez wnioskodawcę był rozsądny. Jeśli to możliwe, właściwy organ powinien akceptować wnioski w formie elektronicznej na takich samych warunkach dotyczących autentyczności jak w przypadku wniosków w formie papierowej.
6. Właściwy organ przystępuje do rozpatrzenia wniosku bez zbędnej zwłoki po jego przedłożeniu. Każda ze Stron dąży do określenia orientacyjnych ram czasowych rozpatrzenia wniosku oraz, na wniosek wnioskodawcy i bez zbędnej zwłoki, zapewnia, aby właściwy organ udzielał informacji na temat statusu wniosku. Każda ze Stron zapewnia, aby rozpatrzenie wniosku, w tym podjęcie ostatecznej decyzji, następowało w rozsądnym terminie po złożeniu kompletnego wniosku.

¹ Opłaty za zezwolenie nie obejmują opłat z tytułu eksploatacji zasobów naturalnych, płatności aukcyjnych, przetargowych lub innych niedyskryminujących środków dotyczących przyznania koncesji ani obowiązkowych składek za świadczenie usługi powszechnej.

7. W przypadku gdy właściwy organ otrzyma wniosek, który uzna za niekompletny, w rozsądnym terminie od jego otrzymania informuje o tym wnioskodawcę, w miarę możliwości wskazując dodatkowe informacje wymagane do uzupełnienia wniosku, i zapewnia mu możliwość poprawienia niedociągnięć.
8. Właściwy organ akceptuje kopie dokumentów uwierzytelnione zgodnie z prawem danej Strony, zamiast dokumentów oryginalnych, chyba że właściwy organ wymaga oryginałów dokumentów w celu ochrony integralności procesu udzielania zezwoleń.
9. W przypadku gdy właściwy organ odrzuci wniosek, informuje się o tym wnioskodawcę, na jego wniosek albo z inicjatywy właściwego organu, na piśmie i bez zbędnej zwłoki. Co do zasady informuje się wnioskodawcę o przyczynach odrzucenia wniosku i o terminie wniesienia odwołania od tej decyzji. Zapewnia się wnioskodawcy możliwość ponownego przedłożenia wniosku w rozsądnym terminie.
10. Każda ze Stron zapewnia, aby zezwolenie, po jego udzieleniu, stało się skuteczne bez zbędnej zwłoki, zgodnie z określonymi w nim warunkami.
11. Jeżeli wydanie zezwolenia wiąże się z koniecznością przeprowadzenia egzaminów, właściwy organ zapewnia przeprowadzanie takich egzaminów w odpowiednich odstępach czasu oraz przewiduje rozsądny termin umożliwiający wnioskodawcom złożenie wniosku o przystąpienie do egzaminu.

ARTYKUŁ 20.4

Przeгляд

w przypadku gdy wejdą w życie ustalenia poczynione w ramach negocjacji związanych z art. V ust. 4 GATS, Strony dokonują wspólnego przeglądu takich ustaleń. Jeżeli w ramach wspólnego przeglądu ocenią, że włączenie takich ustaleń do niniejszej części Umowy usprawni ramy ustanowione jej postanowieniami, Strony wspólnie ustalają, czy należy włączyć takie ustalenia do niniejszej części Umowy.

ARTYKUŁ 20.5

Stosowanie środków o zasięgu ogólnym

Każda ze Stron zapewnia racjonalne, obiektywne i bezstronne stosowanie wszystkich środków o zasięgu ogólnym, które mają wpływ na handel usługami.

ARTYKUŁ 20.6

Odwołanie od decyzji administracyjnych

Każda ze Stron utrzymuje lub ustanawia organy lub procedury sądowe, arbitrażowe lub administracyjne, które na wniosek poszkodowanego inwestora lub usługodawcy przeprowadzają bezzwłoczną kontrolę decyzji administracyjnych mających wpływ na założenie przedsiębiorstwa, transgraniczne świadczenie usług lub czasowy pobyt osób fizycznych odbywających wizyty służbowe, a w uzasadnionych przypadkach także odpowiednie środki naprawcze w odniesieniu do takich decyzji. Jeżeli takie procedury nie są niezależne od agencji, której powierzono wydawanie danych decyzji administracyjnych, każda ze Stron zapewnia obiektywizm i bezstronność kontroli.

ROZDZIAŁ 21

WZAJEMNE UZNAWANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

ARTYKUŁ 21.1

Wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych

1. Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie uniemożliwia Stronie nakładania na osoby fizyczne obowiązku posiadania niezbędnych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego wymaganych na terytorium, na którym prowadzona jest działalność, w danym sektorze działalności.

2. Każda ze Stron zachęca organizacje zawodowe lub organy odpowiednie dla danego sektora działalności na swoim terytorium do opracowania wspólnych zaleceń dotyczących wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych i przekazania ich Podkomitetowi ds. Usług i Inwestycji, o którym mowa w art. 18.10. Takie wspólne zalecenia muszą być poparte opartą na dowodach oceną:

- a) wartości ekonomicznej przewidywanego porozumienia w sprawie wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych („porozumienie o wzajemnym uznawaniu”); oraz
- b) zgodności odpowiednich systemów, a mianowicie zakresu, w jakim wymogi stosowane przez każdą ze Stron dotyczące zezwoleń, licencjonowania, prowadzenia działalności i certyfikacji są ze sobą zgodne.

3. Po otrzymaniu wspólnego zalecenia Podkomitet ds. Usług i Inwestycji w rozsądnym terminie przeprowadza przegląd jego spójności z niniejszą częścią Umowy. W następstwie takiego przeglądu Podkomitet może opracować decyzję w sprawie porozumienia o wzajemnym uznawaniu i zalecić Wspólnej Radzie jej przyjęcie na podstawie art. 8.5 ust. 1 lit. a) w celu określenia lub zmiany porozumień o wzajemnym uznawaniu określonych w załączniku 21-B¹.

4. Porozumienie, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 3, zawiera warunki uznawania kwalifikacji zawodowych zdobytych na terytorium Strony UE i kwalifikacji zawodowych zdobytych w Chile, które są związane z działalnością, o której mowa w rozdziałach 17, 18, 19 i 26.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że takie porozumienia o wzajemnym uznawaniu nie mogą prowadzić do automatycznego uznawania kwalifikacji zawodowych, lecz muszą określać, we wspólnym interesie Stron, warunki uznawania takich kwalifikacji przez właściwe organy.

5. Przy opracowywaniu wspólnych zaleceń, o których mowa w niniejszym artykule ust. 2, oraz podczas przeprowadzanej przez Wspólną Radę oceny dotyczącej przyjęcia porozumienia, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 3, należy uwzględnić wytyczne dotyczące porozumień o uznawaniu kwalifikacji zawodowych określone w załączniku 21-A.

ROZDZIAŁ 22

USŁUGI DORECZANIA

ARTYKUŁ 22.1

Zakres stosowania i definicje

1. W niniejszym rozdziale określono zasady dotyczące ram regulacyjnych dla wszystkich usług doręczania.
2. Do celów niniejszego rozdziału:
 - a) „usługi doręczania” oznaczają usługi pocztowe i usługi kurierskie lub usługi ekspresowe, w tym działalność obejmującą przyjmowanie, sortowanie, transport i doręczanie przesyłek pocztowych;

- b) „usługi doręczania ekspresowego” oznaczają przyjmowanie, sortowanie, transport i doręczanie przesyłek pocztowych z większą szybkością i niezawodnością oraz mogą obejmować elementy stanowiące wartość dodaną, takie jak: odbieranie przesyłek z miejsca pochodzenia, doręczenie osobiste do adresata, śledzenie, możliwość zmiany miejsca przeznaczenia i adresata w trakcie przewozu lub potwierdzenie odbioru;
- c) „usługi w zakresie przesyłek ekspresowych” oznaczają usługi międzynarodowego doręczania ekspresowego świadczone za pośrednictwem Express Mail Service Cooperative (EMS Cooperative), która jest organizacją społeczną zrzeszającą wyznaczonych operatorów pocztowych w ramach Światowego Związku Pocztowego (UPU);
- d) „licencja” oznacza zezwolenie udzielane indywidualnemu podmiotowi świadczącemu usługi doręczania przez właściwy organ regulacyjny, który określa procedury, obowiązki i wymogi właściwe dla sektora usług doręczania;
- e) „przesyłka pocztowa” oznacza przesyłkę o wadze do 31,5 kg opatrzoną adresem w ostatecznej formie, którą ma przewozić jakikolwiek podmiot świadczący usługi doręczania, publiczny lub prywatny, i może obejmować takie przesyłki jak list, paczka, gazeta lub katalog;
- f) „monopol pocztowy” oznacza wyłączne prawo do świadczenia określonych usług doręczania na terytorium Strony, zgodnie z prawem tej Strony; oraz
- g) „usługa powszechna” oznacza stałe świadczenie usług doręczania o określonej jakości we wszystkich punktach na terytorium Strony w przystępnych cenach dla wszystkich użytkowników.

ARTYKUŁ 22.2

Usługa powszechna

1. Każda ze Stron ma prawo do określenia rodzaju obowiązku świadczenia usługi powszechnej, jaki pragnie zachować. Każda ze Stron zachowująca obowiązek świadczenia usługi powszechnej realizuje go w sposób przejrzysty, niedyskryminujący i neutralny w odniesieniu do wszystkich podmiotów świadczących usługi doręczania podlegających temu obowiązkowi.
2. Jeżeli Strona wymaga, aby usługi w zakresie przychodzących przesyłek ekspresowych były świadczone na zasadzie usługi powszechnej, nie może traktować tych usług w sposób uprzywilejowany w stosunku do innych usług międzynarodowego doręczania ekspresowego.

ARTYKUŁ 22.3

Zapobieganie praktykom zakłócającym prawidłowe funkcjonowanie rynku

Każda ze Stron zapewnia, aby podmiot świadczący usługi doręczania podlegający obowiązkowi świadczenia usługi powszechnej lub posiadający monopol pocztowy nie podejmował praktyk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rynku, takich jak:

- a) wykorzystywanie przychodów pochodzących ze świadczenia usługi podlegającej obowiązkowi świadczenia usługi powszechnej lub z monopolu pocztowego do subsydiowania skróśnego świadczenia usługi doręczania ekspresowego lub jakiegokolwiek usługi doręczania innej niż usługa powszechna; lub

- b) stosowanie nieuzasadnionego rozróżnienia między klientami, takimi jak przedsiębiorstwa, podmioty wysyłające przesyłki masowe czy konsolidatorzy w zakresie opłat lub innych warunków świadczenia usług wchodzących w zakres obowiązku świadczenia usługi powszechnej lub monopolu pocztowego.

ARTYKUŁ 22.4

Licencje

1. Jeśli Strona wymaga licencji na świadczenie usług doręczania, udostępnia publicznie:
 - a) wszystkie wymogi w zakresie licencjonowania oraz termin, w jakim zwykle podejmowana jest decyzja dotycząca wniosku o licencję; oraz
 - b) warunki licencji.
2. Procedury, obowiązki i wymogi dotyczące licencji muszą być przejrzyste, niedyskryminujące i oparte na obiektywnych kryteriach.

3. Jeżeli właściwy organ regulacyjny odrzuci wniosek o udzielenie licencji, informuje wnioskodawcę o przyczynach odrzucenia na piśmie. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje procedurę odwoławczą z udziałem organu niezależnego od stron biorących udział w procedurze wnioskowania o udzielenie licencji. Organem takim może być trybunał lub sąd.

ARTYKUŁ 22.5

Niezależność organów regulacyjnych

1. Każda ze Stron zapewnia, aby organ odpowiedzialny za regulację usług doręczania nie odpowiadał przed żadnym podmiotem świadczącym usługi doręczania oraz aby decyzje i procedury przyjmowane przez ten organ regulacyjny były bezstronne, niedyskryminujące i przejrzyste w odniesieniu do wszystkich uczestników rynku na terytorium danej Strony.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby organ odpowiedzialny za regulację usług doręczania wykonywał swoje zadania w sposób terminowy oraz dysponował odpowiednimi zasobami finansowymi i ludzkimi.

ROZDZIAŁ 23

USŁUGI TELEKOMUNIKACYJNE

ARTYKUŁ 23.1

Zakres stosowania

1. W niniejszym rozdziale określono zasady ram regulacyjnych dotyczących udostępniania sieci telekomunikacyjnych i świadczenia usług telekomunikacyjnych, zliberalizowane na podstawie rozdziałów 17 i 18.
2. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do usług dostarczania treści przekazywanych za pomocą sieci i usług telekomunikacyjnych lub sprawowania kontroli redakcyjnej nad tymi treściami.

ARTYKUŁ 23.2

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „urządzenia towarzyszące” oznaczają usługi, infrastrukturę fizyczną oraz inne urządzenia związane z siecią lub usługą telekomunikacyjną, które umożliwiają lub wspierają świadczenie usług za pośrednictwem tej sieci lub usługi lub mają potencjał w tym zakresie oraz mogą obejmować budynki lub wejścia do budynków, okablowanie budynków, anteny, wieże oraz inne konstrukcje podpierające, przewody, kanały kablowe, maszty, studzienki i szafki uliczne;
- b) „infrastruktura podstawowa” oznacza infrastrukturę publicznej sieci lub usługi telekomunikacyjnej, która:
 - i) jest dostarczana wyłącznie lub głównie przez jednego dostawcę lub ograniczoną liczbę dostawców; oraz
 - (ii) z przyczyn ekonomicznych lub technicznych nie jest łatwa do zastąpienia w celu świadczenia usługi;
- c) „wzajemne połączenie” oznacza połączenie publicznych sieci telekomunikacyjnych wykorzystywanych przez tych samych lub różnych dostawców sieci lub usług telekomunikacyjnych celem umożliwienia użytkownikom jednego dostawcy komunikacji z użytkownikami tego samego lub innego dostawcy oraz dostępu do usług świadczonych przez innych dostawców, niezależnie od tego, czy usługi te świadczone są przez odnośnych dostawców czy jakiegokolwiek innego usługodawcę mającego dostęp do sieci;

- d) „usługi dostępu do internetu” oznaczają publiczne usługi telekomunikacyjne zapewniające dostęp do internetu na terytorium Strony, a tym samym łączność z niemal wszystkimi punktami końcowymi internetu, niezależnie od stosowanej technologii sieciowej i urządzeń końcowych;
- e) „łącza dzierżawione” oznaczają usługi lub urządzenia telekomunikacyjne między co najmniej dwoma wyznaczonymi punktami, w tym o charakterze wirtualnym, które rezerwują przepustowość do specjalnego użytku przez użytkownika lub na potrzeby dostępności dla użytkownika;
- f) „główny dostawca” oznacza dostawcę sieci lub usług telekomunikacyjnych, który może w sposób istotny wpłynąć na warunki uczestnictwa, mając na uwadze cenę i dostawę, na właściwym rynku sieci lub usług telekomunikacyjnych w wyniku jego kontroli nad infrastrukturą podstawową lub wykorzystania swojej pozycji na tym rynku;
- g) „elementy sieci” oznaczają obiekty lub sprzęt wykorzystywane do świadczenia publicznej usługi telekomunikacyjnej, w tym cechy, funkcje i możliwości zapewniane przez te obiekty lub sprzęt;
- h) „możliwość przeniesienia numeru” oznacza:
- (i) w przypadku Strony UE – możliwość zachowania istniejącego numeru telefonicznego przez abonenta, który zgłasza taki wniosek, w tej samej lokalizacji w przypadku abonentów linii stacjonarnej, przy zmianie w ramach tej samej kategorii dostawców publicznych usług telekomunikacyjnych, bez uszczerbku dla jakości, niezawodności i wygody; oraz

- (ii) w przypadku Chile – możliwość zachowania istniejącego numeru telefonicznego przez użytkownika końcowego, który zgłasza taki wniosek, przy zmianie dostawcy publicznych usług telekomunikacyjnych, bez uszczerbku dla jakości, niezawodności i wygody;
- i) „publiczna sieć telekomunikacyjna” oznacza każdą sieć telekomunikacyjną wykorzystywaną całkowicie lub głównie do świadczenia publicznych usług telekomunikacyjnych pomiędzy punktami zakończenia sieci;
- j) „publiczna usługa telekomunikacyjna” oznacza każdą usługę telekomunikacyjną oferowaną ogółowi społeczeństwa;
- k) „abonent” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która jest stroną umowy z dostawcą publicznych usług telekomunikacyjnych na świadczenie tych usług;
- l) „telekomunikacja” oznacza przesyłanie i odbiór sygnałów za pomocą jakichkolwiek środków elektromagnetycznych;
- m) „sieć telekomunikacyjna” oznacza systemy przesyłowe oraz, w stosownych przypadkach, urządzenia przełączające lub routinguowe oraz inne zasoby, w tym nieaktywne elementy sieci, które umożliwiają przesyłanie i odbiór sygnałów przewodowo, za pomocą radia, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych;
- n) „telekomunikacyjny organ regulacyjny” oznacza organ lub organy, którym Strona powierza regulację sieci i usług telekomunikacyjnych objętych niniejszym rozdziałem¹;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że telekomunikacyjny organ regulacyjny obejmuje każdy organ, który Strona zobowiązała do egzekwowania obowiązków określonych w niniejszym rozdziale.

- o) „usługa telekomunikacyjna” oznacza usługę, która polega całkowicie lub głównie na przesyłaniu i odbiorze sygnałów, w tym sygnałów nadawczych, za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych, w tym za pośrednictwem sieci używanych do nadawania;
- p) „usługa powszechna” oznacza minimalny zestaw usług o określonej jakości, który musi być udostępniony wszystkim użytkownikom na terytorium Strony, niezależnie od ich lokalizacji geograficznej oraz po przystępnej cenie; oraz
- q) „użytkownik” oznacza osobę fizyczną lub prawną korzystającą z publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych.

ARTYKUŁ 23.3

Telekomunikacyjny organ regulacyjny

1. Każda ze Stron zapewnia, aby jej telekomunikacyjny organ regulacyjny był prawnie odrębny i funkcjonalnie niezależny od jakiegokolwiek dostawcy sieci, usług lub urządzeń telekomunikacyjnych oraz aby decyzje przyjmowane przez jej telekomunikacyjny organ regulacyjny oraz stosowane przez niego procedury były bezstronne względem wszystkich uczestników rynku.
2. Strona, która zachowuje własność lub kontrolę nad dostawcami sieci, usług lub urządzeń telekomunikacyjnych, zapewnia skuteczny strukturalny rozdział funkcji regulacyjnej dotyczącej telekomunikacji od działań związanych ze wspomnianą własnością lub kontrolą.

3. W celu zapewnienia niezależności i bezstronności telekomunikacyjnych organów regulacyjnych każda ze Stron zapewnia, aby jej telekomunikacyjny organ regulacyjny nie posiadał interesów finansowych ani nie pełnił funkcji operacyjnych lub zarządczych u żadnego dostawcy sieci, usług lub urządzeń telekomunikacyjnych.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby dostawcy sieci, usług lub urządzeń telekomunikacyjnych nie mieli wpływu na decyzje i procedury telekomunikacyjnego organu regulacyjnego.

5. Każda ze Stron przyznaje swojemu telekomunikacyjnemu organowi regulacyjnemu uprawnienia regulacyjne i nadzorcze, a także odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie do wykonywania zadań powierzonych mu w celu egzekwowania obowiązków określonych w niniejszym rozdziale. Uprawnienia takie są wykonywane w sposób przejrzysty i terminowy. Wspomniane zadania są podawane do wiadomości publicznej w łatwo dostępnym i zrozumiałym sposobie, zwłaszcza gdy takie zadania są powierzone większej liczbie organów.

6. Każda ze Stron przyznaje swojemu telekomunikacyjnemu organowi regulacyjnemu uprawnienia do zapewniania, aby dostawcy sieci lub usług telekomunikacyjnych dostarczali mu bezzwłocznie na jego wniosek wszystkie informacje, w tym informacje finansowe, które są niezbędne do umożliwienia telekomunikacyjnemu organowi regulacyjnemu wykonywania jego zadań zgodnie z niniejszym rozdziałem. Wszelkie przekazane informacje przetwarzają się zgodnie z wymogami poufności.

7. Każda ze Stron zapewnia, aby użytkownik lub dostawca sieci lub usług telekomunikacyjnych, którego dotyczy decyzja wydana przez telekomunikacyjny organ regulacyjny, miał prawo odwołać się od tej decyzji do organu odwoławczego, który jest niezależny od telekomunikacyjnego organu regulacyjnego i innych stron, których dotyczy decyzja. Do czasu zakończenia postępowania odwoławczego decyzja wydana przez telekomunikacyjny organ regulacyjny pozostaje w mocy, chyba że zgodnie z prawem Strony zostaną zastosowane środki przejściowe.

ARTYKUŁ 23.4

Zezwolenie na udostępnianie sieci lub świadczenie usług telekomunikacyjnych

1. Jeżeli Strona wymaga zezwolenia na udostępnianie sieci telekomunikacyjnych lub świadczenie usług telekomunikacyjnych, określa rozsądny termin, w którym telekomunikacyjny organ regulacyjny zwykle podejmuje decyzję w sprawie wniosku o wydanie zezwolenia, w sposób przejrzysty przekazuje wnioskodawcy informacje na temat tego terminu oraz dokłada starań, aby podejmować decyzje dotyczące wniosku w podanym terminie¹.
2. Wszelkie kryteria dotyczące zezwolenia oraz obowiązujące procedury muszą być jak najprostsze, obiektywne, przejrzyste, niedyskryminujące i proporcjonalne. Wszelkie obowiązki i warunki nakładane w związku z udzieleniem zezwolenia lub powiązane z zezwoleniem muszą być niedyskryminujące, przejrzyste, proporcjonalne i związane ze świadczoną usługą.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł nie uniemożliwia Stronie udzielania zezwolenia na udostępnianie sieci telekomunikacyjnych lub świadczenie usług telekomunikacyjnych na podstawie zwykłego zgłoszenia, bez konieczności oczekiwania na decyzję telekomunikacyjnego organu regulacyjnego.

3. Każda ze Stron zapewnia, aby wnioskodawca otrzymał na piśmie powody odmowy lub cofnięcia zezwolenia lub nałożenia warunków specyficznych dla dostawcy. W przypadku odmowy lub cofnięcia zezwolenia lub nałożenia takich warunków wnioskodawca musi mieć możliwość odwołania się do organu odwoławczego.

4. Opłaty administracyjne nakładane na dostawców, jeżeli obowiązują, muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminujące i współmierne do uzasadnionych kosztów administracyjnych poniesionych w związku z zarządzaniem, kontrolą i egzekwowaniem obowiązków określonych w niniejszym rozdziale¹.

ARTYKUŁ 23.5

Wzajemne połączenie

Bez uszczerbku dla art. 23.9 każda ze Stron zapewnia, aby dostawca publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych na jej terytorium miał prawo oraz – na wniosek innego dostawcy publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych na jej terytorium – obowiązek negocjowania wzajemnych połączeń na potrzeby udostępniania publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych na jej terytorium.

¹ Opłaty administracyjne nie obejmują opłat za prawa do korzystania z ograniczonych zasobów ani obowiązkowych składek za świadczenie usługi powszechnej.

ARTYKUŁ 23.6

Dostęp i korzystanie

1. Każda ze Stron zapewnia, aby każdemu usługodawcy drugiej Strony przyznano dostęp do wszelkich publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych oraz umożliwiono korzystanie z nich, na rozsądnych i niedyskryminujących warunkach¹. Obowiązek ten stosuje się między innymi przez stosowanie ust. 2–5.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby każdy usługodawca drugiej Strony miał dostęp do wszelkich publicznych usług telekomunikacyjnych oferowanych na terytorium lub poza granicami tej Strony, w tym do prywatnych łączy dzierżawionych, oraz mógł z nich korzystać, i w tym celu zapewnia, z zastrzeżeniem ust. 5, aby takiemu usługodawcy zezwolono:
 - a) na zakup lub dzierżawę i przyłączenie terminala lub innego sprzętu, który łączy się z siecią i który jest niezbędny do świadczenia przez niego usług;
 - b) na podłączanie łączy prywatnie dzierżawionych lub stanowiących własność prywatną do publicznych sieci telekomunikacyjnych lub do łączy dzierżawionych lub należących do innego dostawcy usług telekomunikacyjnych; oraz
 - c) na korzystanie z wybranych przez niego protokołów operacyjnych przy świadczeniu jakiegokolwiek usługi, innych niż te, które są niezbędne do zapewnienia ogółowi społeczeństwa dostępności usług telekomunikacyjnych.

¹ Do celów niniejszego artykułu określenie „niedyskryminujący” oznacza zasadę największego uprzywilejowania i traktowanie narodowe w rozumieniu art. 17.9, 17.11, 18.4 i 18.5, a także warunki nie mniej korzystne niż warunki przyznane jakiegokolwiek innemu użytkownikowi podobnych publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych w podobnych sytuacjach.

3. Każda ze Stron zapewnia, aby usługodawca drugiej Strony mógł korzystać z publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych w celu przekazywania informacji na terytorium tej Strony i poza jej granicami, w tym do komunikacji wewnątrz przedsiębiorstwa takiego usługodawcy, oraz w celu dostępu do informacji zawartych w bazach danych lub przechowywanych w inny sposób w formie nadającej się do odczytu maszynowego na terytorium którejkolwiek ze Stron.
4. Niezależnie od ust. 3 Strona może przyjąć takie środki, jakie uważa za niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa i poufności informacji, z zastrzeżeniem wymogu, że środki te nie mogą być stosowane w sposób, który stanowiłby środek arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji albo ukryte ograniczenie handlu usługami.
5. Każda ze Stron zapewnia, aby na dostęp do publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych oraz korzystanie z nich nie były nakładane na jej terytorium inne warunki niż te, które są niezbędne do:
- a) zabezpieczenia obowiązków świadczenia usług publicznych przez dostawców publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych, w szczególności ich zdolności do powszechnego udostępnienia swoich usług; lub
 - b) ochrony integralności technicznej publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych.

ARTYKUŁ 23.7

Rozstrzyganie sporów w zakresie telekomunikacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby w przypadku sporu powstałego między dostawcami sieci lub usług telekomunikacyjnych w związku z prawami lub obowiązkami określonymi w niniejszym rozdziale oraz na wniosek którejkolwiek ze stron sporu telekomunikacyjny organ regulacyjny wydał w rozsądnym terminie wiążącą decyzję rozstrzygającą spór.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby decyzja wydana przez telekomunikacyjny organ regulacyjny była podawana do wiadomości publicznej, z zastrzeżeniem wymogów dotyczących tajemnicy przedsiębiorstwa zgodnych z przepisami ustawowymi i wykonawczymi danej Strony. Telekomunikacyjny organ regulacyjny przedstawia stronom sporu pełne uzasadnienie decyzji. Strony sporu mają prawo do odwołania się od tej decyzji zgodnie z art. 23.3 ust. 7.
3. Każda ze Stron zapewnia, aby procedura, o której mowa w ust. 1 i 2, nie wykluczała wniesienia przez którąkolwiek ze stron sporu skargi do organu sądowego, zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony.

ARTYKUŁ 23.8

Środki ochronne w zakresie konkurencyjności stosowane wobec głównych dostawców

Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje właściwe środki do celów zapobiegania sytuacjom, w których dostawcy sieci lub usług telekomunikacyjnych, którzy pojedynczo lub wspólnie są głównym dostawcą, rozpoczynają lub kontynuują stosowanie praktyk antykonkurencyjnych, takich jak:

- a) uczestniczenie w antykonkurencyjnym subsydiowaniu skrośnym;
- b) wykorzystywanie informacji uzyskanych od konkurentów w antykonkurencyjnych celach;
oraz
- c) nieudostępnianie w odpowiednim czasie dostawcom innych usług informacji technicznych dotyczących infrastruktury podstawowej oraz informacji istotnych z komercyjnego punktu widzenia niezbędnych do świadczenia przez nich usług.

ARTYKUŁ 23.9

Wzajemne połączenia z głównymi dostawcami

1. Każda ze Stron zapewnia, aby główni dostawcy publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych zapewniali wzajemne połączenia w każdym technicznie dostępnym punkcie sieci. Główni dostawcy zapewniają takie wzajemne połączenie:
 - a) na niedyskryminujących warunkach, w tym w odniesieniu do stawek, norm technicznych, specyfikacji, jakości i konserwacji, oraz przy zachowaniu jakości nie niższej niż w przypadku podobnych własnych usług lub podobnych usług świadczonych przez ich jednostki zależne lub inne podmioty powiązane;
 - b) bez zbędnych opóźnień, na takich warunkach – między innymi dotyczących stawek, norm technicznych, specyfikacji, jakości i konserwacji – które są przejrzyste, rozsądne, uwzględniają wykonalność ekonomiczną oraz są w wystarczającym stopniu rozdzielone, tak że dostawca nie musi płacić za elementy sieci lub infrastrukturę, których nie potrzebuje do świadczenia usługi; oraz
 - c) na żądanie, w punktach innych niż punkty zakończenia sieci oferowane większości użytkowników, z zastrzeżeniem opłat odzwierciedlających koszty budowy niezbędnej dodatkowej infrastruktury.
2. Każda ze Stron udostępnia publicznie obowiązujące procedury dotyczące wzajemnego połączenia z głównym dostawcą.

3. Każda ze Stron zapewnia, aby główni dostawcy podawali do wiadomości publicznej, odpowiednio, swoje umowy o wzajemnych połączeniach albo swoje ramowe oferty o dostępie telekomunikacyjnym w zakresie rozpoczynania połączeń, zakańczania połączeń oraz hurtowego dostępu do sieci.

ARTYKUŁ 23.10

Dostęp do infrastruktury podstawowej głównych dostawców

Każda ze Stron przyznaje swojemu telekomunikacyjnemu organowi regulacyjnemu uprawnienie do żądania, by główny dostawca na jej terytorium udostępniał swoją infrastrukturę podstawową dostawcom sieci lub usług telekomunikacyjnych na rozsądnych i niedyskryminujących warunkach w celu udostępniania sieci telekomunikacyjnych lub świadczenia usług telekomunikacyjnych, z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to konieczne do osiągnięcia efektywnej konkurencji na podstawie zebranych faktów i oceny rynku przeprowadzonej przez telekomunikacyjny organ regulacyjny. Infrastruktura podstawowa głównego dostawcy może obejmować elementy sieci, usługi w zakresie łączy dzierzawionych i urządzenia towarzyszące.

ARTYKUŁ 23.11

Ograniczone zasoby

1. Każda ze Stron zapewnia, aby przydział i przyznawanie praw użytkowania ograniczonych zasobów, w tym widma radiowego, numerów i służebności przesyłu, odbywały się w sposób otwarty, obiektywny, terminowy, przejrzysty, niedyskryminujący i proporcjonalny oraz w celach leżących w interesie ogólnym. Procedury, warunki i obowiązki związane z prawami użytkowania muszą opierać się na obiektywnych, przejrzystych, niedyskryminujących i proporcjonalnych kryteriach.
2. Każda ze Stron podaje do wiadomości publicznej aktualne użytkowanie przyznaczonych pasm częstotliwości, lecz nie wymaga się szczegółowej identyfikacji widma radiowego przyznanego na realizację określonych zadań publicznych.
3. Środków Strony dotyczących przyznania i przypisania widma i zarządzania częstotliwością nie uznaje się za środki same w sobie niezgodne z art. 17.8 i 18.7. W związku z tym każda ze Stron zachowuje prawo do ustanowienia i stosowania środków zarządzania widmem i częstotliwościami, które mogą spowodować ograniczenie liczby dostawców usług telekomunikacyjnych, pod warunkiem że robi to zgodnie z niniejszą Umową. Obejmuje to możliwość przyznawania częstotliwości przy uwzględnieniu bieżących i przyszłych potrzeb oraz dostępności widma radiowego.

ARTYKUŁ 23.12

Możliwość przeniesienia numeru

Każda ze Stron zapewnia, aby dostawcy publicznych usług telekomunikacyjnych na jej terytorium oferowali możliwość przeniesienia numeru w sposób terminowy i na rozsądnych warunkach.

ARTYKUŁ 23.13

Usługa powszechna

1. Każda ze Stron ma prawo do określenia rodzaju obowiązku świadczenia usługi powszechnej, który chce utrzymać, oraz do decydowania o jego zakresie i realizacji.
2. Obowiązków świadczenia usługi powszechnej nie będzie uznawać się za antykonkurencyjne same w sobie, pod warunkiem że będą one nakładane w sposób proporcjonalny, przejrzysty, obiektywny i niedyskryminujący. Nałożenie takich obowiązków musi być neutralne w odniesieniu do konkurencji i nie bardziej obciążające niż jest to konieczne dla rodzaju usługi powszechnej określonego przez Stronę.
3. Każda ze Stron zapewnia, aby procedury wyznaczania dostawców usługi powszechnej były otwarte dla wszystkich dostawców publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych, i wyznacza dostawców usługi powszechnej za pośrednictwem skutecznego, przejrzystego i niedyskryminującego mechanizmu.

4. Jeżeli Strona zadecyduje o finansowaniu świadczenia usługi powszechnej przez dostawcę, zapewnia ona, aby takie finansowanie nie przekraczało kosztów netto spowodowanych obowiązkiem świadczenia usługi powszechnej.

ARTYKUŁ 23.14

Poufność informacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby dostawcy sieci lub usług telekomunikacyjnych nabywający w procesie negocjowania porozumień zgodnie z art. 23.5, 23.6, 23.9 i 23.10 informacje poufne od innego dostawcy sieci lub usług telekomunikacyjnych mogli wykorzystać takie informacje wyłącznie do celów, w których zostały one przekazane, i zawsze z poszanowaniem poufności tych informacji.

2. Każda ze Stron zapewnia poufność przekazów telekomunikacyjnych i związanych z nimi danych o ruchu przesyłanych w ramach korzystania z publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych, pod warunkiem że żadne wprowadzone przez nią w tym celu środki nie są stosowane w sposób, który mógłby stanowić środek arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji albo ukryte ograniczenie handlu usługami.

ARTYKUŁ 23.15

Udział podmiotów zagranicznych

Jeżeli chodzi o udostępnianie sieci telekomunikacyjnych lub świadczenie usług telekomunikacyjnych innych niż nadawanie publicznych sygnałów radiowych, poprzez obecność handlową, Strona nie nakłada wymogów dotyczących spółek joint venture ani nie ogranicza udziału kapitału zagranicznego za pomocą górnych progów procentowych ograniczających udziały zagranicznych podmiotów ani całkowitej wartości inwestycji zagranicznych w ujęciu indywidualnym lub zbiorczym.

ARTYKUŁ 23.16

Otwarty i niedyskryminujący dostęp do internetu

1. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje środki zapewniające, aby dostawcy usług dostępu do internetu umożliwiali użytkownikom tych usług uzyskanie dostępu do wybranych przez nich informacji, treści i usług oraz ich rozpowszechnianie.
2. Ust. 1 pozostaje bez uszczerbku dla przepisów ustawowych i wykonawczych Strony związanych z legalnością informacji, treści lub usług, o których mowa we wspomnianym ustępie.
3. Niezależnie od ust. 1 dostawcy usług dostępu do internetu mogą wdrażać niedyskryminujące¹, rozsądne, przejrzyste i proporcjonalne środki zarządzania siecią, które są spójne z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony.

¹ Z zastrzeżeniem wyjątków określonych w przepisach ustawowych i wykonawczych Strony.

4. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje środki zapewniające, aby dostawcy usług dostępu do internetu umożliwiali użytkownikom tych usług korzystanie z wybranych przez nich urządzeń, o ile urządzenia te nie zagrażają bezpieczeństwu innych urządzeń, sieci lub usług świadczonych za pośrednictwem sieci.

ARTYKUŁ 23.17

Roaming międzynarodowy

1. Strony starają się współpracować w celu propagowania przejrzystych i rozsądnych stawek za usługi roamingu międzynarodowego w taki sposób, aby wspierać wzrost handlu między Stronami i zwiększać dobrobyt konsumentów.
2. Każda ze Stron może podejmować działania w celu zwiększenia przejrzystości i konkurencji w zakresie stawek za usługi roamingu międzynarodowego oraz alternatywnych rozwiązań technicznych wobec usług roamingowych, takie jak:
 - a) zapewnienie, aby informacje dotyczące stawek detalicznych były łatwo dostępne dla ogółu społeczeństwa; oraz
 - b) ograniczanie do minimum przeszkód w korzystaniu z alternatywnych rozwiązań technicznych wobec usług roamingowych, tak by użytkownicy przyjeżdżający na terytorium Strony z terytorium drugiej Strony mogli uzyskać dostęp do usług telekomunikacyjnych za pomocą wybranego przez siebie urządzenia.

ROZDZIAŁ 24

USŁUGI MIĘDZYNARODOWEGO TRANSPORTU MORSKIEGO

ARTYKUŁ 24.1

Zakres stosowania, definicje i zasady

1. W niniejszym rozdziale określono zasady dotyczące liberalizacji usług międzynarodowego transportu morskiego na podstawie rozdziałów 17, 18 i 19.
2. Do celów niniejszego rozdziału, a także rozdziałów 17, 18 i 19 oraz załączników 17-A, 17-B i 17-C:
 - a) „usługi w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania” oznaczają działalność polegającą na przechowywaniu kontenerów, na terenie portu lub na lądzie, w celu ich zapelnienia lub opróżnienia, napraw i udostępniania do załadunku;
 - b) „usługi w zakresie odprawy celnej” lub „usługi pośredników urzędów celnych” oznaczają działalność polegającą na przeprowadzaniu w imieniu innego podmiotu formalności celnych dotyczących przywozu, wywozu lub przewozu ładunków, bez względu na to, czy usługa ta stanowi główny przedmiot działalności usługodawcy czy zwyczajowe uzupełnienie głównego przedmiotu jego działalności;

- c) „transport od drzwi do drzwi lub transport multimodalny” oznacza przewóz ładunku odbywający się w ramach jednolitego dokumentu przewozowego, wykorzystujący więcej niż jeden rodzaj transportu i obejmujący międzynarodowy odcinek morski;
- d) „usługi dowozowe” oznaczają transport morski – wstępny i dalszy – między portami znajdującymi się na terytorium Strony, ładunków międzynarodowych, zwłaszcza kontenerowych, w drodze do miejsca przeznaczenia poza terytorium tej Strony;
- e) „usługi spedycyjne” oznaczają działalność polegającą na organizowaniu i monitorowaniu operacji przewozu w imieniu przewoźników poprzez nabywanie usług transportowych i pokrewnych, przygotowanie dokumentacji i dostarczenie informacji handlowych;
- f) „ładunek międzynarodowy” oznacza ładunek przewożony między portem jednej Strony a portem drugiej Strony lub państwa trzeciego lub między portem jednego państwa członkowskiego a portem innego państwa członkowskiego;
- g) „usługi międzynarodowego transportu morskiego” oznaczają przewóz osób lub ładunku statkiem morskim między portem jednej Strony a portem drugiej Strony lub państwa trzeciego, obejmujący bezpośrednie zawieranie umów z podmiotami świadczącymi inne usługi transportowe, w celu zapewnienia transportu od drzwi do drzwi lub transportu multimodalnego w ramach jednolitego dokumentu przewozowego, jednak nieobejmujący prawa do świadczenia tych innych usług transportowych;

- h) „usługi agencji morskich” oznaczają reprezentowanie, w charakterze agenta, na danym obszarze geograficznym, interesów linii żeglugi morskiej lub przedsiębiorstwa żeglugowego lub większej liczby takich linii lub przedsiębiorstw, do następujących celów:
- i) marketing i sprzedaż usług transportu morskiego i usług powiązanych, począwszy od kwotowania po fakturowanie, wystawianie konosamentów w imieniu przedsiębiorstw, nabywanie i odsprzedaż niezbędnych usług powiązanych, przygotowanie dokumentów i dostarczanie informacji handlowych; lub
 - (ii) działanie w imieniu spółek organizujących zawinięcia statku do portu lub przejęcie ładunków w razie potrzeby;
- i) „morskie usługi pomocnicze” oznaczają usługi w zakresie obsługi ładunku morskiego, usługi w zakresie odprawy celnej, usługi w zakresie obsługi stacji kontenerowej i magazynowania, usługi agencji morskich oraz usługi spedycji morskiej; oraz
- j) „usługi w zakresie obsługi ładunku morskiego” oznaczają działania wykonywane przez przedsiębiorstwa zajmujące się załadunkiem i rozładunkiem, w tym przez operatorów terminali portowych, jednak nieobejmujące działalności pracowników portowych w przypadkach, kiedy nie są oni pracownikami przedsiębiorstw zajmujących się załadunkiem i rozładunkiem lub operatorów terminali portowych; do działań objętych powyższą definicją zalicza się organizacja i nadzór:
- i) załadunku ładunku na statek lub jego wyładunku ze statku;

(ii) mocowania lub odmocowywania ładunku; oraz

(iii) odbioru lub dostawy i przechowywania ładunków przed załadunkiem lub po rozładunku.

3. Biorąc pod uwagę obecny poziom liberalizacji międzynarodowego transportu morskiego między Stronami, zastosowanie mają następujące zasady:

a) Strony skutecznie stosują zasadę nieograniczonego dostępu do międzynarodowych rynków morskich i handlu morskiego na zasadach komercyjnych i niedyskryminujących; oraz

b) każda ze Stron przyznaje statkom pływającym pod banderą drugiej Strony lub obsługiwanym przez usługodawców drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne niż traktowanie, jakie przyznaje własnym statkom, w tym w zakresie dostępu do portów, korzystania z infrastruktury i usług portowych oraz korzystania z morskich usług pomocniczych, a także w zakresie związanych z tym prowizji i opłat, infrastruktury celnej oraz dostępu do miejsc do cumowania oraz sprzętu do załadunku i rozładunku.

4. Stosując zasady, o których mowa w ust. 3, Strony:

a) nie wprowadzają uzgodnień dotyczących dzielenia ładunku w przyszłych umowach z państwami trzecimi dotyczących usług międzynarodowego transportu morskiego, w tym handlu towarami masowymi w postaci płynnej i stałej i ładunków przewożonych liniowcami, oraz wypowiadają w rozsądnym terminie takie uzgodnienia w przypadkach, gdy zostały one zawarte we wcześniej podpisanych umowach; oraz

- b) od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy znoszą jednostronne środki oraz przeszkody administracyjne, techniczne lub inne, które mogą stanowić ukryte ograniczenie lub mieć dyskryminujący skutek w stosunku do swobodnego świadczenia usług w międzynarodowym transporcie morskim, i nie wprowadzają nowych środków ani przeszkód tego rodzaju.
5. Każda ze Stron zezwala podmiotom drugiej Strony świadczącym usługi międzynarodowego transportu morskiego na założenie i prowadzenie na jej terytorium przedsiębiorstwa zgodnie z warunkami przewidzianymi w wykazie szczegółowych zobowiązań odpowiednio w załącznikach 17-A, 17-B i 17-C.
6. Każda ze Stron udostępnia podmiotom drugiej Strony świadczącym usługi międzynarodowego transportu morskiego, na rozsądnych i niedyskryminujących warunkach, następujące usługi w porcie: pilotaż, holowanie i pomoc holowniczą, zaopatrzenie, uzupełnianie paliwa i wody, odbiór odpadów i utylizację odpadów balastowych, usługi kapitanatu portu, pomoc nawigacyjną, usługi operacyjne na nabrzeżu niezbędne dla funkcjonowania statku, włączając w to usługi komunikacyjne, dostawę wody i energii elektrycznej, usługi naprawcze w przypadku nagłych awarii, kotwiczenie, cumowanie i usługi związane z cumowaniem.
7. Każda ze Stron zezwala podmiotom świadczącym usługi międzynarodowego transportu morskiego drugiej Strony na zmianę lokalizacji posiadanych lub dzierzawionych pustych kontenerów, które nie są przewożone jako ładunek za opłatą, między portami Chile lub między portami państwa członkowskiego.

ROZDZIAŁ 25

USŁUGI FINANSOWE

ARTYKUŁ 25.1

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środka przyjętego lub utrzymanego przez Stronę odnoszącego się do:

- a) instytucji finansowych drugiej Strony;
- b) inwestorów pochodzących z terytorium drugiej Strony oraz inwestycji tych inwestorów w instytucje finansowe na terytorium Strony; lub
- c) transgranicznego handlu usługami finansowymi.

2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że rozdział 17 ma zastosowanie do środka:

- a) odnoszących się do inwestorów Strony oraz inwestycji tych inwestorów w usługodawców finansowych niebędących instytucjami finansowymi; oraz

- b) innego niż środek związany ze świadczeniem usług finansowych, związanego z inwestorem Strony lub inwestycją tego inwestora w instytucję finansową na terytorium drugiej Strony.
3. Postanowienia rozdziałów 17 i 18 mają zastosowanie do środków objętych zakresem stosowania niniejszego rozdziału wyłącznie w zakresie, w jakim te postanowienia zostają włączone do niniejszego rozdziału i stanowią jego część.
4. Art. 17.5, 17.16–17.23 i 18.10 zostają niniejszym włączone do niniejszego rozdziału i stanowią jego część.
5. Rozdział 17 sekcja D zostaje niniejszym włączony do niniejszego rozdziału i stanowi jego część wyłącznie w odniesieniu do twierdzeń, że Strona naruszyła art. 17.5, 17.16, 17.17, 17.18, 17.19, 17.20, 17.21, art. 25.3 ust. 2 lub art. 25.5 ust. 2.
6. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środka przyjętego lub utrzymanego przez Stronę odnoszącego się do:
- a) działalności prowadzonej przez bank centralny lub organ kształtujący politykę pieniężną lub przez jakikolwiek inny podmiot publiczny w ramach realizacji polityki pieniężnej lub kursowej;
 - b) działalności lub usług będących częścią powszechnego programu emerytalnego lub ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego; lub
 - c) innej działalności prowadzonej lub usług świadczonych na rachunek Strony, z gwarancją Strony lub przy wykorzystaniu zasobów finansowych Strony, w tym jej podmiotów publicznych,

7. Niezależnie od ust. 6 niniejszy rozdział ma zastosowanie w zakresie, w jakim Strona zezwala na to, aby którąkolwiek z działalności lub usług, o których mowa w ust. 6 lit. b) i c), prowadziły lub świadczyły jej własne instytucje finansowe w konkurencji z podmiotem publicznym lub instytucją finansową.
8. Art. 25.3 i 25.5–25.9 nie mają zastosowania do zamówień publicznych.
9. Art. 25.3 i 25.5–25.8 nie mają zastosowania do subsydiów udzielanych przez Stronę, w tym pożyczek, gwarancji i ubezpieczeń wspieranych przez władze publiczne.

ARTYKUŁ 25.2

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału i załącznika 25:

- a) „transgraniczny usługodawca finansowy Strony” oznacza osobę Strony prowadzącą działalność polegającą na świadczeniu usług finansowych na terytorium Strony i zamierzającą świadczyć lub świadczącą usługę finansową w ramach transgranicznego świadczenia takiej usługi;

- b) „transgraniczne świadczenie usług finansowych” lub „transgraniczny handel usługami finansowymi” oznacza świadczenie usługi finansowej:
- i) z terytorium jednej Strony na terytorium drugiej Strony; lub
 - (ii) na terytorium Strony przez osobę tej Strony na rzecz konsumenta usług drugiej Strony;
- c) „instytucja finansowa” oznacza usługodawcę świadczącego co najmniej jedną usługę finansową, który podlega regulacji lub nadzorowi w odniesieniu do świadczenia tych usług jako instytucja finansowa na mocy prawa Strony, na której terytorium się znajduje, w tym znajdujący się na terytorium Strony oddział tego usługodawcy finansowego, którego siedziba główna znajduje się na terytorium drugiej Strony;
- d) „usługa finansowa” oznacza usługę o charakterze finansowym, w tym usługi ubezpieczeniowe i związane z ubezpieczeniami oraz usługi bankowe i pozostałe usługi finansowe (z wyłączeniem ubezpieczeń). Usługi finansowe obejmują następujące rodzaje działalności:
- i) usługi ubezpieczeniowe oraz związane z ubezpieczeniami;
 - A) ubezpieczenia bezpośrednie (w tym koasekuracja):
 - 1) na życie; oraz
 - 2) inne niż na życie;

- B) reasekuracja i retrocesja;
 - C) pośrednictwo ubezpieczeniowe, takie jak usługi brokerskie i agencyjne; oraz
 - D) pomocnicze usługi ubezpieczeniowe, takie jak doradztwo ubezpieczeniowe, usługi aktuarialne, ocena ryzyka oraz likwidacja szkód; oraz
- (ii) usługi bankowe i pozostałe usługi finansowe (z wyłączeniem ubezpieczeń):
- A) przyjmowanie depozytów i innych funduszy zwrotnych od ludności;
 - B) udzielanie wszelkiego rodzaju pożyczek i kredytów, w tym kredytów konsumenckich i kredytów hipotecznych, faktoring oraz finansowanie transakcji handlowych;
 - C) leasing finansowy;
 - D) wszelkie usługi w zakresie płatności i transferu środków pieniężnych, w tym karty kredytowe, obciążeniowe i debetowe, czeki podróżne oraz czeki bankierskie;
 - E) gwarancje i zobowiązania;

- F) transakcje z użyciem środków własnych lub na rzecz klientów, dokonywane na giełdzie, na rynku pozagiełdowym lub w inny sposób, których przedmiotem są:
- 1) instrumenty rynku pieniężnego (w tym czeki, weksle lub certyfikaty depozytowe);
 - 2) waluty obce;
 - 3) instrumenty pochodne, w tym kontrakty terminowe typu future i opcje;
 - 4) instrumenty kursu walutowego i stóp procentowych, włączając w to produkty takie jak swapy i kontrakty terminowe na stopę procentową;
 - 5) zbywalne papiery wartościowe; lub
 - 6) inne instrumenty zbywalne i aktywa finansowe, w tym kruszce w sztabach;
- G) udział w emisji wszystkich rodzajów papierów wartościowych, w tym w gwarantowaniu i inwestycjach (publicznych i prywatnych) w charakterze agenta oraz świadczeniu usług z tym związanych;
- H) pośrednictwo na rynku pieniężnym;

- I) zarządzanie aktywami, takie jak zarządzanie płynnością lub portfelem aktywów, wszelkie formy zarządzania inwestycjami zbiorowymi, zarządzanie funduszami emerytalnymi, usługi w zakresie przechowywania, deponowania i powiernictwa;
 - J) usługi rozliczeniowe i rozrachunkowe dotyczące aktywów finansowych, w tym papierów wartościowych, instrumentów pochodnych oraz innych instrumentów zbywalnych;
 - K) dostarczanie i przekazywanie informacji finansowych, przetwarzanie danych finansowych oraz dostarczanie oprogramowania dotyczącego finansów; oraz
 - L) doradztwo, pośrednictwo i inne pomocnicze usługi finansowe w zakresie wszystkich rodzajów działalności wymienionych w lit. A)–K), w tym informacje kredytowe i analizy kredytowe, badania i doradztwo w zakresie inwestycji i portfeli inwestycyjnych oraz doradztwo w zakresie przejęć oraz restrukturyzacji i strategii przedsiębiorstw;
- e) „usługodawca finansowy Strony” oznacza osobę fizyczną lub prawną Strony zamierzającą świadczyć lub świadczącą usługę finansową, niebędącą podmiotem publicznym;
- f) „inwestycja” oznacza inwestycję zgodnie z definicją zawartą w art. 17.2, z tym że do celów niniejszego rozdziału i załącznika 25, w odniesieniu do „pożyczek” i „instrumentów dłużnych”:
- (i) pożyczka udzielona instytucji finansowej lub instrument dłużny wyemitowany przez instytucję finansową stanowią inwestycję tylko wówczas, gdy są traktowane jako kapitał regulacyjny przez Stronę, na której terytorium znajduje się dana instytucja finansowa; oraz

- (ii) pożyczka udzielona przez instytucję finansową lub instrument dłużny będący jej własnością, inne niż pożyczka udzielona instytucji finansowej lub instrument dłużny wyemitowany przez tę instytucję, o których mowa w ppkt (i), nie stanowią inwestycji;

Dla większej pewności należy wyjaśnić, że pożyczka udzielona przez transgranicznego usługodawcę finansowego lub instrument dłużny będący jego własnością, inne niż pożyczka udzielona instytucji finansowej lub instrument dłużny przez nią wyemitowany, jest inwestycją do celów rozdziału 17, jeżeli taka pożyczka lub instrument dłużny spełniają kryteria definicji „inwestycji” określone w art. 17.2 lit. k);

- g) „inwestor Strony” oznacza osobę fizyczną lub prawną Strony, która zamierza dokonać, dokonuje lub dokonała inwestycji w instytucje finansowe na terytorium drugiej Strony;

- h) „osoba prawna Strony” oznacza:

- (i) w odniesieniu do Strony UE: osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na podstawie prawa Unii Europejskiej lub co najmniej jednego z jej państw członkowskich i prowadzącą znaczące operacje gospodarcze¹ na terytorium Unii Europejskiej; oraz
- (ii) w przypadku Chile: osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na mocy prawa Chile i prowadzącą znaczące operacje gospodarcze w Chile;

¹ Zgodnie z notyfikacją Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w ramach WTO (dok. WT/REG39/1) Strona UE uznaje, że pojęcie „rzeczywistego i trwałego powiązania” z gospodarką państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 54 TFUE, jest równoważne pojęciu „znaczących operacji gospodarczych”.

- i) „nowa usługa finansowa” oznacza usługę o charakterze finansowym, w tym usługi związane z istniejącymi i nowymi produktami lub sposób, w jaki produkt jest dostarczany, która nie jest świadczona przez żadnego usługodawcę finansowego na terytorium Strony, ale która świadczona jest na terytorium drugiej Strony;
- j) „podmiot publiczny” oznacza:
- (i) rząd, bank centralny lub organ kształtujący politykę pieniężną Strony lub jakikolwiek podmiot będący własnością Strony lub przez nią kontrolowany, który zajmuje się głównie wykonywaniem funkcji publicznych lub działań do celów publicznych, z wyłączeniem podmiotów zajmujących się głównie świadczeniem usług finansowych na warunkach komercyjnych; lub
 - (ii) podmiot prywatny realizujący zadania wykonywane zwykle przez bank centralny lub organ kształtujący politykę pieniężną, w ramach wykonywania tych zadań; oraz
- k) „organizacja samoregulacyjna” oznacza organ pozarządowy, w tym giełdy lub rynki, na których prowadzony jest obrót papierami wartościowymi lub kontraktami terminowymi typu future, lub inną organizację albo stowarzyszenie, które wykonują uprawnienia regulacyjne lub nadzorcze wobec usługodawców finansowych lub instytucji finansowych na podstawie ustawy lub delegowania kompetencji, w stosownych przypadkach, przez władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej.

ARTYKUŁ 25.3

Traktowanie narodowe

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe drugiej Strony i przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje w instytucje finansowe traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach¹, własnym inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe i ich przedsiębiorstwom będącym instytucjami finansowymi, w odniesieniu do zakładania przedsiębiorstw.
2. Każda ze Stron przyznaje inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe drugiej Strony i ich inwestycjom w instytucje finansowe traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach², własnym inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe i ich inwestycjom w instytucje finansowe, w odniesieniu do prowadzenia działalności.
3. Traktowanie przyznane przez Stronę na podstawie ust. 1 i 2 oznacza:
 - a) w odniesieniu do władz regionalnych lub lokalnych Chile – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten szczebel administracji inwestorom z Chile dokonującym inwestycji w instytucje finansowe oraz ich inwestycjom w instytucje finansowe na jego terytorium;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

- b) w odniesieniu do rządu państwa członkowskiego lub rządu w państwie członkowskim – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten rząd inwestorom tego państwa członkowskiego dokonującym inwestycji w instytucje finansowe i ich inwestycjom w instytucje finansowe na jego terytorium¹.

ARTYKUŁ 25.4

Zamówienia publiczne

1. Każda ze Stron zapewnia, aby instytucjom finansowym drugiej Strony ustanowionym na jej terytorium przyznano traktowanie nie mniej korzystne od traktowania przyznanego, w podobnych sytuacjach, jej własnym instytucjom finansowym w odniesieniu do wszelkich środków dotyczących zakupu towarów lub usług przez podmiot zamawiający do celów publicznych.
2. Stosowanie obowiązku traktowania narodowego przewidzianego w niniejszym artykule nadal podlega wyjątkom spowodowanym względami bezpieczeństwa i wyjątkom o charakterze ogólnym określonym w art. 28.3.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie przyznane przez rząd państwa członkowskiego lub rząd w tym państwie członkowskim obejmuje, w stosownych przypadkach, regionalny i lokalny szczebel administracji.

ARTYKUŁ 25.5

Zasada największego uprzywilejowania

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe drugiej Strony i ich przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje w instytucje finansowe traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach¹, inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe państwa trzeciego i ich przedsiębiorstwom będącym instytucjami finansowymi, w odniesieniu do zakładania przedsiębiorstw.
2. Każda ze Stron przyznaje inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe drugiej Strony i ich inwestycjom w instytucje finansowe traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach², inwestorom dokonującym inwestycji w instytucje finansowe państwa trzeciego i ich inwestycjom w instytucje finansowe, w odniesieniu do prowadzenia działalności.
3. Ust. 1 i 2 nie należy rozumieć jako zobowiązujących Stronę do rozszerzenia na inwestorów dokonujących inwestycji w instytucje finansowe drugiej Strony lub na ich inwestycje w instytucje finansowe korzystniejszego traktowania wynikającego ze środków gwarantujących uznanie norm, w tym norm lub kryteriów dotyczących upoważniania, licencjonowania lub certyfikacji osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej, lub uznanie środków ostrożności.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przyznanie traktowania w „podobnych sytuacjach” wymaga indywidualnej analizy opartej na faktach i zależy od całokształtu sytuacji.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie obejmuje procedur ani mechanizmów rozstrzygania sporów inwestycyjnych przewidzianych w innych międzynarodowych umowach inwestycyjnych i innych umowach handlowych. Postanowienia prawa materialnego zawarte w innych międzynarodowych umowach inwestycyjnych lub umowach handlowych nie stanowią same w sobie „traktowania”, o którym mowa w ust. 1 i 2, a tym samym nie mogą stanowić naruszenia niniejszego artykułu, w przypadku braku środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę. Środki Strony stosowane na podstawie takich postanowień prawa materialnego mogą natomiast stanowić „traktowanie” w rozumieniu niniejszego artykułu, a tym samym mogą stanowić naruszenie niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 25.6

Dostęp do rynku

1. W sektorach lub podsektorach wymienionych w sekcji B dodatków 25-1 i 25-2, w których podejmowane są zobowiązania związane z dostępem do rynku, Strona nie przyjmuje ani nie utrzymuje, na całym swoim terytorium ani w poszczególnych jednostkach podziału regionalnego, w odniesieniu do dostępu do rynku przez założenie albo prowadzenie działalności instytucji finansowych przez inwestora drugiej Strony, środka, który:

- a) ogranicza liczbę instytucji finansowych, czy to w postaci kontyngentów liczbowych, monopolów, usługodawców na zasadzie wyłączności, czy też wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;
- b) ogranicza całkowitą wartość transakcji dotyczących usług finansowych lub aktywów, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;

- c) ogranicza całkowitą liczbę transakcji dotyczących usług finansowych lub całkowity wolumen wykonanych usług finansowych wyrażonych jako określone jednostki liczbowe, w postaci kontyngentów lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;
- d) ogranicza całkowitą liczbę osób fizycznych, które mogą być zatrudnione w danym sektorze usług finansowych lub które instytucja finansowa może zatrudniać i które są niezbędne do świadczenia określonej usługi finansowej i bezpośrednio związane z jej świadczeniem, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych; lub
- e) nakłada ograniczenia lub wymagania dotyczące tego, za pośrednictwem jakich konkretnych rodzajów podmiotów prawnych lub wspólnych przedsięwzięć instytucja finansowa może świadczyć usługę.

2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł nie uniemożliwia Stronie wymagania od instytucji finansowej świadczenia określonych usług finansowych za pośrednictwem odrębnych osób prawnych, jeżeli zgodnie z prawem tej Strony zakres usług finansowych świadczonych przez instytucję finansową jest zbyt szeroki, by mogły być one świadczone za pośrednictwem jednego podmiotu.

ARTYKUŁ 25.7

Transgraniczne świadczenie usług finansowych

1. Art. 18.4, 18.5, 18.6 i 18.7 zostają włączone do niniejszego rozdziału i stanowią jego część oraz mają zastosowanie do środków wpływających na transgranicznych usługodawców finansowych, którzy świadczą usługi finansowe określone w sekcji A dodatków 25-1 i 25-2.

2. Strona zezwala osobom znajdującym się na jej terytorium – oraz swoim osobom fizycznym, niezależnie od miejsca pobytu – na zakup usług finansowych od znajdujących się na terytorium drugiej Strony transgranicznych usługodawców finansowych drugiej Strony. Obowiązek ten nie wymaga od Strony udzielenia takim usługodawcom zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej lub sprzedaży bezpośredniej na jej terytorium. Strona może, na potrzeby niniejszego obowiązku, zdefiniować „prowadzenie działalności gospodarczej” i „sprzedaż bezpośrednią”, pod warunkiem że definicje te nie są sprzeczne z niniejszym artykułem ust. 1.

3. Bez uszczerbku dla innych środków regulacji ostrożnościowej transgranicznego handlu usługami finansowymi Strona może wymagać rejestracji transgranicznych usługodawców finansowych drugiej Strony i instrumentów finansowych lub uzyskania zezwolenia przez tych usługodawców i w odniesieniu do tych instrumentów.

ARTYKUŁ 25.8

Kadra kierownicza wyższego szczebla i zarząd

Strona nie wymaga, aby instytucja finansowa drugiej Strony mająca siedzibę na jej terytorium powoływała na członków zarządu lub na stanowiska w kadrze kierowniczej najwyższego szczebla, takie jak członkowie kadry zarządzającej lub kierowniczej, osoby fizyczne posiadające określone obywatelstwo.

ARTYKUŁ 25.9

Wymogi dotyczące wyników

1. Strona nie nakłada ani nie egzekwuje żadnego wymogu ani nie egzekwuje żadnego zobowiązania ani przedsięwzięcia w związku z założeniem instytucji finansowej lub działalnością jakiegokolwiek instytucji finansowej Strony lub państwa trzeciego na jej terytorium dotyczącego:

- a) wywozu określonego poziomu lub odsetka towarów lub usług;
- b) osiągnięcia określonego poziomu lub odsetka zawartości krajowej;
- c) nabywania lub wykorzystywania towarów produkowanych lub usług świadczonych na jej terytorium lub przyznania preferencji takim towarom lub usługom, lub też nabywania towarów lub usług od osób fizycznych lub przedsiębiorstw na jej terytorium;
- d) powiązania w jakikolwiek sposób wolumenu lub wartości przywozu z wolumenem lub wartością wywozu lub z kwotą wpływów w walucie obcej związanych z taką instytucją finansową;
- e) ograniczenia na jej terytorium sprzedaży towarów lub usług, które są produkowane lub świadczone przez taką instytucję finansową, poprzez powiązanie tej sprzedaży w jakikolwiek sposób z wolumenem lub wartością jej wywozu lub dochodów w walucie obcej;
- f) przekazania technologii, procesu produkcji lub innej prawnie zastrzeżonej wiedzy na rzecz osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa na jej terytorium;

- g) dostarczania wyłącznie z terytorium Strony towarów wyprodukowanych lub usług świadczonych przez daną instytucję finansową na określony rynek regionalny lub światowy;
- h) zlokalizowania na jej terytorium siedziby głównej tej instytucji finansowej na dany region świata, który jest szerszy niż terytorium Strony, lub na rynek światowy;
- i) zatrudniania określonej liczby lub określonego odsetka swoich obywateli; lub
- j) ograniczenia wywozu lub sprzedaży na wywóz.

2. Strona nie uzależnia otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści, które są związane z założeniem instytucji finansowej lub działalnością instytucji finansowej Strony lub państwa trzeciego na jej terytorium, od wywiązania się z któregośkolwiek z następujących wymogów:

- a) osiągnięcia określonego poziomu lub odsetka zawartości krajowej;
- b) nabywania lub wykorzystywania towarów produkowanych lub usług świadczonych na jej terytorium lub przyznania preferencji takim towarom lub usługom, lub też nabywania towarów lub usług od osób fizycznych lub przedsiębiorstw na jej terytorium;
- c) powiązania w jakikolwiek sposób wolumenu lub wartości przywozu z wolumenem lub wartością wywozu lub z kwotą wpływów w walucie obcej związanych z taką instytucją finansową;

- d) ograniczenia na jej terytorium sprzedaży towarów lub usług, które są produkowane lub świadczone przez taką instytucję finansową, poprzez powiązanie tej sprzedaży w jakikolwiek sposób z wolumenem lub wartością jej wywozu lub dochodów w walucie obcej; lub
- e) ograniczenia wywozu lub sprzedaży na wywóz.

3. Ust. 2 nie należy rozumieć się jako uniemożliwiającego Stronie uzależnienie otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści związanych z założeniem instytucji finansowych lub prowadzeniem działalności instytucji finansowych na jej terytorium przez inwestora Strony lub państwa trzeciego od spełniania wymogu lokalizacji produkcji, świadczenia usług, szkolenia lub zatrudnienia pracowników, budowy lub rozbudowy poszczególnych zakładów lub prowadzenia prac badawczo-rozwojowych na jej terytorium.

4. Ust. 1 lit. f) nie ma zastosowania, jeżeli:

- a) Strona zezwala na korzystanie z prawa własności intelektualnej zgodnie z art. 31 lub art. 31*bis* porozumienia TRIPS lub przyjmuje lub utrzymuje środki wymagające ujawnienia danych lub innych informacji prawnie zastrzeżonych, które wchodzą w zakres art. 39 ust. 3 porozumienia TRIPS i są z nim zgodne; lub
- b) wymóg został nałożony lub zobowiązanie zostało wyegzekwowane przez sąd, sąd administracyjny lub organ ochrony konkurencji, aby zaradzić praktyce uznanej w wyniku postępowania sądowego lub administracyjnego za naruszenie praw konkurencji obowiązujących na terytorium Strony.

5. Ust. 1 lit. a), b) i c) i ust. 2 lit. a) i b) nie mają zastosowania do wymogów dotyczących kwalifikacji towarów lub usług w związku z uczestnictwem w programach wspierania wywozu i pomocy zagranicznej.
6. Ust. 2 lit. a) i b) nie mają zastosowania do wymogów nałożonych przez Stronę dokonującą przywozu dotyczących składu towarów wymaganego, aby towar ten kwalifikował się do objęcia go preferencyjną stawką celną lub preferencyjnym kontyngentem.
7. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszego artykułu nie należy rozumieć jako wymagającego od Strony zezwolenia na świadczenie określonej usługi w wymiarze transgranicznym, w przypadku gdy Strona ta przyjmuje lub utrzymuje ograniczenia lub zakazy dotyczące świadczenia takich usług, które są zgodne z zastrzeżeniami, warunkami lub kwalifikacjami określonymi w odniesieniu do sektora, podsektora lub rodzajów działalności wymienionych w załączniku 25.
8. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla zobowiązań Strony wynikających z porozumienia WTO.

ARTYKUŁ 25.10

Środki niespełniające wymogów

1. Art. 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 i 25.9 nie mają zastosowania do:
 - a) żadnego istniejącego środka niespełniającego wymogów utrzymywanego przez:
 - i) w odniesieniu do Strony UE:
 - A) Unię Europejską, jak określono w sekcji C dodatku 25-1;
 - B) administrację centralną państwa członkowskiego, jak określono w sekcji C dodatku 25-1;
 - C) regionalny szczebel administracji państwa członkowskiego, jak określono w sekcji C dodatku 25-1; lub
 - D) lokalny szczebel administracji; oraz
 - (ii) w przypadku Chile:
 - A) administrację centralną, jak określono w sekcji C dodatku 25-2;

B) regionalny szczebel administracji, jak określono w sekcji C dodatku 25-2; lub

C) lokalny szczebel administracji;

- b) dalszego stosowania lub szybkiego przedłużenia obowiązywania wszelkich środków niespełniających wymogów, o których mowa w lit. a); ani
- c) modyfikacji jakiegokolwiek środka niespełniającego wymogów, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu, w zakresie, w jakim ta modyfikacja nie zmniejsza zgodności środka – w brzmieniu obowiązującym bezpośrednio przed modyfikacją – z art. 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 lub 25.9.

2. Art. 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 i 25.9 nie mają zastosowania do żadnego ze środków Strony w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych przez tę Stronę odpowiednio w sekcji D dodatków 25-1 i 25-2.

3. Strona nie wymaga, na podstawie jakiegokolwiek środka przyjętego po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy i objętego – odpowiednio – sekcją D dodatków 25-1 i 25-2, aby inwestor drugiej Strony ze względu na swoje obywatelstwo sprzedał lub zbył w inny sposób swoją instytucję finansową istniejącą w chwili, gdy ten środek wchodzi w życie.

4. Art. 25.6 nie ma zastosowania do żadnego ze środków Strony w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych przez tę Stronę – odpowiednio – w sekcji B dodatków 25-1 i 25-2.

5. W przypadku gdy Strona wskazała zastrzeżenie do art. 17.9, 17.11, 17.12, 17.13, 18.4 lub 18.5 w załączniku 17-A lub 17-B, zastrzeżenie to dotyczy również art. 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 lub 25.9, w zależności od przypadku, w zakresie, w jakim środek, sektor, podsektor lub rodzaj działalności określone w tym zastrzeżeniu są objęte niniejszym rozdziałem.

ARTYKUŁ 25.11

Wyłączenie ze względów ostrożności

1. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie uniemożliwia Stronie przyjęcia lub utrzymywania środków ze względów ostrożnościowych, takich jak:
 - a) ochrona inwestorów, deponentów, ubezpieczonych lub osób, względem których usługodawca finansowy ma obowiązek powierniczy; lub
 - b) zapewnienie integralności i stabilności systemu finansowego Strony.
2. W przypadku gdy środki te nie są zgodne z postanowieniami niniejszej części, nie mogą one być wykorzystywane jako sposoby unikania zobowiązań lub obowiązków Strony wynikających z niniejszej części.

ARTYKUŁ 25.12

Przetwarzanie informacji

Żadne z postanowień niniejszej części nie może być interpretowane jako nakładające na Stronę obowiązek ujawnienia informacji odnoszących się do interesów i rachunków indywidualnych konsumentów ani jakiegokolwiek informacji poufnej lub informacji zastrzeżonej będącej w posiadaniu podmiotów publicznych.

ARTYKUŁ 25.13

Regulacje wewnętrzne i przejrzystość

1. Rozdział 20, z wyjątkiem art. 20.1 ust. 5 lit. c)–f), i rozdział 36 nie mają zastosowania do środków Strony objętych zakresem stosowania niniejszego rozdziału.
2. W zakresie, w jakim jest to możliwe, i w sposób zgodny z jej systemem prawnym dotyczącym przyjmowania środków każda ze Stron:
 - a) publikuje z wyprzedzeniem:
 - (i) przepisy ustawowe i wykonawcze o zasięgu ogólnym, których przyjęcie proponuje w odniesieniu do kwestii wchodzących w zakres niniejszego rozdziału; lub

- (ii) dokumenty, które zawierają wystarczająco szczegółowe informacje na temat takich ewentualnych nowych przepisów ustawowych i wykonawczych, aby umożliwić zainteresowanym osobom i drugiej Stronie ocenę, czy i w jaki sposób mogą one mieć znaczący wpływ na ich interesy;
- b) zapewnia zainteresowanym osobom i drugiej Stronie odpowiednią możliwość przedstawienia uwag na temat wszelkich proponowanych przepisów ustawowych i wykonawczych lub dokumentów opublikowanych zgodnie z lit. a);
- c) rozpatruje wszelkie uwagi przedstawione zgodnie z lit. b); oraz
- d) zapewnia rozsądny czas między publikacją ewentualnych przepisów ustawowych i wykonawczych zgodnie z lit. a) pkt (i) a dniem, w którym usługodawcy finansowi muszą zastosować się do tych przepisów.

3. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do środków Strony dotyczących wymogów w zakresie licencjonowania i procedur licencyjnych oraz wymogów dotyczących kwalifikacji i procedur kwalifikacyjnych, a także wyłącznie w sektorach, w odniesieniu do których Strona podjęła szczegółowe zobowiązania w niniejszym rozdziale, oraz w zakresie, w jakim te szczegółowe zobowiązania mają zastosowanie.

4. Jeżeli Strona przyjmuje lub utrzymuje środki związane z wydawaniem zezwoleń na świadczenie usługi finansowej, zapewnia ona, aby:

- a) środki te były oparte na obiektywnych i przejrzystych kryteriach¹;
- b) procedury udzielania zezwoleń były bezstronne i odpowiednio umożliwiały wnioskodawcom wykazanie, że spełniają wymogi, jeżeli takie wymogi istnieją; oraz

¹ Kryteria takie mogą obejmować między innymi kompetencje i zdolność do świadczenia usług, w tym w sposób zgodny z wymogami regulacyjnymi Strony. Właściwe organy mogą przyznać poszczególnym kryteriom określoną wagę.

c) procedury udzielania zezwoleń same w sobie nie stanowiły przeszkody w spełnieniu wymogów.

5. Jeżeli Strona wymaga zezwolenia¹ na świadczenie usługi finansowej, bezzwłocznie publikuje lub w inny sposób udostępnia publicznie informacje niezbędne wnioskodawcy do spełnienia wymogów i przestrzegania procedur dotyczących uzyskania, utrzymania, zmiany i odnowienia takiego zezwolenia. Informacje te obejmują między innymi następujące elementy, o ile takie istnieją:

- a) wymogi i procedury dotyczące uzyskania, utrzymania, zmiany i odnowienia takiego zezwolenia;
- b) dane kontaktowe odpowiednich właściwych organów;
- c) procedury odwoławcze lub kontrolne w odniesieniu do decyzji dotyczących wniosków;
- d) procedury monitorowania lub egzekwowania zgodności z warunkami licencji lub kwalifikacji; oraz
- e) możliwości udziału obywateli, na przykład w formie wysłuchania lub zgłoszenia uwag.

¹ Do celów niniejszego rozdziału „zezwolenie” oznacza pozwolenie na świadczenie usługi finansowej będące wynikiem procedury, której musi przestrzegać wnioskodawca w celu wykazania zgodności z wymogami w zakresie licencjonowania lub wymogami dotyczącymi kwalifikacji.

6. Jeżeli Strona wymaga uzyskania zezwolenia na świadczenie usługi finansowej, właściwe organy tej Strony:

- a) w zakresie, w jakim jest to możliwe, umożliwiają wnioskodawcy złożenie wniosku w dowolnym czasie w ciągu roku¹;
- b) wyznaczają rozsądny termin na złożenie wniosku, jeżeli ustalono konkretne terminy dotyczące wniosków;
- c) bez zbędnej zwłoki przystępują do rozpatrzenia wniosku;
- d) podejmują starania na rzecz akceptowania wniosków w formie elektronicznej na takich samych warunkach dotyczących autentyczności jak w przypadku wniosków w formie papierowej; oraz
- e) akceptują kopie dokumentów uwierzytelnione zgodnie z prawem Strony zamiast dokumentów oryginalnych, chyba że wymagają oryginałów dokumentów w celu ochrony integralności procesu udzielania zezwoleń.

7. Strony dążą do zapewnienia, by procedury udzielania zezwoleń i formalności były jak najprostsze, oraz nie komplikują ani nie opóźniają nadmiernie świadczenia usługi finansowej.

8. Każda ze Stron dąży do określenia orientacyjnych ram czasowych rozpatrzenia wniosku oraz, na wniosek wnioskodawcy i bez zbędnej zwłoki, udziela informacji na temat statusu wniosku.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że właściwe organy nie są zobowiązane do rozpoczęcia rozpatrywania wniosków poza oficjalnymi godzinami pracy i dniami roboczymi.

9. Jeżeli właściwy organ uzna wniosek za niekompletny do celów rozpatrzenia zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony, w rozsądnym terminie oraz w zakresie, w jakim jest to możliwe:

- a) informuje wnioskodawcę, że wniosek jest niekompletny;
- b) na wniosek wnioskodawcy wskazuje dodatkowe informacje wymagane do uzupełnienia wniosku lub w inny sposób udziela wyjaśnień, dlaczego wniosek został uznany za niekompletny; oraz
- c) zapewnia wnioskodawcy możliwość¹ przedłożenia dodatkowych informacji wymaganych w celu uzupełnienia wniosku;

10. Jeżeli żadne z działań określonych w ust. 9 lit. a), b) lub c) nie jest możliwe, w przypadku gdy wniosek zostanie odrzucony z powodu niekompletności, właściwe organy mimo to zapewniają poinformowanie o tym wnioskodawcy w rozsądnym terminie.

11. Każda ze Stron zapewnia, aby jej właściwe organy, w odniesieniu do pobieranych przez siebie opłat za zezwolenie², przekazywały wnioskodawcom wykaz opłat lub informacje na temat sposobu ich naliczania, a także nie stosowały tych opłat jako sposobów na uniknięcie zobowiązań lub obowiązków przez Stronę.

¹ Taka możliwość nie wymaga od właściwego organu przedłużenia terminów.

² Opłaty za zezwolenie nie obejmują opłat z tytułu eksploatacji zasobów naturalnych, płatności aukcyjnych, przetargowych lub innych niedyskryminujących środków dotyczących przyznania koncesji ani obowiązkowych składek za świadczenie usługi powszechnej.

12. Właściwy organ podejmuje decyzje w sposób niezależny i nie odpowiada przed żadną osobą świadczącą usługi, w odniesieniu do których wymagane są licencja lub zezwolenie.

13. Każda ze Stron zapewnia, aby rozpatrzenie wniosku, w tym podjęcie ostatecznej decyzji, następowało w rozsądnym terminie po złożeniu kompletnego wniosku i aby wnioskodawca został poinformowany o decyzji dotyczącej wniosku, w miarę możliwości na piśmie.

12. W przypadku gdy właściwy organ odrzuci wniosek, informuje się o tym wnioskodawcę, na jego wniosek albo z inicjatywy właściwego organu, na piśmie i bez zbędnej zwłoki. W zakresie, w jakim jest to możliwe, wnioskodawcę informuje się o powodach wydania decyzji o odrzuceniu wniosku i o terminach odwołania się od tej decyzji. Wnioskodawca powinien mieć możliwość ponownego przedłożenia wniosku w rozsądnym terminie.

15. Jeżeli wydanie zezwolenia wiąże się z koniecznością przeprowadzenia egzaminów, właściwy organ zapewnia przeprowadzanie takich egzaminów w odpowiednich odstępach czasu oraz przewiduje rozsądny termin umożliwiający wnioskodawcom złożenie wniosku o przystąpienie do egzaminu.

16. Każda ze Stron zapewnia, aby zezwolenie, po jego udzieleniu, stało się skuteczne bez zbędnej zwłoki, zgodnie z określonymi w nim warunkami.

ARTYKUŁ 25.14

Usługi finansowe nowe na terytorium Strony

1. Strona zezwala instytucji finansowej drugiej Strony, innej niż oddział, na świadczenie wszelkich nowych usług finansowych, na świadczenie których Strona ta zezwoliłaby swoim własnym instytucjom finansowym zgodnie ze swoimi przepisami, w podobnych sytuacjach, pod warunkiem że świadczenie tych nowych usług finansowych nie wymaga przyjęcia nowych lub zmiany istniejących przepisów ustawowych lub wykonawczych.
2. Strona może określić formę prawną i instytucjonalną, za pośrednictwem której nowa usługa finansowa może być świadczona, i może wymagać uzyskania zezwolenia na świadczenie tej usługi. Jeżeli wymagane jest takie zezwolenie, decyzję podejmuje się w rozsądnym terminie, a odmowa może nastąpić wyłącznie ze względów ostrożnościowych.
3. Niniejszy artykuł nie uniemożliwia instytucji finansowej Strony skierowania do drugiej Strony wniosku o rozważenie udzielenia zezwolenia na świadczenie usługi finansowej, która nie jest świadczona na terytorium żadnej ze Stron. Wniosek taki podlega prawu Strony przyjmującej wniosek i nie podlega obowiązkom wynikającym z niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 25.15

Organizacje samoregulacyjne

Jeśli jedna ze Stron wymaga, aby instytucja finansowa lub transgraniczny usługodawca finansowy drugiej Strony byli członkami organizacji samoregulacyjnej, uczestniczyli w niej lub mieli do niej dostęp na potrzeby świadczenia usług finansowych na terytorium tej Strony, zapewnia ona, aby organizacja samoregulacyjna spełniała obowiązki określone w art. 17.9, 17.11, 18.4 i 18.5.

ARTYKUŁ 25.16

Systemy płatności i rozliczeń

Zgodnie z warunkami traktowania narodowego każda ze Stron przyznaje instytucjom finansowym drugiej Strony mającym siedzibę na jej terytorium dostęp do systemów płatności i rozliczeń obsługiwanych przez podmioty publiczne oraz do możliwości związanych z urzędową konsolidacją długu i refinansowaniem, dostępnych w ramach zwykłego prowadzenia działalności. Niniejszy artykuł nie ma na celu przyznania dostępu do narzędzi kredytodawcy ostatniego stopnia danej Strony.

ARTYKUŁ 25.17

Podkomitet ds. Usług Finansowych

1. W skład Podkomitetu ds. Usług Finansowych („Podkomitet”) ustanowionego na podstawie art. 8.8 ust. 1 wchodzi przedstawiciele Stron odpowiedzialni za usługi finansowe.
2. Podkomitet:
 - a) nadzoruje wykonywanie postanowień niniejszego rozdziału;
 - b) rozpatruje kwestie dotyczące usług finansowych kierowane do niego przez Stronę;
 - c) prowadzi dialog w sprawie regulacji sektora usług finansowych w celu poprawy wzajemnej wiedzy o odpowiednich systemach regulacyjnych Stron oraz współpracy przy opracowywaniu norm międzynarodowych; oraz
 - d) uczestniczy w procedurach rozstrzygania sporów zgodnie z art. 25.20.

ARTYKUŁ 25.18

Dyskusje techniczne i konsultacje

1. Strona może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie rozmów i konsultacji technicznych z drugą Stroną dotyczących jakiejkolwiek kwestii wynikającej z niniejszej części i mającej związek z usługami finansowymi. Druga Strona przychylnie rozpatruje taki wniosek. Strony przedstawiają Podkomitetowi wyniki dyskusji i konsultacji.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby w trakcie tych dyskusji technicznych i konsultacji w skład jej delegacji wchodził urzędnicy posiadający odpowiednią wiedzę fachową w zakresie usług finansowych.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadnego z postanowień niniejszego artykułu nie należy rozumieć jako wymagającego od Strony:
 - a) odstępstwa od odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących wymiany informacji między finansowymi organami regulacyjnymi lub od wymogów umowy lub porozumienia między organami finansowymi Stron; lub
 - b) nałożenia na organy regulacyjne wymogu podejmowania jakiegokolwiek działania, które miałyby wpływ na określone kwestie regulacyjne, nadzorcze, administracyjne lub związane z egzekwowaniem.

4. Żadnego z postanowień niniejszego artykułu nie należy rozumieć jako uniemożliwiającego Stronie występującej do celów nadzorczych o udzielenie informacji dotyczących instytucji finansowej znajdującej się na terytorium drugiej Strony lub transgranicznego usługodawcy finansowego drugiej Strony zwrócenie się do właściwego organu regulacyjnego drugiej Strony o udzielenie informacji.

5. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków każdej ze Stron wynikających z rozdziału 38.

ARTYKUŁ 25.19

Rozstrzyganie sporów

1. Rozdział 38, w tym załączniki 38-A i 38-B, ma zastosowanie – ze zmianami wprowadzonymi niniejszym artykułem – do rozstrzygania sporów dotyczących stosowania lub interpretacji niniejszego rozdziału.

2. Oprócz wymogów określonych w art. 38.9 członkowie zespołu orzekającego posiadają wiedzę fachową lub doświadczenie w zakresie prawa lub praktyki w dziedzinie usług finansowych, co może obejmować regulację instytucji finansowych, chyba że Strony uzgodnią inaczej.

3. Podkomitet zaleca Wspólnemu Komitetowi sporządzenie listy co najmniej 15 osób spełniających wymogi, o których mowa w ust. 2, które chcą i są w stanie pełnić funkcję członków zespołu orzekającego. Wspólny Komitet sporządza taką listę nie później niż po upływie roku od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy. Lista składa się z trzech części:

- a) jednej części listy osób sporządzonej na podstawie propozycji Strony UE;
- b) jednej części listy osób sporządzonej na podstawie propozycji Chile; oraz
- c) jednej części listy złożonej z nazwisk osób niebędących obywatelami żadnej ze Stron i mających pełnić rolę przewodniczącego zespołu orzekającego.

4. Każda część listy zawiera imiona i nazwiska co najmniej pięciu osób. Wspólny Komitet zapewnia, aby na liście znajdowała się zawsze co najmniej taka minimalna liczba osób.

5. Do celów niniejszego rozdziału lista, o której mowa w niniejszym artykule ust. 3, zastępuje po jej sporządzeniu listę sporządzoną zgodnie z art. 38.8 ust. 1.

ARTYKUŁ 25.20

Rozstrzyganie sporów inwestycyjnych dotyczących usług finansowych

1. Rozdział 17 sekcja D ma zastosowanie – ze zmianami wprowadzonymi niniejszym artykułem – do:
 - a) sporów inwestycyjnych dotyczących środków przyjętych lub utrzymanych przez Stronę odnoszących się do inwestorów i ich inwestycji w instytucje finansowe, do których ma zastosowanie niniejsza część Umowy i w przypadku których inwestor twierdzi, że Strona naruszyła art. 25.3 ust. 2, art. 25.5 ust. 2, art. 17.17, 17.18, 17.19 lub 17.20; lub
 - b) sporów inwestycyjnych wszczętych na podstawie rozdziału 17, w których powołano się na art. 25.11.

2. W przypadku sporu inwestycyjnego na podstawie niniejszego artykułu ust. 1 lit. a) lub jeżeli pozwany powoła się na art. 25.11 zgodnie z niniejszym artykułem ust. 1 lit. b) w ciągu 60 dni od wniesienia skargi do Trybunału zgodnie z art. 17.30, skład orzekający Trybunału rozpatrujący sprawę może powołać, po konsultacji ze stronami sporu i zgodnie z art. 17.50, jednego lub więcej ekspertów z listy przyjętej zgodnie z art. 25.19, w celu sporządzenia raportu na temat wszelkich kwestii faktycznych dotyczących zagadnień związanych z usługami finansowymi podniesionych przez stronę sporu w ramach postępowania.

3. Ze względu na znaczenie prawa Strony do przyjęcia lub utrzymania środków ze względów ostrożnościowych, w przypadku gdy takie środki wchodzą w zakres art. 25.11, zastosowanie ma ten artykuł jako ważna odpowiedź na skargę na podstawie pozostałych postanowień niniejszej części Umowy, w tym art. 17.17. W następstwie wniosku o konsultację zgodnie z art. 17.27 pozwany może skierować pisemny wniosek do Podkomitetu w celu rozstrzygnięcia, czy, a jeżeli tak, to w jakim zakresie, środek będący przedmiotem wniosku o konsultację jest uzasadniony na podstawie art. 25.11. Wniosek o wydanie opinii przedkłada się niezwłocznie po otrzymaniu wniosku o konsultację. W następstwie takiego wniosku zawieszają się biegi terminów, o których mowa w art. 17.27, 17.28 i 17.30.

4. Po skierowaniu wniosku o wydanie opinii na podstawie ust. 3 Podkomitet podejmuje w dobrej wierze próbę dokonania ustaleń. Każde takie ustalenie przekazuje się bezzwłocznie stronom sporu.

5. W zakresie, w jakim Podkomitet stwierdzi, że środek jest uzasadniony na podstawie art. 25.11, nie można wnieść skargi do Trybunału na podstawie art. 17.30.

6. Jeżeli Podkomitet nie podejmie decyzji w ciągu trzech miesięcy od złożenia wniosku o wydanie opinii na podstawie niniejszego artykułu ust. 3, zawieszenie biegu terminów, o którym mowa w tym ustępie, przestaje obowiązywać.

7. Niewystąpienie przez pozwanego z takim wnioskiem na podstawie niniejszego artykułu ust. 3 nie wpływa na prawo pozwanego do powoływania się na art. 25.11 w odpowiedzi na skargę na późniejszym etapie postępowania. Trybunał nie wyciąga żadnych niekorzystnych wniosków z faktu, że Podkomitet nie doszedł do porozumienia w sprawie ustalenia.

ROZDZIAŁ 26

HANDEL CYFROWY

SEKCJA A

POSTANOWIENIA OGÓLNE

ARTYKUŁ 26.1

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do handlu przy użyciu środków elektronicznych.
2. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do usług audiowizualnych.

ARTYKUŁ 26.2

Definicje

1. Do niniejszego rozdziału stosuje się definicje zawarte w art. 17.2 i 18.2.

2. Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „konsument” oznacza każdą osobę fizyczną lub, jeżeli przewidują to przepisy ustawowe i wykonawcze Strony, osobę prawną, które korzystają z publicznej usługi telekomunikacyjnej w celach niezwiązanych z działalnością handlową, gospodarczą lub zawodową;
- b) „bezpośrednia komunikacja marketingowa” oznacza każdą formę reklamy handlowej, która służy przekazywaniu przez osobę fizyczną lub prawną wiadomości marketingowych bezpośrednio do użytkowników końcowych poprzez publiczne usługi telekomunikacyjne, i obejmuje pocztę elektroniczną oraz wiadomości tekstowe i multimedialne;
- c) „uwierzytelnianie elektroniczne” oznacza proces, który umożliwia potwierdzenie:
 - (i) identyfikacji elektronicznej osoby fizycznej lub prawnej; lub
 - (ii) pochodzenia i integralności danych w formie elektronicznej;
- d) „pieczęć elektroniczna” oznacza dane w formie elektronicznej wykorzystywane przez osobę prawną dołączone do innych danych w formie elektronicznej lub logicznie z nimi powiązane w celu zapewnienia pochodzenia i integralności tych innych danych;

- e) „podpis elektroniczny” oznacza dane w formie elektronicznej dołączone do innych danych w formie elektronicznej lub logicznie z nimi powiązane i spełnia następujące wymogi:
- (i) jest wykorzystywany przez osobę fizyczną do wyrażania zgody dotyczącej danych w formie elektronicznej, do których się odnosi; oraz
 - (ii) jest powiązany z danymi w formie elektronicznej, do których się odnosi, w sposób umożliwiający wykrycie każdej kolejnej zmiany danych w formie elektronicznej;
- f) „usługi zaufania” oznaczają usługę elektroniczną, na którą składa się tworzenie, weryfikacja i walidacja podpisów elektronicznych, pieczęci elektronicznych, elektronicznych znaczników czasu, usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego, usług uwierzytelniania witryny internetowej oraz certyfikatów powiązanych z tą usługą;
- g) „użytkownik końcowy” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, które korzystają z publicznej usługi telekomunikacyjnej lub wnioskują o udostępnienie takiej usługi, albo jako konsument, albo, jeśli przewidują to przepisy ustawowe i wykonawcze Strony, w celach związanych z działalnością handlową, gospodarczą lub zawodową;
- h) „dane osobowe” oznaczają dane osobowe w rozumieniu art. 8.3 lit. r); oraz
- i) „publiczna usługa telekomunikacyjna” oznacza publiczną usługę telekomunikacyjną w rozumieniu art. 23.2 lit. j).

ARTYKUŁ 26.3

Prawo do wprowadzania regulacji

Strony potwierdzają prawo do wprowadzania na swoich terytoriach regulacji w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki, takich jak ochrona zdrowia publicznego, usługi socjalne, edukacja, bezpieczeństwo, ochrona środowiska, w tym przeciwdziałanie zmianie klimatu, moralność publiczna, ochrona socjalna lub ochrona konsumentów, ochrona prywatności i danych lub wspieranie i ochrona różnorodności kulturowej.

ARTYKUŁ 26.4

Wyjątki

Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie uniemożliwia Stronom przyjmowania ani utrzymywania środków zgodnie z art. 25.11, 39.1 i 39.2 ze względów interesu publicznego określonych w tych postanowieniach.

SEKCJA B

PRZEPIY DANYCH I OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

ARTYKUŁ 26.5

Transgraniczny przeplyw danych

Strony są zobowiązane do zapewnienia transgranicznego przeplywu danych, aby ułatwić handel cyfrowy. W tym celu Strona nie ogranicza transgranicznego przeplywu danych między Stronami przez:

- a) wymóg korzystania z systemów obliczeniowych lub elementów sieci na jej terytorium w celu przetwarzania, w tym przez nałożenie wymogu korzystania z systemów obliczeniowych lub elementów sieci, które są certyfikowane lub zatwierdzone na terytorium tej Strony;
- b) wymóg lokalizacji danych na terytorium tej Strony do celów przechowywania lub przetwarzania;
- c) zakaz przechowywania lub przetwarzania na terytorium drugiej Strony; lub
- d) uzależnienie transgranicznego przekazywania danych od korzystania z systemów obliczeniowych lub elementów sieci na terytorium tej Strony lub od wymogów dotyczących lokalizacji na terytorium tej Strony.

ARTYKUŁ 26.6

Ochrona danych osobowych i prywatności

1. Każda ze Stron uznaje, że ochrona danych osobowych i prywatności jest prawem podstawowym oraz że zapewnienie wysokich standardów w tym zakresie przyczynia się do zwiększenia zaufania do gospodarki cyfrowej i do rozwoju handlu.
2. Każda ze Stron może przyjmować i utrzymywać środki, które uzna za odpowiednie dla zapewnienia ochrony danych osobowych i prywatności, w tym przyjmować i stosować przepisy dotyczące transgranicznego przekazywania danych osobowych. Żadne z postanowień niniejszej części Umowy nie ma wpływu na ochronę danych osobowych i prywatności zapewnianą przez środki Strony.

SEKCJA C

POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE

ARTYKUŁ 26.7

Opłaty celne od transmisji elektronicznych

Strona nie nakłada opłat celnych od transmisji elektronicznych między osobą tej Strony a osobą drugiej Strony.

ARTYKUŁ 26.8

Brak wymogu uprzedniego zezwolenia

1. Strona nie wymaga uprzedniego zezwolenia wyłącznie na podstawie tego, że usługę świadczy się przez internet¹, ani nie przyjmuje ani nie utrzymuje żadnego innego wymogu o skutku równoważnym.
2. Ust. 1 nie ma zastosowania do usług telekomunikacyjnych, nadawczych, hazardowych, usług zastępstwa prawnego ani usług notariuszy lub usług świadczonych w ramach zawodów równorzędnych w zakresie, w jakim mają one bezpośredni i szczególny związek z wykonywaniem władzy publicznej.

ARTYKUŁ 26.9

Zawieranie umów drogą elektroniczną

1. Każda ze Stron zapewnia, aby jej przepisy ustawowe i wykonawcze umożliwiały zawieranie umów drogą elektroniczną i aby wymogi prawne dotyczące umów nie przyczyniały się do powstawania przeszkód w stosowaniu umów zawartych drogą elektroniczną ani nie prowadziły do pozbawienia tych umów skutków prawnych i ważności na podstawie faktu, że zostały zawarte drogą elektroniczną.

¹ Usługa jest świadczona przez internet, jeżeli świadczy się ją za pośrednictwem środków elektronicznych, bez jednoczesnej obecności zainteresowanych osób.

2. Ust. 1 nie ma zastosowania do:
- a) usług nadawczych, hazardowych i usług zastępstwa prawnego;
 - b) usług notariuszy lub usług świadczonych w ramach zawodów równorzędnych mających bezpośredni i szczególny związek z wykonywaniem władzy publicznej; oraz
 - c) umów ustanawiających lub przenoszących prawa do nieruchomości, umów, w przypadku których prawo wymaga czynności sądów, organów publicznych lub zawodów związanych z wykonywaniem władzy publicznej, umów poręczenia lub umów dodatkowych zabezpieczeń zawieranych przez osoby działające w celach niezwiązanych z ich działalnością handlową, gospodarczą lub zawodową i do umów podlegających prawu rodzinnemu lub prawu spadkowemu.

ARTYKUŁ 26.10

Usługi zaufania i uwierzytelnianie elektroniczne

1. Strona nie kwestionuje skutków prawnych ani dopuszczalności jako dowodu w postępowaniu sądowym lub administracyjnym usługi zaufania i uwierzytelniania elektronicznego na podstawie tego, że mają one formę elektroniczną.

2. Strona nie przyjmuje ani nie utrzymuje środków, które:
- a) zakazywałyby stronom transakcji elektronicznej określenia wzajemnie odpowiedniej metody uwierzytelniania elektronicznego w odniesieniu do ich transakcji; lub
 - b) pozbawiałyby strony transakcji elektronicznej możliwości przedstawienia organom sądowym lub administracyjnym dowodów na to, że ich transakcja elektroniczna jest zgodna z wszelkimi wymogami prawnymi w odniesieniu do usług zaufania i do uwierzytelniania elektronicznego.
3. Niezależnie od ust. 2 Strona może wymagać, aby w odniesieniu do określonej kategorii transakcji elektronicznych metoda uwierzytelniania elektronicznego lub usługa zaufania:
- a) była certyfikowana przez organ akredytowany zgodnie z jej prawem; lub
 - b) spełniała określone normy jakościowe, które muszą być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminujące oraz odnosić się wyłącznie do szczególnych cech danej kategorii transakcji elektronicznych.

ARTYKUŁ 26.11

Zaufanie konsumentów w internecie

1. Strony uznają znaczenie zwiększenia zaufania konsumentów do handlu cyfrowego. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje środki w celu zapewnienia rzeczywistej ochrony konsumentów uczestniczących w transakcjach handlu elektronicznego, w tym środki, które:
- a) zakazują oszukańczych i podstępnych praktyk handlowych;
 - b) wymagają od dostawców towarów i usług działania w dobrej wierze oraz stosowania uczciwych praktyk handlowych, w tym w drodze zakazu nakładania na konsumentów opłat za niezamówione towary i usługi;
 - c) wymagają od dostawców towarów lub usług, aby przekazywali konsumentom jasne i dokładne informacje dotyczące ich tożsamości i danych kontaktowych¹, jak również dotyczące towarów lub usług, transakcji i obowiązujących praw konsumenta; oraz
 - d) zapewniają konsumentom dostęp do środków prawnych umożliwiających im dochodzenie ich praw, w tym prawo do środków naprawczych w przypadkach, gdy za towary lub usługi zapłacono i nie zostały one dostarczone lub przekazane zgodnie z ustaleniami.

¹ W przypadku usługodawców będących pośrednikami dotyczy to również informacji na temat tożsamości i danych kontaktowych faktycznego dostawcy towaru lub usługi.

2. Strony uznają znaczenie współpracy między odpowiednimi urzędami ochrony konsumentów lub innymi właściwymi organami w zakresie działań związanych z handlem elektronicznym w celu zwiększenia zaufania konsumentów.

ARTYKUŁ 26.12

Niezamówione materiały do celów bezpośredniej komunikacji marketingowej

1. Każda ze Stron zapewnia skuteczną ochronę użytkowników końcowych przed niezamówionymi materiałami do celów bezpośredniej komunikacji marketingowej.
2. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje skuteczne środki w zakresie niezamówionych materiałów do celów bezpośredniej komunikacji marketingowej, które:
 - a) wymagają od dostawców niezamówionych materiałów do celów bezpośredniej komunikacji marketingowej zapewnienia, aby odbiorcy byli w stanie zapobiegać dalszemu otrzymywaniu tych materiałów; lub
 - b) wymagają wyrażenia przez odbiorców zgody na otrzymywanie materiałów do celów bezpośredniej komunikacji marketingowej, jak zostało to określone zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony.
3. Każda ze Stron zapewnia, aby materiały do celów bezpośredniej komunikacji marketingowej były wyraźnie rozpoznawalne jako takie, jednoznacznie informowały o tym, w czym imieniu są przekazywane, oraz zawierały niezbędne informacje umożliwiające użytkownikom końcowym bezpłatne zażądanie zaprzestania ich przekazywania w dowolnym momencie.

ARTYKUŁ 26.13

Zakaz nakładania obowiązku przekazywania lub udostępniania kodu źródłowego

1. Strona nie wymaga przekazywania ani udostępniania kodu źródłowego oprogramowania będącego własnością osoby fizycznej lub prawnej drugiej Strony. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do dobrowolnego przekazywania lub udostępniania kodu źródłowego na zasadach handlowych przez osobę drugiej Strony, na przykład w kontekście transakcji zamówienia publicznego lub umowy podlegającej negocjacom. Żadne z postanowień niniejszego ustępu nie uniemożliwia osobie Strony licencjonowania jej oprogramowania komputerowego na zasadzie wolnego i otwartego oprogramowania.
2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że art. 25.11, 39.1 i 39.2 mogą mieć zastosowanie do środków Strony przyjętych lub utrzymanych w kontekście procedury certyfikacji.
3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie wpływa na:
 - a) wymagania sądu, trybunału administracyjnego lub organu ochrony konkurencji mające zaradzić naruszeniu prawa konkurencji;
 - b) ochronę i egzekwowanie praw własności intelektualnej; ani
 - c) prawo Strony do wdrożenia środków zgodnie z art. 28.3.

ARTYKUŁ 26.14

Współpraca w kwestiach regulacyjnych w odniesieniu do handlu cyfrowego

1. Strony współpracują, prowadząc wymianę informacji dotyczących ich odpowiedniego prawa, jak również wdrażania tego prawa, w związku z kwestiami regulacyjnymi powstałymi w kontekście handlu cyfrowego, w tym informacji dotyczących następujących kwestii:
 - a) uznawanie i ułatwianie świadczenia interoperacyjnych transgranicznych usług zaufania i usług uwierzytelniania elektronicznego;
 - b) traktowanie bezpośredniej komunikacji marketingowej;
 - c) ochrona konsumentów w internecie; oraz
 - d) wszelkie inne kwestie regulacyjne mające znaczenie dla rozwoju handlu cyfrowego.
2. Strony prowadzą dialog na podstawie wymiany informacji, o której mowa w ust. 1.
3. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do przepisów i środków Strony dotyczących ochrony danych osobowych oraz prywatności, w tym transgranicznego przekazywania danych osobowych.

ARTYKUŁ 26.15

Przegląd

Na wniosek każdej ze Stron Podkomitet ds. Usług i Inwestycji, o którym mowa w art. 18.10, dokonuje przeglądu wykonania postanowień niniejszego rozdziału, w szczególności w świetle stosownych zmian mających wpływ na handel cyfrowy, które mogą zaistnieć w związku z nowymi modelami biznesowymi lub technologiami. Podkomitet ds. Usług i Inwestycji składa sprawozdanie ze swoich ustaleń Wspólnemu Komitetowi i kieruje do niego wszelkie niezbędne zalecenia.

ROZDZIAŁ 27

PRZEPIŹYWY KAPITAŁU, PŁATNOŚCI I TRANSFERY ORAZ TYMCZASOWE ŚRODKI OCHRONNE

ARTYKUŁ 27.1

Cel i zakres stosowania

Celem niniejszego rozdziału jest umożliwienie swobodnego przepływu kapitału i płatności związanych z transakcjami zliberalizowanymi na podstawie niniejszej części¹.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy rozdział podlega postanowieniom załącznika 17-E.

ARTYKUŁ 27.2

Rachunek bieżący

Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszej części Umowy każda ze Stron zezwala, w walucie w pełni wymiennej oraz zgodnie z postanowieniami Umowy o Międzynarodowym Funduszu Walutowym zawartej w Bretton Woods w New Hampshire dnia 22 lipca 1944 r., na dokonywanie wszelkich płatności i transferów w odniesieniu do transakcji na rachunku bieżącym bilansu płatniczego objętych zakresem stosowania niniejszej części Umowy.

ARTYKUŁ 27.3

Przepływy kapitału

Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszej części każda ze Stron zezwala, w odniesieniu do transakcji na rachunku kapitałowym i finansowym bilansu płatniczego, na swobodny przepływ kapitału do celów liberalizacji inwestycji i innych transakcji, jak przewidziano w rozdziałach 17, 18 i 25.

ARTYKUŁ 27.4

Stosowanie przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących przepływów kapitału, płatności i transferów

1. Art. 17.20, 27.2 i 27.3 nie należy rozumieć jako uniemożliwiających Stronie stosowanie jej przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących:

- a) upadłości, niewypłacalności lub ochrony praw wierzycieli;
- b) emisji, obrotu lub dokonywania transakcji na instrumentach finansowych, takich jak papiery wartościowe, kontrakty terminowe typu future lub instrumenty pochodne;
- c) sprawozdawczości finansowej lub przechowywania zapisów dotyczących przepływów kapitału, płatności lub transferów, gdy jest to konieczne do wspierania organów ścigania lub finansowych organów regulacyjnych;
- d) czynów zabronionych, praktyk podstępnych lub oszukańczych;
- e) zapewnienia zgodności z postanowieniami lub wyrokami wydanymi w postępowaniach sądowych lub administracyjnych; lub
- f) systemów zabezpieczenia społecznego, publicznych systemów emerytalnych lub obowiązkowych programów oszczędnościowych.

2. Przepisy ustawowe i wykonawcze, o których mowa niniejszym artykule ust. 1, stosuje się w sposób sprawiedliwy i niedyskryminujący oraz nie w sposób stanowiący ukryte ograniczenie w przepływie kapitału, płatnościach lub transferach.

ARTYKUŁ 27.5

Tymczasowe środki ochronne

W wyjątkowych okolicznościach poważnych trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej Strony UE lub groźby ich wystąpienia Strona UE może przyjąć lub utrzymać środki ochronne w odniesieniu do przepływu kapitału, płatności lub transferów przez okres nieprzekraczający sześciu miesięcy. Środki te muszą być ograniczone do zakresu, jaki jest absolutnie niezbędny.

ARTYKUŁ 27.6

Ograniczenia w przypadku trudności związanych z bilansem płatniczym i finansami zagranicznymi

1. Jeżeli Strona doświadcza poważnych trudności w zakresie bilansu płatniczego lub finansów zagranicznych, lub groźby wystąpienia takich trudności, może przyjąć lub utrzymać środki ograniczające w odniesieniu do przepływu kapitału, płatności lub transferów¹.
2. Środki, o których mowa w niniejszym artykule ust. 1:
 - a) są zgodne, w stosownych przypadkach, z postanowieniami Umowy o Międzynarodowym Funduszu Walutowym;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że poważne trudności w zakresie bilansu płatniczego lub finansów zagranicznych, lub zaistnienie groźby ich wystąpienia, mogą być spowodowane między innymi poważnymi problemami związanymi z polityką pieniężną lub kursową, lub zaistnieniem groźby wystąpienia takich trudności.

- b) nie przekraczają środków niezbędnych do zaradzenia sytuacji wskazanej w niniejszym artykule ust. 1;
- c) mają charakter tymczasowy i są, w miarę poprawy sytuacji określonej w niniejszym artykule ust. 1, stopniowo usuwane;
- d) nie prowadzą do zbędnych szkód dla handlowych, gospodarczych lub finansowych interesów drugiej Strony; oraz
- e) mają charakter niedyskryminujący w porównaniu z państwami trzecimi w podobnych sytuacjach.

3. W przypadku handlu towarami każda ze Stron może przyjąć środki ograniczające służące zabezpieczeniu jej pozycji w zakresie finansów zagranicznych lub jej bilansu płatniczego. Środki te muszą być zgodne z postanowieniami GATT 1994 i Uzgodnienia w sprawie postanowień dotyczących bilansu płatniczego w Układzie ogólnym w sprawie taryf celnych i handlu 1994.

4. W przypadku handlu usługami każda ze Stron może przyjąć lub utrzymać środki ograniczające służące zabezpieczeniu jej pozycji w zakresie finansów zagranicznych lub jej bilansu płatniczego. Środki takie muszą być zgodne z art. XII GATS.

5. Strona przyjmująca lub utrzymująca środki, o których mowa w niniejszym artykule ust. 1 i 2, bezzwłocznie powiadamia o nich drugą Stronę.

6. Jeżeli na podstawie niniejszego artykułu przyjmuje się lub utrzymuje ograniczenia, Strony bezzwłocznie odbywają konsultacje na forum Podkomitetu ds. Usług i Inwestycji, chyba że konsultacje odbywają się na innych forach, których członkami są obie Strony. W toku konsultacji dokonuje się oceny trudności w zakresie bilansu płatniczego lub finansów zagranicznych, które doprowadziły do wprowadzenia takich środków, uwzględniając między innymi czynniki takie, jak:

- a) charakter i zakres trudności;
- b) zewnętrzne warunki gospodarcze i handlowe; oraz
- c) ewentualne dostępne alternatywne środki naprawcze.

7. W ramach konsultacji odbywanych zgodnie z ust. 6 omawia się zgodność środków ograniczających z postanowieniami niniejszego artykułu ust. 1 i 2. Konsultacje te opierają się na wszelkich odpowiednich ustaleniach statystycznych lub faktycznych przedstawionych przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), jeśli są one dostępne, a we wnioskach uwzględnia się dokonaną przez MFW ocenę bilansu płatniczego i sytuacji w zakresie finansów zagranicznych danej Strony.

ROZDZIAŁ 28

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

ARTYKUŁ 28.1

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału oraz załączników 28-A i 28-B:

- a) „towary lub usługi komercyjne” oznaczają towary lub usługi zwykle sprzedawane lub oferowane do sprzedaży na rynku komercyjnym nabywcom niepublicznym i przez takich nabywców zwykle nabywane do celów niepublicznych;
- b) „usługa budowlana” oznacza usługę, której celem jest realizacja, za pomocą dowolnych środków, robót inżynierskich lub budowlanych, zgodnie z działem 51 CPC;
- c) „aukcja elektroniczna” oznacza powtarzalny proces realizowany z wykorzystaniem środków elektronicznych służący do przedstawienia przez dostawców nowych cen lub nowych wartości w przypadku wymiernych elementów oferty innych niż cena i związanych z kryteriami oceny, lub obu tych elementów, w wyniku którego powstaje ranking ofert lub zmiana kolejności ofert w rankingu;

- d) „na piśmie” lub „pisemne” oznacza każde wyrażenie słowne lub liczbowe, które można odczytać, powielić, a następnie przekazać; może obejmować informacje przesyłane i przechowywane w formie elektronicznej;
- e) „przetarg bezpośredni” oznacza metodę udzielania zamówienia, zgodnie z którą podmiot zamawiający kontaktuje się z wybranym przez siebie dostawcą lub wybranymi przez siebie dostawcami;
- f) „środek” oznacza wszelkie ustawy, rozporządzenia, procedury, wytyczne lub praktyki administracyjne bądź wszelkie działania podmiotu zamawiającego dotyczące zamówienia objętego niniejszą Umową;
- g) „wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania” oznacza wykaz dostawców uznanych przez podmiot zamawiający za spełniających warunki wpisania do tego wykazu, z którego podmiot zamawiający zamierza skorzystać więcej niż jeden raz;
- h) „ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia” oznacza ogłoszenie opublikowane przez podmiot zamawiający, w którym zaprasza on zainteresowanych dostawców do złożenia wniosku o dopuszczenie do udziału albo złożenia oferty, bądź obu tych dokumentów;
- i) „zobowiązania offsetowe” oznaczają wszelkie warunki lub zobowiązania, które wspierają rozwój lokalny lub poprawiają bilans płatniczy Strony, takie jak korzystanie z zawartości krajowej, licencje na technologię, inwestycje, handel wymienny i podobne działania lub wymogi;
- j) „przetarg otwarty” oznacza metodę udzielania zamówienia, zgodnie z którą każdy zainteresowany dostawca może złożyć ofertę;

- k) „podmiot zamawiający” oznacza podmiot objęty sekcją A, B lub C załącznika 28-A lub 28-B;
- l) „kwalifikujący się dostawca” oznacza dostawcę uznanego przez podmiot zamawiający za spełniającego warunki dopuszczenia do udziału;
- m) „przetarg selektywny” oznacza metodę udzielania zamówienia, zgodnie z którą podmiot zamawiający zaprasza do składania ofert jedynie kwalifikujących się dostawców;
- n) „usługi” obejmują usługi budowlane, o ile nie określono inaczej;
- o) „norma” oznacza dokument zatwierdzony przez uznaną jednostkę, ustalający, do powszechnego i wielokrotnego stosowania, zasady, wytyczne lub cechy charakterystyczne towarów lub usług bądź związanych z nimi procesów i metod produkcji, których przestrzeganie nie jest obowiązkowe; dokument ten może ponadto zawierać wyłącznie terminologię, symbole, wymagania dotyczące opakowania, znakowania lub etykietowania odnoszące się do towaru, usługi, procesu lub metody produkcji bądź może dotyczyć wyłącznie tych kwestii;
- p) „dostawca” oznacza osobę lub grupę osób, które dostarczają lub mogą dostarczać towary lub usługi; oraz

- q) „specyfikacja techniczna” oznacza wymóg w postępowaniu przetargowym, w ramach którego:
- (i) określono charakterystykę:
 - A) towarów będących przedmiotem zamówienia, w tym jakość, wydajność, bezpieczeństwo i wymiary lub procedury i metody ich wytworzenia; lub
 - B) usług będących przedmiotem zamówienia, w tym jakość, wydajność, bezpieczeństwo lub procedury lub metody ich świadczenia; lub
 - (ii) wskazano warunki dotyczące terminologii, symboli, opakowania, oznakowania lub etykietowania w odniesieniu do towaru lub usługi.

ARTYKUŁ 28.2

Zakres

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do wszelkich środków dotyczących zamówień objętych niniejszą Umową, bez względu na to, czy udzielane są one wyłącznie lub częściowo za pomocą środków elektronicznych.

2. Na potrzeby niniejszego rozdziału „zamówienie objęte niniejszą Umową” oznacza zamówienie do celów publicznych:

- a) na towar, usługę lub dowolną ich kombinację:
 - (i) określone w załączniku 28-A lub 28-B; oraz
 - (ii) udzielane w celach innych niż komercyjna sprzedaż lub odsprzedaż bądź wykorzystanie do produkcji lub dostawy towaru lub usługi przeznaczonych do komercyjnej sprzedaży lub odsprzedaży;
- b) realizowane za pomocą dowolnych środków umownych, w tym: zakupu, leasingu oraz najmu lub sprzedaży ratalnej z opcją zakupu lub bez tej opcji;
- c) którego wartość w chwili publikacji ogłoszenia zgodnie z art. 28.6, oszacowana zgodnie z ust. 6–8, jest co najmniej równa odpowiedniemu progowi określone w załączniku 28-A lub 28-B;
- d) składane przez podmiot zamawiający; oraz
- e) którego nie wyłączono w inny sposób z zakresu stosowania na podstawie niniejszego artykułu ust. 3 lub załącznika 28-A lub 28-B.

3. O ile załącznik 28-A lub 28-B nie stanowi inaczej, niniejszy rozdział nie ma zastosowania do:

- a) nabycia lub dzierżawy gruntów, istniejących budynków lub innych nieruchomości albo praw do nich;
- b) porozumień pozaumownych lub innych form wsparcia, które zapewnia Strona, w tym porozumień o współpracy, dotacji, pożyczek, subsydiów, udziałów kapitałowych, gwarancji i ulg podatkowych;
- c) zamówienia lub nabycia usług agencji fiskalnych lub instytucji depozytowych, usług likwidacji i zarządzania na potrzeby regulowanych instytucji finansowych bądź usług w zakresie sprzedaży, umorzenia i dystrybucji długu publicznego, łącznie z pożyczkami i obligacjami państwowymi, weksłami i innymi papierami wartościowymi;
- d) umów o pracę w sektorze publicznym;
- e) zamówień udzielanych:
 - (i) w celu zapewnienia międzynarodowego wsparcia, w tym pomocy rozwojowej;

- (ii) zgodnie ze szczególną procedurą lub warunkami umowy międzynarodowej dotyczącej stacjonowania wojsk lub wspólnej realizacji projektu przez państwa-sygnatariuszy; lub
- (iii) zgodnie ze szczególną procedurą lub warunkami organizacji międzynarodowej albo w ramach finansowania poprzez międzynarodowe dotacje, pożyczki lub inny rodzaj wsparcia, jeżeli stosowna procedura lub warunki byłyby niezgodne z niniejszym rozdziałem; lub

f) usług finansowych.

4. Zamówieniem podlegającym postanowieniom niniejszego rozdziału jest każde zamówienie objęte załącznikiem 28-A lub 28-B, w których zobowiązania każdej ze Stron określono, jak następuje:

- a) w sekcji A załączników 28-A i 28-B – podmioty administracji centralnej, których zamówienia są objęte niniejszym rozdziałem;
- b) w sekcji B załączników 28-A i 28-B – podmioty administracji poniżej szczebla centralnego, których zamówienia są objęte niniejszym rozdziałem;
- c) w sekcji C załączników 28-A i 28-B – wszelkie inne podmioty, których zamówienia są objęte niniejszym rozdziałem;
- d) w sekcji D załączników 28-A i 28-B – towary objęte niniejszym rozdziałem;

- e) w sekcji E załączników 28-A i 28-B – usługi, z wyjątkiem usług budowlanych, objęte niniejszym rozdziałem;
- f) w sekcji F załączników 28-A i 28-B – usługi budowlane objęte niniejszym rozdziałem;
- g) w sekcji G załączników 28-A i 28-B – koncesje na roboty budowlane objęte niniejszym rozdziałem;
- h) w sekcji H załączników 28-A i 28-B – wszelkie uwagi ogólne;
- i) w sekcji I załączników 28-A i 28-B – media, w których Strona publikuje swoje ogłoszenia o zamówieniach, ogłoszenia o udzieleniu zamówienia oraz inne informacje związane z jej systemem udzielania zamówień publicznych określone w niniejszym rozdziale;
- j) w sekcji J załącznika 28-B – kurs wymiany, który ma być stosowany w odniesieniu do wartości progowych.

5. Jeżeli podmiot zamawiający wymaga w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową, aby osoba nieobjęta załącznikiem 28-A lub 28-B uczestniczyła w przetargach zgodnie z określonymi wymogami, do tego rodzaju wymogów stosuje się odpowiednio art. 28.4.

6. Szacując wartość zamówienia w celu ustalenia, czy jest to zamówienie objęte niniejszą Umową, podmiot zamawiający:

- a) nie dzieli zamówienia na oddzielne zamówienia ani nie wybiera i nie stosuje określonej metody wyceny w celu oszacowania wartości zamówienia z zamiarem częściowego lub całkowitego wyłączenia go z zakresu stosowania niniejszego rozdziału; oraz

- b) uwzględnia szacunkową maksymalną całkowitą wartość zamówienia dla całego okresu obowiązywania umowy, bez względu na to, czy jest ono udzielane jednemu dostawcy czy większej liczbie dostawców, biorąc pod uwagę wszystkie rodzaje wynagrodzenia, w tym:
- (i) składki, opłaty, prowizje i odsetki; oraz
 - (ii) jeżeli w zamówieniu przewidziano możliwość wykorzystania opcji, całkowitą wartość takich opcji.

7. Jeżeli indywidualne wymaganie zamówienia skutkuje zawarciem więcej niż jednej umowy lub zawarciem odrębnych umów na poszczególne części („powtarzające się umowy”), podstawą obliczenia szacunkowej maksymalnej całkowitej wartości zamówienia jest:

- a) wartość powtarzających się umów na towary lub usługi tego samego typu zawartych w ciągu poprzednich 12 miesięcy lub w poprzednim roku budżetowym podmiotu zamawiającego, dostosowana, w miarę możliwości, by uwzględnić przewidywane zmiany w ilości lub w wartości towarów lub usług zamawianych w okresie kolejnych 12 miesięcy; lub
- b) szacunkowa wartość powtarzających się umów na towary lub usługi tego samego typu, które mają zostać zawarte w ciągu 12 miesięcy następujących po udzieleniu pierwszego zamówienia lub w ciągu roku budżetowego podmiotu zamawiającego.

8. W przypadku zamówień w postaci dzierżawy, wynajmu, lub sprzedaży ratalnej towarów lub usług, bądź zamówień, w przypadku których nie określono całkowitej ceny, podstawą wyceny jest:

- a) w przypadku umów w sprawie zamówień na czas określony:
 - (i) jeżeli okres obowiązywania umowy wynosi nie więcej niż 12 miesięcy – szacunkowa całkowita wartość maksymalna zamówienia w okresie obowiązywania umowy;
 - (ii) jeżeli okres obowiązywania umowy przekracza 12 miesięcy – szacunkowa całkowita wartość maksymalna zamówienia, łącznie z szacunkową wartością końcową;
- b) umów w sprawie zamówień na czas nieokreślony – szacowana miesięczna opłata pomnożona przez 48;
- c) w przypadku gdy nie jest pewne, czy umowa zostanie zawarta na czas określony, stosuje się lit. b).

ARTYKUŁ 28.3

Wyjątki spowodowane względami bezpieczeństwa i wyjątki o charakterze ogólnym

1. Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie może być interpretowane jako uniemożliwiające którejkolwiek ze Stron podejmowanie działań lub nieujawnianie informacji, które Strona ta uznaje za konieczne do ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa związanych z zakupem broni, amunicji lub materiałów wojennych bądź z zakupami niezbędnymi do zagwarantowania bezpieczeństwa narodowego lub na potrzeby obrony narodowej.

2. Pod warunkiem, że środków takich nie stosuje się w sposób stanowiący arbitralną lub nieuzasadnioną dyskryminację między Stronami, w których występują takie same warunki, lub ukryte ograniczenie w handlu międzynarodowym, żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronom wprowadzenie lub egzekwowanie środków:

- a) niezbędnych do ochrony moralności, porządku lub bezpieczeństwa publicznego;
- b) niezbędnych do ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin;
- c) niezbędnych do ochrony własności intelektualnej; lub
- d) dotyczących towarów lub usług pochodzących z pracy osób niepełnosprawnych, instytucji charytatywnych lub pracy więźniów.

3. Strony rozumieją, że ust. 2 lit. b) obejmuje środki ochrony środowiska niezbędne do ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin.

ARTYKUŁ 28.4

Ogólne zasady

Niedyskryminacja

1. W odniesieniu do wszelkich środków dotyczących wszelkich zamówień objętych niniejszą Umową każda ze Stron, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, zapewnia natychmiast i bezwarunkowo towarom i usługom drugiej Strony oraz dostawcom drugiej Strony oferującym towary lub usługi którejkolwiek ze Stron traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, przyznaje swoim własnym towarom, usługom i dostawcom.

2. W odniesieniu do wszelkich środków dotyczących zamówień objętych niniejszą Umową Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, nie może:

- a) traktować jednego lokalnie utworzonego dostawcy mniej korzystnie niż innego miejscowego dostawcy ze względu na wysokość zagranicznego udziału lub własności; ani
- b) dyskryminować lokalnie utworzonego dostawcy ze względu na to, że towary lub usługi oferowane przez tego dostawcę w związku z danym zamówieniem są towarami lub usługami drugiej Strony.

Wykorzystanie środków elektronicznych

3. Strony zapewniają, aby wszelka komunikacja i wymiana informacji w zakresie zamówień objętych niniejszą Umową odbywała się z wykorzystaniem środków elektronicznych, w tym w odniesieniu do publikacji informacji dotyczących zamówień, ogłoszeń i dokumentacji przetargowej oraz do odbioru ofert. W przypadku prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową z wykorzystaniem środków elektronicznych podmiot zamawiający:

- a) zapewnia, aby proces udzielania zamówienia został przeprowadzony z wykorzystaniem takich systemów i programów informatycznych – w tym dotyczących uwierzytelniania i kodowania informacji – które są powszechnie dostępne i interoperacyjne w połączeniu z innymi powszechnie dostępnymi systemami i programami informatycznymi;
- b) ustanawia i utrzymuje mechanizmy zapewniające integralność wniosków o dopuszczenie do udziału oraz ofert, w tym określenie godziny wpływu, a także zapobieganie nieuprawnionemu dostępowi; oraz
- c) wykorzystuje elektroniczne środki informacji i komunikacji do publikacji ogłoszeń i dokumentacji przetargowej w procedurach udzielania zamówień oraz, w najszerszym możliwym zakresie, do celów składania ofert.

Procedura udzielania zamówień

4. Podmiot zamawiający prowadzi postępowanie o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową w sposób przejrzysty i bezstronny, który:

- a) jest zgodny z niniejszym rozdziałem i opiera się na stosowaniu metod takich jak przetarg otwarty, przetarg selektywny i przetarg bezpośredni; oraz
- b) zapobiega konfliktom interesów i praktykom korupcyjnym, zgodnie z odpowiednimi prawami.

Reguły pochodzenia

5. Do celów zamówień publicznych objętych niniejszym rozdziałem Strona nie może stosować w odniesieniu do towarów przywożonych z terytorium drugiej Strony reguł pochodzenia różniących się od reguł pochodzenia, jakie Strona ta stosuje w ramach zwykłej wymiany handlowej w odniesieniu do przywozu tych samych towarów.

Zobowiązania offsetowe

6. W odniesieniu do zamówień objętych niniejszą Umową Strona, w tym jej podmioty zamawiające, na żadnym etapie zamówienia nie dąży do żadnego zobowiązania offsetowego, nie uwzględnia, nie narzuca ani nie egzekwuje żadnego takiego zobowiązania.

Środki, które nie są specyficzne dla zamówień

7. Ust. 1 i 2 nie stosuje się do należności celnych oraz innych należności nakładanych na przywóz lub w związku z nim; sposobu pobierania takich należności celnych i opłat; pozostałych przepisów lub formalności przywozowych oraz środków wpływających na świadczenie usług, innych niż środki dotyczące zamówień objętych niniejszą Umową.

Środki antykorupcyjne

8. Każda ze Stron zapewnia wprowadzenie odpowiednich środków w celu przeciwdziałania korupcji w jej zamówieniach publicznych i zapobiegania takiej korupcji. Środki takie mogą obejmować procedury uniemożliwiające uczestnictwo w zamówieniach Strony, przez czas nieokreślony albo określony, dostawców, których organy sądowe Strony uznały w drodze ostatecznej decyzji za zaangażowanych w łapownictwo, nadużycie finansowe lub inne nielegalne działania związane z zamówieniami publicznymi na terytorium tej Strony. Każda ze Stron zapewnia również wprowadzenie polityki i procedur mających na celu wyeliminowanie w możliwym zakresie wszelkich potencjalnych konfliktów interesów ze strony osób zaangażowanych w zamówienia lub mających na nie wpływ oraz zarządzanie takimi konfliktami interesów.

ARTYKUŁ 28.5

Informacje na temat systemu udzielania zamówień

1. Każda ze Stron:
 - a) bezzwłocznie publikuje wszelkie ustawy, rozporządzenia, orzeczenia sądowe, zarządzenia administracyjne o zasięgu ogólnym, standardowe klauzule umowne umocowane ustawą lub rozporządzeniem oraz włączone poprzez odpowiednie odniesienie do ogłoszeń lub dokumentacji przetargowej, a także procedury dotyczące zamówień objętych niniejszą Umową oraz wszelkie zmiany do nich w odpowiednich mediach elektronicznych lub papierowych wyznaczonych urzędowo na szczeblu krajowym, które są szeroko rozpowszechnione i łatwo dostępne dla odbiorców; oraz
 - b) na żądanie drugiej Strony zapewnia ich wyjaśnienie.
2. Każda ze Stron wskazuje odpowiednio w sekcji I załącznika 28-A lub 28-B:
 - a) wykaz mediów elektronicznych lub papierowych, w których Strona publikuje informacje określone w ust. 1;
 - b) wykaz mediów elektronicznych lub papierowych, w których Strona publikuje ogłoszenia, o których mowa w art. 28.6, art. 28.8 ust. 9 i art. 28.17 ust. 2; oraz

- c) adres lub adresy stron internetowych, na których Strona publikuje:
 - (i) swoje statystyki dotyczące zamówień, zgodnie z art. 28.17 ust. 4; lub
 - (ii) swoje ogłoszenia o udzielonych zamówieniach, zgodnie z art. 28.17 ust. 5.

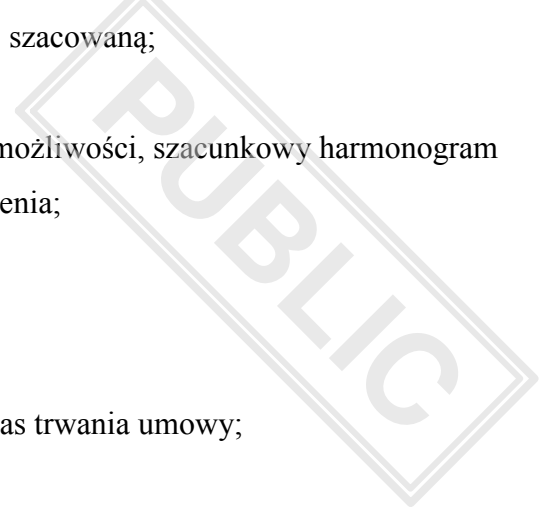
3. Każda ze Stron bezzwłocznie powiadamia Podkomitet, o którym mowa w art. 28.21, o wszelkich zmianach dotyczących informacji podanych przez Stronę, wskazanych odpowiednio w sekcji I załącznika 28-A lub 28-B.

ARTYKUŁ 28.6

Ogłoszenia

Ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia

1. W odniesieniu do każdego zamówienia objętego niniejszą Umową podmiot zamawiający publikuje ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, z wyjątkiem okoliczności, o których mowa w art. 28.14.
2. O ile w niniejszym rozdziale nie przewidziano inaczej, każde ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia zawiera następujące informacje:
 - a) nazwę oraz adres podmiotu zamawiającego i inne informacje niezbędne do skontaktowania się z podmiotem zamawiającym oraz uzyskania wszelkich istotnych dokumentów związanych z zamówieniem, oraz ich koszt i warunki płatności, jeżeli takie istnieją;

-
- b) opis zamówienia, w tym charakter i ilość towarów lub usług, których dotyczy zamówienie, lub – w przypadku, gdy ilość nie jest znana – ilość szacowaną;
 - c) w przypadku powtarzających się umów, w miarę możliwości, szacunkowy harmonogram kolejnych ogłoszeń o zamiarze udzielenia zamówienia;
 - d) opis wszelkich opcji;
 - e) harmonogram dostawy towarów lub usług bądź czas trwania umowy;
 - f) metodę udzielania zamówienia, która zostanie zastosowana, oraz informację, czy będzie ona obejmowała negocjacje lub aukcję elektroniczną;
 - g) w stosownych przypadkach, adres i wszelkie ostateczne terminy składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia;
 - h) adres i ostateczny termin składania ofert;
 - i) język lub języki, w których mogą być składane oferty lub wnioski o dopuszczenie do udziału, jeżeli mogą być składane w języku innym niż język urzędowy Strony, w której mieści się siedziba podmiotu zamawiającego;

- j) wykaz i krótki opis wszelkich warunków dopuszczenia do udziału dostawców, w tym wszelkich wymagań dotyczących szczególnych dokumentów lub zaświadczeń, które miałyby być dostarczone przez dostawców w związku z takim udziałem, chyba że takie wymagania zostały zawarte w dokumentacji przetargowej udostępnionej wszystkim zainteresowanym dostawcom w tym samym czasie co ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia;
- k) jeżeli, zgodnie z art. 28.8, podmiot zamawiający zamierza wybrać ograniczoną liczbę kwalifikujących się dostawców, którzy zostaną zaproszeni do przetargu, kryteria stosowane w celu dokonania tego wyboru oraz, w stosownych przypadkach, wszelkie ograniczenia liczby dostawców, którzy zostaną dopuszczeni do przetargu; oraz
- l) wskazanie, że zamówienie to jest objęte niniejszym rozdziałem.

Skrócone ogłoszenie

3. W przypadku każdego planowanego zamówienia podmiot zamawiający publikuje, w jednym z języków urzędowych WTO skrócone ogłoszenie, które jest łatwo dostępne, jednocześnie z publikacją ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia¹. Skrócone ogłoszenie zawiera co najmniej następujące informacje:

- a) przedmiot zamówienia;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że językami urzędowymi WTO są angielski, hiszpański i francuski.

- b) ostateczny termin składania ofert lub, w stosownych przypadkach, ostateczny termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania; oraz
- c) adres, pod który można zwrócić się o udostępnienie dokumentów dotyczących zamówienia.

Ogłoszenie o planowanych zamówieniach

4. Zachęca się podmioty zamawiające do publikowania jak najwcześniej w każdym roku podatkowym ogłoszenia dotyczącego planowanych przyszłych zamówień („ogłoszenie o planowanych zamówieniach”). Ogłoszenie o planowanych zamówieniach powinno zawierać przedmiot zamówienia oraz planowaną datę publikacji ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia.

5. Podmiot zamawiający objęty sekcją B lub C załącznika 28-A lub 28-B może wykorzystać ogłoszenie o planowanych zamówieniach jako ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, pod warunkiem że ogłoszenie o planowanych zamówieniach zawiera wszystkie dostępne podmiotowi informacje określone w niniejszym artykule ust. 2 oraz stwierdzenie, że zainteresowani dostawcy powinni poinformować podmiot zamawiający o swoim zainteresowaniu zamówieniem.

Przepisy wspólne dotyczące ogłoszeń

6. Ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, skrócone ogłoszenie i ogłoszenie o planowanych zamówieniach muszą być bezpośrednio dostępne za pomocą środków elektronicznych, bezpłatnie, za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu w internecie. Ponadto ogłoszenia mogą być również publikowane w odpowiednim medium papierowym, które jest szeroko rozpowszechnione i łatwo dostępne dla odbiorców, co najmniej do upływu terminu wskazanego w ogłoszeniu.

Każda ze Stron wskazuje właściwe medium papierowe lub elektroniczne odpowiednio w sekcji I załączników 28-A lub 28-B.

7. Niezależnie od wymogów określonych w ust. 6 dotyczących dostępności ogłoszeń o zamiarze udzielenia zamówienia, skróconych ogłoszeń i ogłoszeń o planowanych zamówieniach za pomocą środków elektronicznych, bezpłatnie i za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu Chile od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy i na okres przejściowy trzech lat do czasu pełnego wdrożenia pojedynczego punktu dostępu ustanawia – jako tymczasową alternatywę dla pojedynczego punktu dostępu – portal który powinien być dostępny bezpłatnie i zawierać linki do platform lub stron internetowych, na których publikuje się ogłoszenia. Portal ten musi zawierać linki do co najwyżej czterech stron internetowych, którymi są:

- a) *Mercado público*;
- b) *Ministerio de Obras Públicas*;

c) *Dirección General de Concesiones*; oraz

d) *Diario Oficial*.

8. Strony przewidują okresowy przegląd niniejszego artykułu ust. 7, w tym dyskusję na forum Podkomitetu, o którym mowa w art. 28.21, w szczególności na temat statusu wdrażania pojedynczego punktu dostępu.

ARTYKUŁ 28.7

Warunki dopuszczenia do udziału

1. Podmiot zamawiający określa wyłącznie takie warunki dopuszczenia do udziału w procedurze udzielania zamówień, które są niezbędne do zapewnienia, aby dostawca posiadał zdolności prawne i finansowe oraz możliwości handlowe i techniczne potrzebne do przyjęcia odnośnego zamówienia.

2. Ustalając warunki dopuszczenia do udziału, podmiot zamawiający:

- a) nie narzuca warunku, zgodnie z którym dostawca, aby mógł uczestniczyć w przetargu, musiał w przeszłości otrzymać przynajmniej jedno zamówienie od podmiotu zamawiającego Strony;
- b) może wymagać odpowiedniego doświadczenia, gdy jest to niezbędne do spełnienia warunków zamówienia; oraz

- c) nie wymaga, aby warunkiem udzielenia zamówienia było wcześniejsze doświadczenie na terytorium Strony.
3. Oceniając, czy dostawca spełnia warunki dopuszczenia do udziału, podmiot zamawiający:
- a) ocenia zdolności finansowe oraz możliwości handlowe i techniczne dostawcy na podstawie jego działalności gospodarczej, zarówno na terytorium Strony podmiotu zamawiającego, jak i poza tym terytorium; oraz
- b) opiera swoją ocenę na warunkach, które ten podmiot zamawiający wcześniej określił w ogłoszeniach lub w dokumentacji przetargowej.
4. Jeżeli istnieją dowody potwierdzające zaistnienie takiej sytuacji i pod warunkiem, że nie wykorzystuje się ich w sposób, który stanowiłby środek arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji między Stronami, Strona, w tym jej podmioty zamawiające, może wykluczyć dostawcę z powodu:
- a) upadłości;
- b) fałszywych oświadczeń;
- c) poważnych lub utrzymujących się uchybień w wypełnianiu jakichkolwiek wymogów materialnych lub obowiązków na podstawie wcześniejszej umowy lub umów;

- d) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za poważne przestępstwo lub inny poważny czyn zabroniony;
- e) poważnego przewinienia zawodowego lub działań bądź zaniechań negatywnie wpływających na uczciwość handlową dostawcy; lub
- f) zaległości podatkowych.

ARTYKUŁ 28.8

Kwalifikacja dostawców

Systemy rejestracji i procedury kwalifikacyjne

1. Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, może utrzymywać system rejestracji dostawców, w ramach którego zainteresowani dostawcy muszą się rejestrować i podawać określone informacje. W takim przypadku Strona zapewnia, aby informacje dotyczące systemu rejestracji dostawców były dostępne za pomocą środków elektronicznych oraz aby mogli oni w dowolnym czasie złożyć wniosek o rejestrację. Właściwy organ informuje ich w rozsądnym terminie o decyzji dotyczącej pozytywnego rozpatrzenia lub odrzucenia tego wniosku. W przypadku odrzucenia wniosku decyzja musi być należycie uzasadniona.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby:
- a) jej podmioty zamawiające dokładały starań, by zminimalizować różnice między ich procedurami kwalifikacyjnymi; oraz
 - b) w przypadku gdy jej podmioty zamawiające prowadzą systemy rejestracji, podmioty zamawiające dokładały starań, by zminimalizować różnice między tymi systemami rejestracji.
3. Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, nie przyjmuje ani nie stosuje żadnego systemu rejestracji ani procedury kwalifikacyjnej, które w sposób zamierzony lub niezamierzony utrudniają niepotrzebnie udział dostawców pochodzących z terytorium drugiej Strony w jej postępowaniu o udzielenie zamówienia.

Przetarg selektywny

4. Jeżeli podmiot zamawiający zamierza zastosować procedurę przetargu selektywnego, wówczas:
- a) w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia uwzględni co najmniej informacje określone w art. 28.6 ust. 2 lit. a), b), f), g), j), k) i l) oraz zaprasza dostawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu; oraz
 - b) przed rozpoczęciem okresu przewidzianego na składanie ofert przekazuje kwalifikującym się dostawcom, których powiadamia zgodnie z art. 28.12 ust. 3 lit. b), co najmniej informacje określone w art. 28.6 ust. 2 lit. c), d), e), h) oraz i).

5. Podmiot zamawiający zezwala wszystkim kwalifikującym się dostawcom na udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia, o ile podmiot zamawiający nie określi w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia ograniczeń co do liczby dostawców, którzy zostaną dopuszczeni do złożenia oferty, oraz kryteriów lub uzasadnienia wyboru tej ograniczonej liczby dostawców. Zaproszenie do składania ofert jest kierowane do takiej liczby dostawców, która jest niezbędna do zapewnienia konkurencji.

6. Jeżeli dokumentacja przetargowa nie jest publicznie dostępna od dnia publikacji ogłoszenia, o którym mowa w ust. 4, podmiot zamawiający zapewnia, by dokumentacja ta została udostępniona równocześnie wszystkim kwalifikującym się dostawcom wybranym zgodnie z ust. 5.

Wykazy przeznaczone do wielokrotnego wykorzystania

7. Podmiot zamawiający może prowadzić wykaz dostawców przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania, pod warunkiem że skierowane do dostawców ogłoszenie o możliwości składania wniosków o włączenie do tego wykazu jest:

- a) publikowane corocznie; oraz
- b) w przypadku ogłoszeń w formie elektronicznej – stale dostępne za pośrednictwem odpowiedniego medium wymienionego w sekcji I załączników 28-A i 28-B.

8. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 7, zawiera:

- a) opis towarów lub usług, lub ich kategorii, do których wykaz się stosuje;
- b) warunki dopuszczenia do udziału, które muszą spełniać dostawcy, by znaleźć się w wykazie, oraz metody, za pomocą których podmiot zamawiający sprawdzi, czy dostawca spełnia te warunki;
- c) nazwę oraz adres podmiotu zamawiającego i inne informacje niezbędne do skontaktowania się z podmiotem oraz uzyskania wszelkich istotnych dokumentów związanych z wykazem;
- d) okres ważności wykazu oraz sposoby jego przedłużenia lub zakończenia lub, w przypadku gdy okres ważności nie został podany, informacje na temat sposobu powiadamiania o zakończeniu stosowania wykazu; oraz
- e) informację, że wykaz może zostać wykorzystany na potrzeby zamówienia objętego niniejszym rozdziałem.

9. Niezależnie od ust. 7, w przypadku gdy wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania obowiązuje przez trzy lata lub krócej, podmiot zamawiający może opublikować ogłoszenie, o którym mowa w ust. 7, tylko raz, na początku okresu obowiązywania wykazu, pod warunkiem, że:

- a) w ogłoszeniu podano okres ważności oraz informację, że nie będą publikowane kolejne ogłoszenia; oraz

b) ogłoszenie jest publikowane za pomocą środków elektronicznych i jest stale dostępne przez okres jego ważności.

10. Podmiot zamawiający zezwala dostawcom na złożenie wniosku o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania w każdej chwili oraz wpisuje do wykazu wszystkich kwalifikujących się dostawców w rozsądnie krótkim czasie.

11. Jeżeli dostawca nieuwzględniony w wykazie przeznaczonym do wielokrotnego wykorzystania składa wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w oparciu o wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania wraz ze wszystkimi wymaganymi dokumentami w przedziale czasu określonym w art. 28.10 ust. 2, podmiot zamawiający rozpatruje taki wniosek. Podmiot zamawiający nie może wykluczyć dostawcy z procesu wyboru, uzasadniając to niewystarczającą ilością czasu na rozpatrzenie wniosku, chyba że, w wyjątkowych przypadkach, z powodu złożoności zamówienia, podmiot nie jest w stanie zakończyć rozpatrywania wniosku w przedziale czasu przewidzianym na składanie ofert.

Podmioty wymienione w sekcjach B i C załącznika 28-A lub 28-B

12. Podmiot zamawiający objęty sekcją B lub C załącznika 28-A lub 28-B może wykorzystać skierowane do dostawców ogłoszenie o możliwości składania wniosków o włączenie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania jako ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, pod warunkiem że:

- a) ogłoszenie jest publikowane zgodnie z niniejszym artykułem ust. 7 i zawiera informacje wymagane zgodnie z niniejszym artykułem ust. 8, wszystkie dostępne informacje wymagane zgodnie z art. 28.6 ust. 2 oraz oświadczenie, że stanowi ono ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia lub że wyłącznie dostawcy znajdujący się w wykazie przeznaczonym do wielokrotnego wykorzystania otrzymają dalsze zawiadomienia o zamówieniu objętym wykazem przeznaczonym do wielokrotnego wykorzystania; oraz
- b) podmiot bezzwłocznie przekaże dostawcom, którzy wyrazili zainteresowanie danym zamówieniem, wystarczające informacje umożliwiające im zweryfikowanie zainteresowania zamówieniem, w tym wszystkie pozostałe informacje wymagane zgodnie z art. 28.6 ust. 2, o ile informacje te są dostępne.

13. Podmiot zamawiający objęty sekcją B lub C załącznika 28-A lub 28-B może wyrazić zgodę, aby dostawca, który zgodnie z niniejszym artykułem ust. 10 złożył wniosek o włączenie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania, złożył ofertę w ramach danej procedury udzielania zamówień, w przypadku gdy podmiot zamawiający ma wystarczająco dużo czasu na ustalenie, czy dostawca spełnia warunki dopuszczenia do udziału.

Informacje dotyczące decyzji podejmowanych przez podmiot zamawiający

14. Podmiot zamawiający bezzwłocznie informuje każdego dostawcę, który złożył wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub o wpisanie do wykazu przeznaczonych do wielokrotnego wykorzystania, o swojej decyzji w sprawie wniosku.

15. W przypadku gdy podmiot zamawiający odrzuci wniosek dostawcy o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub o wpisanie do wykazu przeznaczonych do wielokrotnego wykorzystania, przestanie uznawać dostawcę za kwalifikującego się lub usunie go z wykazu przeznaczonych do wielokrotnego wykorzystania, podmiot bezzwłocznie informuje dostawcę o tym fakcie i na jego wniosek bezzwłocznie przekazuje dostawcy pisemne uzasadnienie swojej decyzji.

ARTYKUŁ 28.9

Specyfikacje techniczne

1. Podmiot zamawiający nie opracowuje, nie przyjmuje ani nie stosuje żadnej specyfikacji technicznej ani nie ustanawia procedur oceny zgodności, które w sposób zamierzony lub niezamierzony utrudniałyby niepotrzebnie międzynarodową wymianę handlową.

2. Ustanawiając specyfikacje techniczne dla zamawianych towarów lub usług, w stosownych przypadkach podmiot zamawiający:

- a) określa specyfikację techniczną na podstawie wyników oraz wymogów w zakresie funkcjonalności, a nie charakterystyki konstrukcyjnej lub opisowej; oraz
- b) opiera specyfikację techniczną na normach międzynarodowych, jeżeli takie istnieją, a w pozostałych przypadkach – na krajowych przepisach technicznych, uznanych normach krajowych lub przepisach budowlanych.

3. Jeżeli w specyfikacjach technicznych określona jest charakterystyka konstrukcyjna lub opisowa, podmiot zamawiający powinien określić, w stosownych przypadkach, że uwzględni oferty dotyczące towarów lub usług ekwiwalentnych, które wyraźnie spełniają wymogi zamówienia, poprzez dodanie w dokumentacji przetargowej takich słów jak „lub równoważny”.

4. Podmiot zamawiający nie narzuca specyfikacji technicznych, które wymagają konkretnego znaku towarowego lub fabrycznego, patentu, praw autorskich, wzoru lub typu, konkretnego pochodzenia, producenta lub dostawcy lub się do nich odwołują, chyba że nie istnieje inna metoda wystarczająco dokładnego lub zrozumiałego opisu wymogów zamówienia i pod warunkiem, że w takich przypadkach w dokumentacji przetargowej podmiot dodał słowa takie jak „lub równoważny”.

5. Podmiot zamawiający nie zwraca się, w sposób naruszający zasady konkurencji, o porady, które mogłyby zostać wykorzystane podczas przygotowywania lub przyjmowania specyfikacji technicznej dla konkretnego zamówienia, ani nie przyjmuje takich porad, od osób mogących mieć interes gospodarczy związany z tym zamówieniem.

6. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strony, łącznie ze swoimi podmiotami zamawiającymi, mogą zgodnie z niniejszym artykułem przygotować, przyjąć lub zastosować specyfikacje techniczne wspierające ochronę zasobów naturalnych lub ochronę środowiska.

ARTYKUŁ 28.10

Dokumentacja przetargowa

1. Podmiot zamawiający udostępnia dostawcom dokumentację przetargową zawierającą wszelkie informacje niezbędne do celów przygotowania i złożenia dopuszczalnej oferty. O ile w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia nie zawarto już takiego opisu, dokumentacja ta zawiera pełny opis:

- a) zamówienia, w tym charakter i ilość towarów oraz usług, których ma dotyczyć zamówienie, lub – jeżeli ilość nie jest znana – szacowaną ilość i wszelkie wymogi, jakie muszą zostać spełnione, w tym wszelkie specyfikacje techniczne, zaświadczenie o ocenie zgodności, plany, rysunki lub materiały instruktażowe;

- b) wszelkich warunków dopuszczenia do udziału, w tym wykaz informacji i dokumentów, których dostarczenia wymaga się od dostawców w związku z warunkami dopuszczenia do udziału;
- c) wszelkich kryteriów oceny, które podmiot będzie stosował na etapie udzielania zamówienia, oraz – z wyjątkiem przypadków, gdy wyłącznym kryterium jest cena – relatywnego znaczenia tych kryteriów;
- d) jeżeli podmiot zamawiający będzie prowadził procedurę udzielania zamówienia za pomocą środków elektronicznych – opis wszelkich wymogów dotyczących uwierzytelniania oraz szyfrowania lub innych wymogów związanych z przekazywaniem informacji za pomocą środków elektronicznych;
- e) jeżeli podmiot zamawiający przeprowadzi aukcję elektroniczną – opis zasad, w tym określenie elementów przetargu związanych z kryteriami oceny, na podstawie których aukcja zostanie przeprowadzona;
- f) jeżeli odbędzie się publiczne otwarcie ofert – podanie daty, terminu oraz miejsca otwarcia oraz – w stosownych przypadkach – osób, które są upoważnione do obecności;
- g) wszelkich innych warunków, w tym warunków płatności, oraz wszelkich ograniczeń odnośnie do środków, za pomocą których oferty mogą być składane – np. w formie dokumentów papierowych lub za pomocą środków elektronicznych; oraz
- h) wszelkich terminów dostawy towarów lub realizacji usług.

2. Określając każdą datę dostawy zamawianych towarów lub świadczenia zamawianych usług, podmiot zamawiający uwzględnia takie czynniki, jak stopień złożoności zamówienia, przewidywany zakres udziału podwykonawców oraz realistycznie określony czas konieczny do wyprodukowania towarów, uruchomienia zapasów i przetransportowania z punktu dostawy towarów lub punktu realizacji usługi.

3. Kryteria oceny określone w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej mogą obejmować między innymi cenę i inne czynniki kosztowe, jakość, wartość techniczną, aspekty środowiskowe oraz warunki dostawy.

4. Podmiot zamawiający bezzwłocznie:

- a) udostępnia dokumentację przetargową, tak by zapewnić zainteresowanym dostawcom wystarczająco dużo czasu na złożenie dopuszczalnych ofert;
- b) przekazuje, na wniosek, dokumentację przetargową każdemu zainteresowanemu dostawcy; oraz
- c) w okresie przewidzianym w ustawodawstwie każdej ze Stron odpowiada na wszelkie uzasadnione wnioski o istotne informacje złożone przez dowolnego zainteresowanego dostawcę lub dostawcę biorącego udział w procedurze udzielania zamówień, pod warunkiem że takie informacje nie zapewniają temu dostawcy przewagi nad innymi.

Zmiany

5. Jeżeli podmiot zamawiający zmieni kryteria lub wymogi określone w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej przekazanej dostawcom biorącym udział w procedurze udzielania zamówień lub jeżeli wprowadzi zmiany do ogłoszenia lub do dokumentacji przetargowej bądź opublikuje je ponownie, przekazuje wszelkie tego rodzaju modyfikacje lub zmienione bądź ponownie opublikowane ogłoszenie lub dokumentację przetargową na piśmie:

- a) wszystkim dostawcom biorącym udział w procedurze w czasie, gdy wprowadzono zmianę lub poprawkę bądź dokonano ponownej publikacji, jeżeli tacy dostawcy są znani podmiotowi, i we wszystkich pozostałych przypadkach, w ten sam sposób, w jaki udostępniono pierwotne informacje; oraz
- b) w odpowiednim czasie, biorąc pod uwagę charakter i złożoność zamówienia, tak aby umożliwić takim dostawcom zmianę i ponowne złożenie zmienionych ofert, stosownie do sytuacji.

ARTYKUŁ 28.11

Kwestie środowiskowe i społeczne

1. Strona może zezwolić podmiotom zamawiającym na wykorzystanie środków dotyczących kwestii środowiskowych i społecznych w trakcie procedury udzielania zamówień, pod warunkiem że są one niedyskryminujące, spójne z zakazem dotyczącym zobowiązań offsetowych zgodnie z art. 28.4 ust. 6 i związane z przedmiotem danego zamówienia.

2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że środki dotyczące kwestii środowiskowych i społecznych nie mogą być opracowywane, przyjmowane ani stosowane w sposób, który stanowi środek arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji między Stronami lub ukryte ograniczenie handlu między Stronami.

ARTYKUŁ 28.12

Terminy

1. Podmiot zamawiający, zgodnie ze swoimi własnymi uzasadnionymi potrzebami, zapewnia dostawcom wystarczająco dużo czasu, by mogli przygotować i złożyć wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia oraz dopuszczalne oferty, uwzględniając takie czynniki, jak:

- a) charakter i złożoność zamówienia;
- b) przewidywany zakres udziału podwykonawców; oraz
- c) czas konieczny na dostarczenie ofert drogą nieelektroniczną z punktów za granicą i w kraju, w przypadku gdy środki elektroniczne nie są stosowane.

Terminy te, łącznie z ich ewentualnym przedłużeniem, są jednakowe dla wszystkich zainteresowanych lub biorących udział w procedurze dostawców.

2. Podmiot zamawiający, który korzysta z procedury przetargu selektywnego, określa, że termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału nie jest – co do zasady – wcześniejszy niż 25 dni od dnia opublikowania ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia. Jeżeli odpowiednio uzasadniony przez podmiot zamawiający stan nagłej potrzeby powoduje, że termin ten jest nierealny, można skrócić ten termin, jednak nie może być on krótszy niż 10 dni.
3. Z wyjątkiem postanowień zawartych w ust. 4, 5, 7 i 8 podmiot zamawiający ustala, że termin końcowy składania ofert nie jest wcześniejszy niż 40 dni od dnia, w którym:
- a) w przypadku przetargu otwartego – opublikowano ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia; lub
 - b) w przypadku przetargu selektywnego – podmiot ten zawiadomił dostawców, że zostaną zaproszeni do składania ofert, niezależnie od tego, czy w odniesieniu do przetargu selektywnego zastosowany zostanie wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania.
4. Podmiot zamawiający może skrócić czas trwania procedury przetargowej określony zgodnie z ust. 3 – z zastrzeżeniem, że nie może być on krótszy niż 10 dni – w przypadku gdy:
- a) podmiot zamawiający opublikował ogłoszenie o planowanych zamówieniach zgodnie z art. 28.6 ust. 4 nie mniej niż 40 dni i nie więcej niż 12 miesięcy przed dniem publikacji ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia, zaś ogłoszenie o planowanych zamówieniach obejmuje:
 - (i) opis zamówienia;

- (ii) przybliżone terminy składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału;
 - (iii) oświadczenie, zgodnie z którym zainteresowani dostawcy powinni zgłosić swoje zainteresowanie zamówieniem podmiotowi zamawiającemu;
 - (iv) adres, pod którym można uzyskać dokumenty dotyczące zamówienia; oraz
 - (v) wszelkie dostępne informacje wymagane zgodnie z art. 28.6 ust. 2 w odniesieniu do ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia;
- b) w przypadku zamówień o powtarzającym się charakterze podmiot zamawiający wskazuje w pierwszym ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia, że w kolejnych ogłoszeniach określi terminy składania ofert w oparciu o niniejszy ustęp; lub
- c) odpowiednio uzasadniony przez podmiot zamawiający stan nagłej potrzeby powoduje, że termin składania ofert określony zgodnie z ust. 3 staje się nierealny.
5. Podmiot zamawiający może skrócić termin składania ofert określony zgodnie z ust. 3 o pięć dni w przypadku każdej z następujących okoliczności:
- a) ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia jest opublikowane za pomocą środków elektronicznych;

- b) wszelka dokumentacja przetargowa jest dostępna za pomocą środków elektronicznych od dnia opublikowania ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia; oraz
- c) podmiot przyjmuje oferty drogą elektroniczną.

6. Stosowanie ust. 5 w związku z ust. 4 w żadnym wypadku nie powoduje skrócenia terminu składania ofert ustanowionego zgodnie z ust. 3 do mniej niż 10 dni, licząc od dnia, w którym opublikowano ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia.

7. Niezależnie od innych postanowień niniejszego artykułu, jeżeli podmiot zamawiający nabywa towary lub usługi komercyjne lub jakiegokolwiek ich połączenie, może skrócić termin składania ofert określony zgodnie z ust. 3, jednak do nie mniej niż 13 dni, pod warunkiem że jednocześnie opublikuje za pomocą środków elektronicznych zarówno ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, jak i dokumentację przetargową. Ponadto, jeżeli podmiot przyjmuje oferty towarów lub usług komercyjnych składane za pomocą środków elektronicznych, może skrócić termin określony zgodnie z ust. 3, jednak do nie mniej niż 10 dni.

8. Jeżeli podmiot zamawiający objęty sekcją B lub C załącznika 28-A lub 28-B wybrał wszystkich kwalifikujących się dostawców lub ich ograniczoną liczbę, termin składania ofert można ustalić w drodze dwustronnej umowy między podmiotem zamawiającym a wybranymi dostawcami. W przypadku braku umowy termin ten nie może być krótszy niż 10 dni.

ARTYKUŁ 28.13

Negocjacje

1. Strona może umocować swoje podmioty zamawiające do prowadzenia negocjacji z dostawcami w kontekście zamówień objętych niniejszą Umową:
 - a) w przypadku gdy podmiot ten wskazał zamiar prowadzenia negocjacji w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia wymaganym na podstawie art. 28.6 ust. 2; lub
 - b) w przypadku gdy z oceny ofert wynika, że żadna oferta nie jest wyraźnie najlepsza w kontekście szczegółowych kryteriów oceny określonych w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej.
2. Podmiot zamawiający:
 - a) zapewnia, aby każdy przypadek wykluczenia dostawcy uczestniczącego w negocjacjach był zgodny z kryteriami oceny określonymi w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej; oraz
 - b) po zakończeniu negocjacji wyznacza wspólny termin dla pozostałych uczestniczących dostawców na złożenie nowych lub skorygowanych ofert.

ARTYKUŁ 28.14

Przetarg bezpośredni

1. O ile podmiot zamawiający nie wykorzystuje niniejszego postanowienia do uniknięcia konkurencji między dostawcami lub w sposób dyskryminujący dostawców drugiej Strony bądź chroniący krajowych dostawców, może on skorzystać z przetargu bezpośredniego i zrezygnować ze stosowania art. 28.6, 28.7, 28.8, 28.10 oraz art. 28.12, 28.13, 28.15 i 28.16 w każdej z następujących sytuacji:

- a) jeżeli:
- (i) nie złożono ofert lub dostawcy nie wnioskowali o dopuszczenie do udziału;
 - (ii) żadna ze złożonych ofert nie jest zgodna z zasadniczymi wymogami określonymi w dokumentacji przetargowej;
 - (iii) żaden z dostawców nie spełniał warunków dopuszczenia do udziału; lub
 - (iv) właściwy organ uznał złożone oferty za zмовę przetargową, pod warunkiem, że nie zmodyfikowano w znacznym stopniu wymogów określonych w dokumentacji przetargowej;

- b) w przypadku gdy towary lub usługi mogą zostać dostarczone jedynie przez określonego dostawcę i nie istnieją rozsądne rozwiązania alternatywne ani też towary czy usługi substytucyjne, z któregokolwiek z następujących powodów:
- (i) wymóg dotyczy dzieła sztuki;
 - (ii) ze względu na ochronę wynikającą z patentu, praw autorskich lub innych praw wyłącznych; lub
 - (iii) brak jest konkurencji z przyczyn technicznych;
- c) w przypadku dodatkowych dostaw zapewnianych przez pierwotnego dostawcę towarów lub usług, które nie zostały uwzględnione w pierwotnym zamówieniu, jeżeli zmiana dostawcy na potrzeby dostawy takich dodatkowych towarów lub usług:
- i) jest niemożliwa z powodów ekonomicznych lub technicznych, takich jak wymogi dotyczące zamierności lub interoperacyjności z istniejącym sprzętem, oprogramowaniem, usługami lub instalacjami zamówionymi w ramach pierwotnego zamówienia; oraz
 - (ii) spowodowałyby istotną niedogodność lub znaczne zwiększenie kosztów dla podmiotu zamawiającego;
- d) w zakresie, w jakim jest to absolutnie niezbędne, jeżeli ze względu na nadzwyczaj pilny charakter sprawy w wyniku zaistnienia okoliczności niemożliwych do przewidzenia przez podmiot zamawiający towary lub usługi nie mogły zostać pozyskane w terminie w drodze przetargu otwartego lub selektywnego;

- e) w przypadku towarów nabywanych na rynku towarowym;
- f) jeżeli podmiot zamawiający zamawia prototyp lub pierwszy towar lub usługę opracowane na jego zlecenie w trakcie trwania i na potrzeby danej umowy na realizację badań, eksperymentu, studium lub oryginalnego opracowania; oryginalne opracowanie pierwszego towaru lub usługi może obejmować ograniczony zakres produkcji towaru lub świadczenia usługi w celu włączenia wyników testów praktycznych i wykazania, że towar lub usługa nadaje się do seryjnej produkcji lub seryjnego świadczenia z zachowaniem akceptowalnych norm jakości, jednak nie obejmuje produkcji seryjnej lub seryjnego świadczenia usług mających na celu osiągnięcie rentowności rynkowej lub zamortyzowanie kosztów badań i rozwoju;
- g) w przypadku zakupów dokonywanych na wyjątkowo korzystnych warunkach pojawiających się tylko w bardzo krótkim czasie i wynikających ze szczególnych okoliczności zbywania towarów, takich jak likwidacja, przejście pod zarząd komisaryczny lub w stan upadłości, lecz nie w przypadku rutynowych zakupów od stałych dostawców; lub
- h) jeżeli zamówienie zostaje przyznane zwycięzcy konkursu na projekt, pod warunkiem że:
 - (i) konkurs został zorganizowany w sposób zgodny z zasadami niniejszego rozdziału, w szczególności w odniesieniu do publikacji ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia; oraz
 - (ii) uczestników konkursu ocenia niezależne jury, którego celem jest przyznanie zwycięzcy zamówienia na projekt.

2. Podmiot zamawiający opracowuje pisemne sprawozdanie na temat każdego zamówienia udzielonego na podstawie ust. 1. Sprawozdanie zawiera nazwę podmiotu zamawiającego, wartość i rodzaj zamawianych towarów lub usług oraz oświadczenie wskazujące okoliczności i warunki określone w ust. 1, które uzasadniają zastosowane procedury przetargu bezpośredniego.

ARTYKUŁ 28.15

Aukcje elektroniczne

Jeżeli podmiot zamawiający zamierza przeprowadzić postępowanie o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową w drodze aukcji elektronicznej, przed rozpoczęciem aukcji podmiot ten udostępnia każdemu uczestnikowi:

- a) metodę automatycznej oceny wraz ze wzorem matematycznym, który został opracowany na podstawie kryteriów oceny określonych w dokumentacji przetargowej i który zostanie wykorzystany do utworzenia automatycznego rankingu ofert lub zmiany kolejności ofert w rankingu podczas aukcji;
- b) wyniki wstępnej oceny poszczególnych elementów oferty, jeżeli zamówienie ma zostać udzielone na podstawie najkorzystniejszej oferty; oraz
- c) inne istotne informacje dotyczące sposobu przeprowadzenia aukcji.

ARTYKUŁ 28.16

Rozpatrywanie ofert oraz udzielanie zamówień

Rozpatrywanie ofert

1. Podmiot zamawiający przyjmuje, otwiera i rozpatruje wszystkie oferty zgodnie z procedurami gwarantującymi uczciwy i bezstronny przebieg procedury udzielania zamówień oraz poufność ofert.
2. Podmiot zamawiający nie może ukarać dostawcy, którego oferta została złożona po terminie składania ofert, jeżeli opóźnienie miało miejsce wyłącznie z winy podmiotu zamawiającego.
3. Jeżeli podmiot zamawiający zapewnia dostawcy możliwość poprawienia niezamierzonych błędów formalnych w okresie między otwarciem ofert a udzieleniem zamówienia, podmiot zamawiający zapewnia taką samą możliwość wszystkim dostawcom biorącym udział w procedurze przetargowej.

Udzielanie zamówień

4. Na potrzeby udzielenia zamówienia rozpatruje się jedynie oferty złożone na piśmie, które w momencie otwarcia ofert spełniają zasadnicze wymagania zawarte w ogłoszeniach i w dokumentacji przetargowej i które pochodzą od dostawcy spełniającego warunki dopuszczenia do udziału.

5. Z wyjątkiem sytuacji, gdy podmiot zamawiający stwierdza, że udzielenie zamówienia nie leży w interesie publicznym, podmiot udziela zamówienia dostawcy, który zgodnie z jego ustaleniami ma możliwość spełnienia warunków zamówienia i który, wyłącznie na podstawie oceny kryteriów określonych w ogłoszeniach i dokumentacji przetargowej:

- a) przedstawił najkorzystniejszą ofertę; lub
- b) zaoferował najniższą cenę, w przypadku gdy cena stanowi jedyne kryterium.

6. Jeżeli podmiot zamawiający otrzymuje ofertę zawierającą cenę, która jest niewspółmiernie niska w porównaniu z cenami w innych złożonych ofertach, może skonsultować się z dostawcą, aby sprawdzić, czy dostawca spełnia warunki dopuszczenia do udziału i czy jest zdolny do wypełnienia warunków umowy.

7. Podmiot zamawiający nie wykorzystuje ofert wariantowych, nie unieważnia procedur przetargowych dotyczących zamówień ani nie zmienia zawartych już umów w sposób stanowiący obejście obowiązków spoczywających na nim zgodnie z niniejszym rozdziałem.

8. Każda ze Stron dokłada wszelkich starań, aby przewidzieć, co do zasady, okres zawieszenia między udzieleniem zamówienia a zawarciem umowy w celu zapewnienia oferentom, którym nie udzielono zamówienia, wystarczającego czasu na odwołanie się i zakwestionowanie decyzji o udzieleniu zamówienia.

ARTYKUŁ 28.17

Przejrzystość informacji dotyczących zamówień

Informacje przekazywane dostawcom

1. Podmiot zamawiający bezzwłocznie informuje dostawców biorących udział w procedurze przetargowej o decyzji podmiotu o udzieleniu zamówienia, a na wniosek dostawcy udziela takiej informacji na piśmie. Z zastrzeżeniem art. 28.18 ust. 2 i 3 podmiot zamawiający, na wniosek, zapewnia dostawcom, którym nie udzielono zamówienia, wyjaśnienie powodów, dla których ich oferty nie zostały wybrane przez podmiot, oraz informuje ich o czynnikach przemawiających na korzyść oferty wybranego dostawcy.

Publikowanie informacji o przyznaniu zamówienia

2. W terminie nie dłuższym niż 72 dni po udzieleniu każdego zamówienia objętego niniejszym rozdziałem podmiot zamawiający publikuje ogłoszenie we właściwym papierowym lub elektronicznym medium wymienionym w sekcji I załączników 28-A i 28-B. W przypadku wykorzystania wyłącznie medium elektronicznego informacje pozostają dostępne przez odpowiednio długi okres. Ogłoszenie zawiera co najmniej następujące informacje:

- a) opis zamawianych towarów lub usług;
- b) nazwę oraz adres podmiotu zamawiającego;

- c) nazwę dostawcy, którego oferta została przyjęta;
- d) wartość oferty, która została przyjęta, lub najwyższą i najniższą ofertę braną pod uwagę przy udzielaniu zamówienia;
- e) datę udzielenia zamówienia; oraz
- f) zastosowany tryb udzielania zamówień, a w przypadku zastosowania procedury przetargu bezpośredniego zgodnie z art. 28.14 – opis okoliczności uzasadniających wybór tej procedury.

Przechowywanie dokumentacji i sprawozdań oraz zapewnianie możliwości śledzenia przebiegu procedury drogą elektroniczną

3. Przez co najmniej trzy lata od dnia udzielenia zamówienia podmiot zamawiający przechowuje:
- a) dokumentację i sprawozdania z procedur przetargowych i udzielenia zamówienia w związku z zamówieniem objętym niniejszą Umową, w tym sprawozdania wymagane na podstawie art. 28.14; oraz
 - b) dane zapewniające możliwość prześledzenia przebiegu postępowania o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową prowadzonego drogą elektroniczną.

Wymiana danych statystycznych

4. Na wniosek drugiej Strony i w celu przeprowadzenia dyskusji na forum Podkomitetu, o którym mowa w art. 28.21, każda ze Stron udostępnia drugiej Stronie dane statystyczne dotyczące zamówień objętych niniejszą Umową na towary, usługi i usługi budowlane, w tym – w zakresie, w jakim to możliwe – dane statystyczne dotyczące koncesji na roboty budowlane. Zgodnie z art. 28.23 Strony współpracują w celu lepszego zrozumienia danych statystycznych drugiej Strony dotyczących zamówień publicznych.

5. Jeżeli Strona wymaga, aby zgodnie z ust. 2 ogłoszenia dotyczące udzielonych zamówień były publikowane drogą elektroniczną, i jeżeli takie ogłoszenia są dostępne dla odbiorców za pośrednictwem jednej bazy danych w formie umożliwiającej analizę zamówień objętych niniejszą Umową, Strona może zamiast powiadamiania Podkomitetu, o którym mowa w art. 28.21, udostępnić link do tej strony internetowej wraz z wszelkimi instrukcjami potrzebnymi do uzyskania dostępu do takich danych i korzystania z nich.

ARTYKUŁ 28.18

Ujawnianie informacji

Przekazywanie informacji Stronom

1. Strona, na wniosek drugiej Strony, bezzwłocznie udziela wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia, czy postępowanie o udzielenie zamówienia zostało przeprowadzone w sposób sprawiedliwy, bezstronny i zgodny z niniejszym rozdziałem, w tym informacji na temat cech charakterystycznych oraz względnych zalet przemawiających na korzyść wybranej oferty. W przypadkach gdy ujawnienie informacji mogłoby zakłócić konkurencję w ramach kolejnych przetargów, Strona otrzymująca informacje nie ujawnia ich żadnym dostawcom bez zasięgnięcia opinii i uzyskania zgody Strony, która przekazała informacje.

Nieujawnianie informacji

2. Niezależnie od innych postanowień niniejszego rozdziału Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, nie ujawnia, poza zakresem wymaganym na mocy prawa lub za pisemnym zezwoleniem dostawcy, który przekazał informacje, informacji, które naraziłyby na uszczerbek uzasadnione interesy handlowe określonego dostawcy lub które mogłyby zakłócić uczciwą konkurencję między dostawcami.

3. Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie może być interpretowane w sposób, który wymagałby od Strony, w tym jej podmiotów zamawiających, władz i organów odwoławczych, ujawnienia informacji poufnych, jeżeli ich ujawnienie:

- a) utrudniłoby egzekwowanie prawa;
- b) mogłoby zakłócić uczciwą konkurencję między dostawcami;
- c) naraziłoby na uszczerbek uzasadnione interesy handlowe określonych osób, w tym przysługującą im ochronę praw własności intelektualnej; lub
- d) byłoby w inny sposób sprzeczne z interesem publicznym.

ARTYKUŁ 28.19

Wewnętrzne procedury odwoławcze

1. Każda ze Stron zapewnia sprawną, skuteczną, przejrzystą i niedyskryminującą procedurę odwoławczą na drodze administracyjnej lub sądowej, w ramach której dostawca może wnieść odwołanie w związku z następującymi kwestiami zaistniałymi w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową, które stanowi lub stanowiło przedmiot zainteresowania dostawcy:

- a) naruszeniem postanowień niniejszego rozdziału; lub

- b) brakiem zgodności ze środkami Strony służącymi wdrożeniu postanowień niniejszego rozdziału, w przypadku gdy dostawca nie ma prawa do wniesienia bezpośredniego odwołania z tytułu naruszenia postanowień niniejszego rozdziału na podstawie praw Strony.

Przepisy proceduralne dotyczące wszystkich odwołań są sporządzane na piśmie i powszechnie dostępne.

2. W przypadku skargi dostawcy złożonej w związku z zamówieniem objętym niniejszą Umową, w którym dostawca ma lub miał interes, i dotyczącej naruszenia lub nieprzestrzegania postanowień, o którym mowa w ust. 1, Strona podmiotu zamawiającego udzielającego zamówienia zachęca podmiot oraz dostawcę do rozstrzygnięcia skargi w drodze konsultacji. Podmiot w sposób bezstronny i bez zbędnej zwłoki rozpatruje wszelkie tego rodzaju skargi, tak aby nie utrudnić dostawcy udziału w bieżącym lub przyszłym zamówieniu oraz nie naruszyć jego prawa do ubiegania się o środki naprawcze w ramach administracyjnej lub sądowej procedury odwoławczej.

3. Każdemu dostawcy zapewnia się wystarczająco dużo czasu na przygotowanie i złożenie odwołania, w każdym wypadku nie mniej niż 10 dni od momentu, kiedy dowiedział się lub powinien się dowiedzieć o okolicznościach będących podstawą odwołania.

4. Każda ze Stron powołuje lub wyznacza co najmniej jeden bezstronny organ administracyjny lub sądowy, niezależny od jego podmiotów zamawiających, który przyjmuje i rozpatruje odwołanie złożone przez dostawcę w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową.

5. Jeżeli odwołanie zostaje wstępnie rozpatrzone przez podmiot inny niż organ, o którym mowa w ust. 4, Strona zapewnia, aby dostawca miał prawo złożyć odwołanie od pierwotnej decyzji do bezstronnego organu administracyjnego lub sądowego, niezależnego od podmiotu zamawiającego, którego zamówienie stanowi przedmiot odwołania.
6. Każda ze Stron zapewnia, by decyzje organu odwoławczego innego niż sąd poddawane były kontroli sądowej bądź by stosował on procedury, dzięki którym:
- a) podmiot zamawiający udziela pisemnej odpowiedzi na odwołanie i przekazuje wszystkie istotne dokumenty organowi odwoławczemu;
 - b) uczestnicy postępowania („uczestnicy”) mają prawo do bycia wysłuchanymi, zanim organ odwoławczy podejmie decyzję w sprawie odwołania;
 - c) uczestnicy mają prawo do zastępstwa procesowego i pomocy prawnej;
 - d) uczestnicy mają prawo do udziału w całym postępowaniu;
 - e) uczestnicy mają prawo do złożenia wniosku o jawność postępowania oraz o dopuszczenie obecności świadków; oraz
 - f) organ odwoławczy przedstawia swoje decyzje lub zalecenia bez zbędnej zwłoki i na piśmie, wraz z wyjaśnieniem podstawy każdej decyzji lub zalecenia.

7. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje procedury dotyczące:
- a) szybkich środków tymczasowych służących zapewnieniu dostawcy możliwości udziału w procedurze udzielania zamówień; takie środki tymczasowe mogą skutkować zawieszeniem procedury udzielania zamówień; procedury mogą jednak przewidywać, że przy podejmowaniu decyzji o tym, czy środki te powinny zostać zastosowane, można wziąć pod uwagę nadrzędne negatywne skutki dla odnośnych interesów, w tym dla interesu publicznego; uzasadnienie braku działań przedstawia się na piśmie; oraz
 - b) w przypadku gdy organ odwoławczy ustalił, że doszło do naruszenia lub nieprzestrzegania postanowień, o którym mowa w ust. 1, działań naprawczych lub odszkodowań za poniesione straty lub szkody, które mogą być ograniczone albo do kosztów poniesionych w trakcie przygotowania oferty, albo do kosztów związanych z odwołaniem, albo do obu tych rodzajów kosztów.

ARTYKUŁ 28.20

Zmiany i korekty zakresu stosowania

1. Strona UE może zmienić lub sprostować załącznik 28-A, a Chile może zmienić lub sprostować załącznik 28-B.

Zmiany

2. Jeżeli Strona zamierza zmienić swój załącznik, o którym mowa w ust. 1, wówczas:

- a) powiadamia o tym drugą Stronę na piśmie; oraz
- b) do powiadomienia dołącza wniosek dotyczący odpowiednich wyrównań na rzecz drugiej Strony, aby zakres stosowania pozostał na poziomie porównywalnym z poziomem przed wprowadzeniem zmiany.

3. Niezależnie od niniejszego artykułu ust. 2 lit. b) Strona nie musi zapewnić wyrównań, jeżeli zmiana dotyczy podmiotu, nad którym Strona skutecznie zniosła swoją kontrolę lub na który Strona nie wywiera już wpływu. Domniemywa się, że kontrola rządu nad zamówieniem objętym niniejszą Umową bądź wpływ rządu na to zamówienie w przypadku podmiotów wymienionych w sekcji A, B lub C załącznika 28-A lub 28-B zostały skutecznie wyeliminowane, jeżeli chodzi o zamówienie podmiotu, w przypadku gdy podmiot ten podlega konkurencji na rynkach, do których dostęp nie jest ograniczony.

4. W przypadku gdy Strona powiadamia drugą Stronę o zamierzonej zmianie swojego załącznika zgodnie z ust. 2, druga Strona zgłasza sprzeciw na piśmie, jeżeli kwestionuje fakt, że:

- a) wyrównanie zaproponowane na podstawie ust. 2 lit. b) jest odpowiednie do tego, aby utrzymać porównywalny poziom wspólnie uzgodnionego zakresu; lub
- b) zmiana obejmuje podmiot, nad którym Strona skutecznie zniosła swoją kontrolę lub na który nie wywiera już wpływu zgodnie z ust. 3.

Druga Strona zgłasza ewentualny pisemny sprzeciw na podstawie niniejszego ustępu w terminie 45 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w niniejszym artykule ust. 2 lit. a), a w przeciwnym razie uznaje się, że akceptuje wyrównanie lub zmianę, w tym do celów rozdziału 38.

Korekty

5. Strony uznają następujące zmiany odpowiednio w załączniku 28-A lub 28-B za korektę o charakterze czysto formalnym, pod warunkiem że nie mają one wpływu na wspólnie uzgodniony zakres przewidziany w niniejszym rozdziale:

- a) zmiana nazwy podmiotu;
- b) połączenie co najmniej dwóch podmiotów wymienionych w sekcjach A, B i C załącznika 28-A lub 28-B;
- c) podział podmiotu wymienionego w sekcjach A, B i C załącznika 28-A lub 28-B na co najmniej dwa podmioty, przy czym każdy z tych podmiotów dodaje się do wykazu podmiotów wymienionych w tej samej sekcji załącznika 28-A lub 28-B.

6. Jeżeli Strona proponuje korektę – odpowiednio – załącznika 28-A lub 28-B, powiadamia drugą Stronę co dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

7. Strona może powiadomić drugą Stronę o sprzeciwie wobec proponowanej korekty w ciągu 45 dni od otrzymania powiadomienia. Jeżeli Strona zgłasza sprzeciw, wyjaśnia, dlaczego uważa, że proponowana korekta nie jest zmianą przewidzianą w ust. 5, oraz opisuje wpływ proponowanej korekty na wspólnie uzgodniony zakres przewidziany w niniejszym rozdziale. Jeżeli żaden sprzeciw na piśmie nie zostanie zgłoszony w terminie 45 dni po otrzymaniu powiadomienia, uznaje się, że Strona zgadza się na proponowaną korektę.

Konsultacje i rozstrzyganie sporów.

8. Jeżeli druga Strona zgłosi sprzeciw wobec planowanej zmiany lub korekty w ciągu 45 dni, Strony po otrzymaniu powiadomienia dążą do rozstrzygnięcia tej kwestii w drodze konsultacji. Jeżeli w okresie 60 dni po otrzymaniu sprzeciwu Strony nie osiągną porozumienia, Strona zamierzająca dokonać zmiany lub korekty swojego załącznika może skorzystać z procedury rozstrzygania sporów określonej w niniejszej części. Proponowana zmiana lub korekta zacznie obowiązywać dopiero po osiągnięciu porozumienia przez obie Strony lub na podstawie ostatecznej decyzji podjętej zgodnie z procedurą przewidzianą w rozdziale 38.

9. Nieosiągnięcie porozumienia w ramach procedury konsultacji, o której mowa w niniejszym artykule ust. 8, nie zwalnia Stron z obowiązku przeprowadzenia konsultacji zgodnie z rozdziałem 38.

ARTYKUŁ 28.21

Podkomitet ds. Zamówień Publicznych

Na wniosek Strony Podkomitet ds. Zamówień Publicznych („Podkomitet”) ustanowiony na podstawie art. 8.8 ust. 1 zbiera się w celu rozpatrzenia kwestii związanych z wdrażaniem i stosowaniem postanowień niniejszego rozdziału, takich jak:

- a) kwestie dotyczące udzielania zamówień publicznych kierowane do niego przez Stronę;
- b) monitorowanie działań w zakresie współpracy podejmowanych przez Strony zgodnie z art. 28.23;
- c) ułatwianie małym i średnim przedsiębiorstwom uczestnictwa w zamówieniach objętych niniejszą Umową zgodnie z art. 28.22; oraz
- d) dyskusja dotycząca statusu wdrażania pojedynczego punktu dostępu, o którym mowa w art. 28.6 ust. 7.

ARTYKUŁ 28.22

Ułatwianie uczestnictwa małym i średnim przedsiębiorstwom

1. Strony uznają istotny wkład, który małe i średnie przedsiębiorstwa („MŚP”) mogą wnieść we wzrost gospodarczy i zatrudnienie, oraz znaczenie ułatwiania MŚP uczestnictwa w zamówieniach publicznych.
2. Strony uznają znaczenie elektronicznych zamówień publicznych – jako narzędzia zapewniającego przejrzystość – w ułatwianiu MŚP uczestnictwa w procedurach udzielania zamówień.
3. Strony uznają także znaczenie stowarzyszeń przedsiębiorstw zrzeszających dostawców każdej ze Stron, a w szczególności zrzeszających MŚP, w tym znaczenie wspólnego udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia.
4. Strony mogą:
 - a) przekazywać informacje dotyczące swoich środków wykorzystywanych w celu umożliwienia, propagowania, wspierania lub ułatwiania uczestnictwa MŚP w zamówieniach publicznych;
 - b) współpracować w zakresie rozwijania mechanizmów informowania MŚP o możliwościach uczestnictwa w zamówieniach objętych niniejszą Umową na podstawie niniejszego rozdziału.

5. Aby ułatwić MŚP uczestnictwo w zamówieniach objętych niniejszą Umową, każda ze Stron w miarę możliwości:

- a) zamieszcza definicję MŚP na portalu elektronicznym;
- b) dokłada starań, aby bezpłatnie udostępniać całą dokumentację przetargową;
- c) wdraża wszelkie inne środki mające na celu ułatwienie MŚP uczestnictwa w zamówieniach publicznych objętych niniejszym rozdziałem, pod warunkiem że środki takie nie są dyskryminujące w stosunku do przedsiębiorstw drugiej Strony.

ARTYKUŁ 28.23

Współpraca

1. Strony dokładają wszelkich starań, aby rozwijać działania w zakresie współpracy – w celu lepszego wzajemnego zrozumienia odpowiednich systemów udzielania zamówień publicznych drugiej Strony, jak również osiągnięcia łatwiejszego dostępu do swoich rynków – w kwestiach takich jak:

- a) wymiana doświadczeń i informacji, w tym ram regulacyjnych, najlepszych praktyk i danych statystycznych;

- b) ułatwianie dostawcom uczestnictwa w zamówieniach objętych niniejszą Umową, w szczególności w odniesieniu do MŚP;
 - c) rozwijanie i rozpowszechnianie stosowania środków elektronicznych w systemach udzielania zamówień publicznych;
 - d) tworzenie możliwości w drodze wspierania wzajemnego uczenia się urzędników państwowych i pracowników podmiotów zamawiających w celu realizacji postanowień niniejszego rozdziału.
2. Strony informują o każdym takim działaniu Podkomitet, o którym mowa w art. 28.21.

ARTYKUŁ 28.24

Dalsze negocjacje

Podkomitet ds. Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 28.21, dokonuje przeglądu stosowania niniejszego rozdziału i nie później niż cztery lata od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy może zaproponować Wspólnemu Komitetowi zalecenie Stronom przeprowadzenia dalszych negocjacji z zamiarem otwarcia dodatkowego dostępu do rynku.